

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEDBİR NAFKASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
HAZIRLAYAN
BETÜL PEKER

GAZİANTEP – 2022

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TEDBİR NAFKASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

BETÜL PEKER

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET CEMAL RUHİ

GAZİANTEP – 2022

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Tedbir Nafakası**” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım. 06.01.2022

[İmza]

Betül Peker

ÖN SÖZ

Aile içi geçimsizlik ve şiddetin arttığı son dönemlerde, boşanma oranları da hızla artmaktadır. Eşler arasında var olan mevcut sorunlara bir de boşanma davası ve süreci eklenince eşler arasındaki iletişim son bulmaktadır. Ekonomik olarak zayıf olan ve boşanma davası sürecinde ayrı yaşayan eşin, diğer eş tarafından desteklenmesi ve mağduriyetlerinin giderilmesini beklemek beyhude olabilmektedir.

Türk hukuk sisteminde, tedbir nafakası hakkındaki düzenlemeler ile eşlerin bu zor ve yıpratıcı süreçte mağduriyetlerinin giderilmesi amaçlanmıştır. Tedbir nafakası, esasında devletin üzerine düşen aile birliğini koruma görevinin yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Eşlerin; evlilik birliğinin yükümlülüklerini yerine getirmekte sorunlar yaşamaları hâlinde ve haklı sebeplere dayanarak boşanma davası açmadan ayrı yaşamayı tercih etmeleri hâlinde, Türk Medenî Kanunu eşlere tedbir nafakası talep etme imkânı sunmuştur.

Çalışmamızda Türk hukuk sisteminde tek başlıkta toplanmayarak, dağınık hükümler şeklinde bulunan tedbir nafakasını, sistematik bir şekilde izah etmeye çalıştık. Bu çalışmayı sonuçlandırmamda görüşleri ile katkıda bulunan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cemal Ruhi'ye teşekkürlerimi sunarım.

Gaziantep, 2022

Betül Peker

ÖZET

Bu çalışmada, tedbir nafakası konusu ayrıntıları ile izah edilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın yazımında saygı değer hocalarımızın kitapları, doktrin görüşleri, makaleler ve içtihatlar taranarak değerli görüşlerden faydalanılmıştır. Çalışmamızın birinci bölümünde, tedbir nafakası kavramı ve tedbir nafakasının özellikleri hakkında genel bir bilgilendirme yapılmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, TMK'da düzenlenen bağımsız tedbir nafakası kavramı, öngörüldüğü hâller ve bağımsız tedbir nafakasına uygulanan usulî hükümler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise geçici tedbir nafakası kavramı, koşulları ve geçici tedbir nafakasına uygulanan usulî hükümler izah edilerek, örnek Yargıtay kararları ile de uygulamada yaşanan sorunlara ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: nafaka, bakım nafakası, tedbir nafakası, geçici tedbir nafakası, boşanma ve ayrılık davası.

ABSTRACT

In this study, it was tried to explain the details of the issue of temporary alimony. During the writing of our study, the books, doctrinal opinions, articles and case studies of our respected scholars were scanned and valuable opinions were used. In the first part of our study, a general information about the concept of temporary alimony and the characteristics of temporary alimony of measures was provided.

In the second part of our study, the concept of independent temporary alimony organized in Turkish Civil Code, the cases envisaged and the procedural provisions applied to independent temporary alimony are explained in detail. In the third chapter, the concept of temporary alimony, its conditions and the procedural provisions applied to temporary alimony are explained and exemplary Supreme Court decisions are also tried to shed light on the problems experienced in practice.

Key words: alimony, maintenance allowance, maintenance pending suit, temporary alimony pending a suit, divorce and separation case.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TEDBİR NAFAKASI KAVRAMI, DÜZENLENME AMACI VE YER ALDIĞI

KANUNLAR.....	10
1.1.Kavram	10
1.1.1.Hukukî Niteliği.....	12
1.1.2.Genel Özellikler	13
1.1.2.1.Kişiye Bağlı Bir Hak Olması	13
1.1.2.2.Takas Edilememesi	14
1.1.2.3.Mirasçılara Geçmemesi.....	15
1.1.2.4.Haczinin Mümkün Olmaması	16
1.1.2.5.Üzerinde Rehin Tesis Edilememesi	16
1.1.2.6.Doğmamış Olan Alacak Hakkından Feragat Edilememesi.....	17
1.1.2.7.Yabancı Para Cinsinden Ödenememesi	19
1.1.2.8.Kural Olarak İrat Biçiminde Ödenmesi	19
1.1.2.9.Alacağın Temlikinin Kural Olarak Mümkün Olmaması.....	20
1.1.2.10.Zamanaşımı Süresi	20
1.1.2.11.Faizin Başlangıç Zamanı	22
1.1.2.12.İç Hukukta Kamu Düzeni ile İlgili Olması	22

1.2.Düzenlenme Amacı	23
1.3.Yer Aldığı Kanunlar	24
1.3.1.TMK’da Düzenlenen Tedbir Nafakası	24
1.3.1.1.Bağımsız Tedbir Nafakası	25
1.3.1.2.Boşanma, Ayrılık, Evliliğin İptali Davaları ile Birlikte İstenen Geçici Tedbir Nafakası.....	25
1.3.2.AKDK Kapsamında Düzenlenen Tedbir Nafakası	25

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞIMSIZ TEDBİR NAFAKASI	29
2.1.Kavram	29
2.2.Özellikleri.....	33
2.2.1.Eş İçin Hükmedilen Bağımsız Tedbir Nafakasının Özellikleri.....	33
2.2.1.1.Talep Hâlinde Verilmesi	33
2.2.1.2.Kusur Araştırması Yapılmaması	35
2.2.1.3.Miktarının Belirlenmesi	36
2.2.1.4.Başlangıç Zamanı	38
2.2.1.5.Ödenme Şekli	39
2.2.1.6.Faiz İşletilmesi	41
2.2.1.7.Miktarının Değiştirilmesi	41
2.2.2.Çocuk İçin Hükmedilen Bağımsız Tedbir Nafakasının Özellikleri	43
2.2.2.1.Talep Hâlinde Verilmesi	43
2.2.2.2.Haklılık Olgusunun Aranmaması.....	45
2.2.2.3.Miktarının Belirlenmesi	46
2.2.2.4.Evlât Edinilen Çocuğun Durumu	46
2.2.2.5.Başlangıç Zamanı	48

2.2.2.6.Ödenme Şekli	48
2.2.2.7.Çocuk İçin Açılan Nafaka Davasında Alınabilecek Önlemler.....	49
2.2.2.8.Miktarının Değiştirilmesi	50
2.3.Öngörüldüğü Hâller.....	51
2.3.1.Tarafların Evlilik Birliği İçerisinde Birlikte Yaşamaları Hâlinde Hâkimin Alacağı Önlem Olan Nafaka (TMK m.196)	52
2.3.2.Tarafların Evlilik Birliği İçerisinde Ayrı Yaşamaları Hâlinde Hâkimin Alacağı Önlem Olan Nafaka (TMK m.197)	56
2.3.2.1.Eşlerin Ortak Karar ile Ayrı Yaşamaları.....	57
2.3.2.2.Eşlerin Tek Taraflı Karar ile Ayrı Yaşamaları.....	58
2.3.2.2.1.Eşlerin Kişiliğinin Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli	60
2.3.2.2.2.Ekonomik Güvenliğin Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli	61
2.3.2.2.3.Ailenin Huzurunun Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli.....	62
2.4.Hüküm ve Sonuçları.....	63
2.4.1.Talep Edilmesi.....	63
2.4.1.1.Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	63
2.4.1.2.Davada Taraflar	63
2.4.1.3.Harç Hesabı ve Adli Tatil.....	64
2.4.1.4.Talepten Feragat Edilmesi.....	65
2.4.1.5.İslah Hakkı	65
2.4.1.6.Yargılama Giderleri.....	65
2.4.1.7.Hükmün Yazılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	66
2.4.1.8.Kanun Yollarına Başvurulması	67
2.4.1.9.Olağanüstü Kanun Yollarına Başvurulması.....	68
2.4.1.10.Yabancılık Unsuru.....	69
2.4.1.11.Terekeye Dahil Olması ve İcranın Geri Bırakılamaması.....	69
2.4.1.12.İnfazı.....	70

2.4.1.13.Zamanaşımı	72
2.4.2.Hükmedilmesine Engel Hâller	73
2.4.3.Sona Erme Hâlleri	74
2.4.3.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri	74
2.4.3.2.Çocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BOŞANMA, AYRILIK, EVLİLİĞİN İPTALİ DAVALARI İLE BİRLİKTE İSTENEN TEDBİR NAFKASI (GEÇİCİ TEDBİR NAFKASI) .....

76

3.1.Kavram	76
3.2.Özellikleri	78
3.2.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Özellikleri	78
3.2.1.1.Hâkim Tarafından Re'sen Karar Verilmesi	79
3.2.1.2.Kusur Araştırması Yapılmaması	81
3.2.1.3.Miktarının Belirlenmesi	83
3.2.1.4.Başlangıç Zamanı	87
3.2.1.5.Ödenme Şekli	89
3.2.1.6.Faiz İşletilmesi	90
3.2.1.7.Miktarının Değiştirilmesi	90
3.2.2.Çocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Özellikleri	91
3.2.2.1.Çocuk ile Fiilen Bir Arada Yaşamının Gerekmesi	93
3.2.2.2.Hâkim Tarafından Re'sen Karar Verilmesi	94
3.2.2.3.Miktarının Belirlenmesi	95
3.2.2.4.Evlât Edinilen Çocuğun Durumu	96
3.2.2.5.Başlangıç Zamanı	97
3.2.2.6.Ödenme Şekli	98

3.2.2.7.Miktarının Değiştirilmesi	98
3.3.Öngöröldüğü Hâller.....	99
3.3.1.Boşanma Davalarında Tedbir Nafakası.....	99
3.3.2.Evliliğin İptali Davalarında Tedbir Nafakası	99
3.3.3.Ayrılık Davalarında Tedbir Nafakası	100
3.4.Hüküm ve Sonuçları.....	102
3.4.1.Talep Edilmesi.....	102
3.4.1.1.Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	102
3.4.1.2.Davada Taraflar	102
3.4.1.3.Talepten Feragat Edilmesi.....	103
3.4.1.4.Tavzih.....	104
3.4.1.5.Terekeye Dahil Olması ve İcranın Geri Bırakılamaması	104
3.4.1.6.Yargılama Giderleri ve Adli Tatil	105
3.4.1.7.Yabancılık Unsuru.....	105
3.4.1.8.Ara Kararın Yazılması	106
3.4.1.9.Kanun Yollarına Başvurulması	106
3.4.1.10.İnfaz Edilmesi	106
3.4.1.11.Zamanaşımı	108
3.4.2.Hükmedilmesine Engel Hâller	108
3.4.3.Sona Erme Hâlleri	110
3.4.3.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri	110
3.4.3.2.ocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri	110
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	114

KISALTMALAR LİSTESİ

AKDK	: Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
Bkz./bkz.	: Bakınız
B.	: Baskı
C.	: Cilt
f.	: Fıkra
H.G.K.	: Hukuk Genel Kurulu
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra İflas Kanunu
m.	: madde
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
sy.	: Sayılı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medenî Kanunu
vb.	: ve benzeri
Y.	: Yıl

GİRİŞ

Nafaka kelimesinin etimolojisine bakıldığında, nafaka kelimesinin Türkçe'ye Arapça'dan geçtiğini görmekteyiz. Arapça'da sözlük anlamı itibari ile nafaka kelimesi, “*harcamak, tüketmek*” şeklinde karşımıza çıkmaktadır¹. İslam hukukunda ise nafaka terim olarak, yaşamın sağlanması ve devam ettirilebilmesi için gereken zorunlu bütün harcamalar şeklinde tanımlanmıştır. Nafaka sözcüğü; İslam hukukunda, Müslümanlar'ın yardıma muhtaç kimselere maddî olarak yardım etmesini anlatan “*infak*” sözcüğünden türetilmiştir².

Kavram olarak nafaka, İslam hukukunda geniş yorumlanarak farklı alanlarda düzenlenmiştir. Nafaka, İslam hukukunda sadece karı-koca ya da çocukların bakım ve giderleri için yapılan harcamalar şeklinde düzenlenmeyerek; hayvanlar da dahil canlı, cansız var olan her şeyin varlıklarını devam ettirebilmeleri için zorunlu olan harcamaları kapsayacak şekilde ele alınmıştır³. İslam hukukunda nafaka kavramı, sosyal adaleti sağlamak adına her alana girmiştir. Nafaka ile ilgili evlilik, hısımlık, mülkiyet olarak temelde üç başlık altında düzenlemeler yapılmıştır⁴. Evlilik birliği içerisinde kadının bakımı, İslam hukukunda kocaya aittir⁵. Hısımlık nafakasında; bir kimsenin çocukları, torunları, kanunun tayin ettiği yakınları da dahil olmak üzere kanunda belirtilen kişilerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için ihtiyaç sahiplerine ilişkin yaptığı harcamalar, nafaka olarak kabul edilmiştir. Burada yakınlar kavramındaki ölçüt, aralarında kan bağı olması koşuludur⁶.

---

¹ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (Çevrimiçi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021); **Çetintaş**, Recep: “*İslâm Hukukunda Evlenmeden Doğan Haklar Bağlamında Nafaka*”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, Cilt 12, Sayı 24 (Ekim 2014), (sayfa 185-203), s. 186, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

² **Demir**, Mecit: Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ocak, 2018, s. 17; **Köseoğlu**, Bilâl/**Kocağa**, Köksal: Aile Hukuku ve Uygulaması: Bilimsel Görüşler Yargı İçtihatları, 2. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, Nisan, 2011, s. 149; Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (Çevrimiçi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

³ **Dirik**, Mehmet: “*İslâm Aile Hukukunda Kocanın Nafaka Mükellefiyetini Düşüren Haller*”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, C. 13, S. 25 (Nisan 2015), (s. 135-159), s. 136, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

⁴ **Uyanık**, Mehmet Zeki: “*İslam Aile Hukukunda Evlilik ve Boşanma Nafakası Bağlamında Süresiz Nafaka Yasası*”, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 47, S. 47 (Kasım 2019), (s. 57-88), s. 60, (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021); **Dirik**, s. 138.

⁵ **Çetintaş**, s. 187; **Dirik**, s. 139.

⁶ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (Çevrimiçi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

İslam hukukunda bilindiği üzere cariyelik ve kölelik sistemi bulunmaktadır. Fakat İslam hukukundaki kölelik sisteminde sömürgecilik esasına dayanılmayarak; köle sahiplerine, emirlerinde olanların bakım ve giderleri için zorunlu olarak ne gerekiyorsa temin etmeleri emredilmiştir. Bu bakım ve giderler için yapılan harcamalar da kişinin başkaca mülkiyetinde bulunan diğer canlı cansız varlıklar için gerçekleştirdiği harcamalar ile birlikte mülkiyet nafakası kapsamında değerlendirilmiştir⁷. Arapça kökenli olan nafaka kavramına İslam hukukundaki düzenleniş şekilleriyle bakıldığında, nafaka kavramının temelini sosyal adaleti sağlamak adına yardım etme düşüncesine dayandırıldığını görmekteyiz.

Türk hukuk sisteminde iki çeşit nafaka türü bulunmaktadır. Bunlar bakım ve yardım nafakalarıdır. Bakım nafakaları; aile birliğinin kurulması, aile birliğinin sona ermesi veya soybağının kurulması sonucuna dayanan, kanunun taraflara yüklediği ekonomik yükümlülüklerdir. Bakım nafakaları; yoksulluk, iştirak ve tedbir nafakalarından oluşmaktadır.

Yoksulluk nafakası, 4721 sayılı TMK⁸'nin 175. maddesinde düzenlenmiştir⁹. Boşanma sonucunda yoksulluğu düşecek olan eş; kusursuz, eşit kusurlu veya diğer eşten daha az kusurlu olmak şartı ile boşanmanın gerçekleşmesi sonucunda hayatını sürdürebilmek adına diğer eşten nafaka talep edebilmektedir¹⁰. Nafaka, nafaka yükümlüsü eşin mali gücü oranında ve süresiz olarak talep edilebilir¹¹. Yoksulluk nafakasına hâkim tarafından re'sen

---

⁷ Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, (Çevrimiçi), <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021); **Sarı**, Muhammet: “*İslâm Hukukunda Borçlusu ve Alacaklısı Bakımından Nafaka Mükellefiyeti*”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van, 2006, s. 8, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

⁸ Resmî Gazete: Tarih: 08.12.2001, Sayı: 24607.

⁹ **Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan/**Gümüş**, Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III: Aile Hukuku, 16. B., İstanbul, Filiz Kitabevi, Ocak, 2021, s. 155.

¹⁰ **Yıldırım**, Abdülkerim: Türk Aile Hukuku, 4. B., Ankara, Monopol Yayınları, Şubat, 2021, s. 95; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 35; **Köseoğlu**, Bilâl: “*Boşanma Hukukunda Kusur İlkesinin Önemi*”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 1, S. 1 (Eylül 2006), (s. 7-14), s. 13, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

¹¹ **Özkan**, Hasan: (Açıklamalı-İçtihatlı-Örnekli) Türk Medeni Yasası ve Uygulaması Aile Hukuku-I 2. Cilt, İstanbul, Legal Yayıncılık, Kasım, 2017, s. 1172; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, 35; **Köseoğlu/Kocağa**, s. 192; **Meydan**, Nihat/**Yapal**, Fadime: İlgili Mevzuat , Açıklamalar ve Emsal Kararlarla Boşanma ve Mal Rejimi, İstanbul, Zigana Yayıncılık, Ocak, 2012, s. 273; **Keskin**, Alper: Boşanma Davaları 1. Cilt, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ağustos, 2017, s. 158; **Sağiroğlu**, Mehmet Şerif: Ulusalüstü Belgeler ve İlgili Mevzuat Birlikte Açıklamalı, Gerekçeli, Tutanaklı, Raporlu, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul, Legal Yayıncılık, Şubat, 2013, s. 100; **Zeytin**, Zafer/**Ergün**, Ömer: Türk Medeni Hukuku Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş, 5. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Eylül, 2020, s. 208; **Yılmaz**, Süleyman/**Yıldırım**, Abdülkerim: Medeni Hukuk-I: (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku), 2. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 235; **Akıntürk**, Turgut/**Ateş**, Derya: Medenî Hukuk, 26. B., İstanbul, Beta Yayınevi, Kasım, 2020, s. 278; **Hatemi**, Hüseyin/**Oğuztürk**, Burcu Kalkan: Aile Hukuku, 6. B., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Şubat, 2018, s. 134.

hükmedilememektedir¹²; ancak taraflardan birinin talebi üzerine yoksulluk nafakasına hükmedilebilir¹³. Yoksulluk nafakası, boşanma davası devam ederken ayrı bir dava ile de talep edilebilir. Boşanmanın gerçekleşmesinin ardından mahkeme hükmü kesinleştikten sonra, hükmün kesinleşmesinden itibaren 1 sene içerisinde, yoksulluk nafakasının mahkemeden talep edilmesi gereklidir¹⁴.

Düzenlenme amacı bakımından yoksulluk nafakasının temeli, ahlâki ve sosyal düşüncelere dayanmaktadır¹⁵. Yoksulluk nafakası ile eşlerin evlilik birliğinin devamı süresince birbirlerine olan desteğini, boşanma sonrasında da sürdürmeleri¹⁶ ve yoksulluk tehlikesiyle karşı karşıya kalan eş açısından bu riskin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır¹⁷. Yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için öncelikle ortada geçerli bir evlenme akdi¹⁸ ve sonrasında kesinleşmiş boşanma hükmünü içeren bir mahkeme kararı gereklidir¹⁹. TMK, yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için boşanma sebepleri arasında bir ayrıma gitmemiştir. Anlaşmalı boşanmalar da dahil kanunda sayılan bütün boşanma sebeplerine dayanılarak açılan davalarda, yoksulluk nafakasına hükmedilebilmektedir²⁰.

---

¹² **Akıntürk**, Turgut/Ateş, Derya: Türk Medenî Hukuku İkinci Cilt: Aile Hukuku Yenilenmiş, 23. B., İstanbul, Beta Yayınevi, Şubat, 2021, s. 302; **Yıldırım**, Aile, s. 95; **Tuncay**, Burak: “Yoksulluk Nafakası”, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 1 (Nisan 2019), (s. 191-224), s. 198, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 25.06.2021).

¹³ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 156; **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 190; **Meydan/Yapal**, s. 273; **Keskin**, s. 158; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 235; **Özkan**, s. 1172; **Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: Aile Hukuku, 5. B., Ankara, Turhan Kitabevi, Kasım, 2020, s. 136; **Karaoşmanoğlu**, Dila Okyar: “Yargıtay Kararları Işığında Yoksulluk Nafakası Ödeme Yükümlülüğünün Şartları ve Ortadan Kalkması”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 15, S. 2-2 (Temmuz-Ağustos 2016), (s. 421-434), s. 424, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

¹⁴ **Ersöz**, Oğuz: “Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 12 (Aralık 2018), (s. 463-509), s. 469; (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/596337>, (Erişim Tarihi: 12.07.2021); **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 191.

¹⁵ **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 151; **Engin**, Baki İlkey: Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları Cilt II-Aile Hukuku (20 Nisan 2017), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Nisan, 2019, s. 287; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 35.

¹⁶ **Öztan**, Bilge: Aile Hukuku, 6. B., Ankara, Turhan Kitabevi, Ekim, 2015, s. 802; **Zevkliler**, Aydın/Ertaş, Şeref/Havutçu, Ayşe/Acabey, Mehmet Beşir/Gürpınar, Damla: Medeni Hukuk (Temel Bilgiler), 10. B., Ankara, Turhan Kitabevi, Kasım, 2018, s. 323; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 35; **Tuncay**, s. 194.

¹⁷ **Ersöz**, s. 466; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 302.

¹⁸ **Karaoşmanoğlu**, s. 423; Resmî nikahsız yaşayan kişiler, ortada geçerli bir evlilik akdi olmadığı için birbirlerinden yoksulluk nafakası talep edememektedirler. Aynı şekilde eşcinsel birlikteliklerde de yoksulluk nafakası talebi ileri sürülemez.

¹⁹ **Meydan/Yapal**, s. 273; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 135; **Doğan**, İzzet: “Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 35, Sa. 1 (Ekim 2015), (s. 59-95), s. 77; (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/tr/>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021); **Karaoşmanoğlu**, s. 423.

²⁰ **Uzun**, Mine: Türk Medeni Kanunu ve Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, Haziran, 2013, s. 23; **Ceylan**, Ebru: “Geçmişten Bugüne Yargıtay Kararlarında Yoksulluk Nafakası

Yoksulluk nafakasının boşanma davası ile birlikte istenilmesi hâlinde, nafaka başlangıç tarihi, boşanma hükmünün kesinleştiği tarihtir. Nafaka talebi boşanma davasından sonra gerçekleşirse, nafaka başlangıç tarihi davanın açıldığı tarih olur²¹. Boşanma davasının kesinleşmesinden sonra ayrı olarak açılan nafaka davalarında zamanaşımı bulunmaktadır²². Yoksulluk nafakasına ilişkin dava hakkı, boşanmanın kesinleşmesinden itibaren 1 yıl içinde zamanaşımına uğramaktadır²³.

Velayet; kanunun anne/babaya, ergin olmayan ya da ergin olmuş; fakat kısıtlanmış çocuğun mallarını korumaları, çocuğu temsil etmeleri adına yüklenen yükümlülüğün en iyi şekilde yerine getirilebilmeleri için tanıdığı haktır²⁴. Başka bir tanımda velayet; anne/babanın, küçüklerin ve kısıtlıların bakım ve korumalarını gerçekleştirebilmeleri adına, küçük ve kısıtlıların ayrıca küçük ve kısıtlılara ait malların üzerinde sahip oldukları yetki, görev ve hakların tamamı şeklinde belirtilmiştir²⁵.

Evlilik birliği sona ermediği sürece müşterek çocuklara ilişkin velayet hakkı, anne ve baba tarafından birlikte kullanılmaktadır²⁶. Çocuğun eğitimi, bakımı ve korunması için gereken giderler, TMK'nun 327. maddesine göre, çocuğun anne ve babası tarafından karşılanmalıdır²⁷.

Talebinde Etkili Olan Unsurları Değerlendirme", İstanbul Barosu Dergisi, C. 92, S. 5 (Eylül 2018), (s. 15-32), s. 22, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 10.03.2021).

²¹ **Ceylan**, "Yoksulluk Nafakası", s. 25, **Ersöz**, s. 473.

²² **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 236-237; **Erdem**, Mehmet: Aile Hukuku: Nişanlanma Evlenme Boşanma Evliliğin Genel Hükümleri Mal Rejimleri, 2. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Şubat, 2019, s. 211; **Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Genel Olarak Hukuk Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Aile Hukuku Miras Hukuku Eşya Hukuku, 7. B., Ankara, Turhan Kitabevi, Ekim, 2018, s. 317.

²³ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 309; **Tuncay**, s. 221; **Yıldırım**, Aile, s. 98; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 162; **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 191; **Uzun**, s. 92; **Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras-Eşya-Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 3. B., Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, Ekim, 2014, s. 21; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 142; **Helvacı**, Serap/**Erlüle**, Fulya: Medeni Hukuk: Medeni Hukuka Giriş Kişiler Hukuku Aile Hukuku, 7. B., İstanbul, Legal Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 178; **Doğan**, "Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası", s. 82.

²⁴ **Sağiroğlu**, s. 96-97; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 406; **Hatemi**, Hüseyin: Aile Hukuku, 9. B., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Mart, 2021, s. 187; **Nart**, Serdar: Medeni Hukuk: Medeni Hukuk Başlangıç Hükümler Kişiler Hukuku Aile Hukuku Eşya Hukuku Miras Hukuku, Ankara, Orion Kitabevi, 2009, s. 197.

²⁵ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 361; **Yıldırım**, Aile, s. 155; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 265; **Akıntürk/Ateş**, Medeni, s. 301; **Köprülü**, Bülent/**Kaneti**, Selim: Aile Hukuku, 2. B., İstanbul, Filiz Kitabevi, Ocak, 1989, s. 245; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 214; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 350; **Serozan**, Rona: Çocuk Hukuku: Genişletilmiş İkinci Bası'dan Tıpkı Bası, 3. B., İstanbul, Vedat Kitapçılık, Ocak, 2017, s. 250.

²⁶ **Meydan/Yapal**, s. 335; **Sağiroğlu**, s. 97; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 266; **Yılmaz**, Ejder: (Öğrenciler İçin) Hukuk Sözlüğü, 7. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Eylül, 2017, s. 820; **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 181; **Aydos**, Oğuz Sadık: "Yeni Medeni Kanuna Göre Evlat Edinme", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 2 (Haziran 2000), (s. 0-0), s. 16, (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/tr/>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021).

²⁷ **Yıldırım**, Aile, s. 151; **Hatemi**, Aile, s. 187; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 358; **Akıntürk/Ateş**, Medeni, s. 300; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 147; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 495; **Serozan**, s. 112; **Şenyuva**, Ardahan Hüsnü: "Evlilik

Anne ve babanın çocuğa karşı bakım borcu özünde velayet hakkına değil, soybağı ilişkisine dayanmaktadır²⁸. Bu nedenle velayet hakkı elinden alınan anne ve babanın, çocuğa karşı bakım borcu sona ermemektedir²⁹. TMK'nun 182. maddesinin ikinci fıkrasına göre, velayet hakkı elinden alınan anne/baba, çocuğun bakım ve eğitim masraflarına gücü oranında katılmakla yükümlüdür³⁰. Anne/babanın, çocuğun masraflarına yaptıkları katkı TMK'da iştirak nafakası olarak düzenlenmiştir.

İştirak nafakasının tayini ve takdiri, kamu düzenine ilişkin olduğu için görülmekte olan davada, tarafların iştirak nafakası talebi ile ilgili bir beyanları bulunmasa da hâkim nafakaya re'sen hükmetmekle yükümlüdür³¹. **Dural/Öğüz/Gümüş**'e göre; dava içerisinde geçici velayet hakkı kendisine verilen eş, çocuk için iştirak nafakası istemediğini beyan etse bile çocuğun menfaati gereği iştirak nafakasına hükmedilmesi gerekiyor ise hâkim taleple bağlı olmadan nafakaya hükmetmelidir³². Ayrıca iştirak nafakası tayininde, eşlerin kusurunun bir önemi bulunmamaktadır. Velayet hakkı kendisine verilen eş, boşanma davasında verilen hükümden kusurlu bulunsa bile velayeti kendisine verilen çocuk adına iştirak nafakası talep edebilmektedir.

Boşanmanın fer'isi niteliğinde olan iştirak nafakasına ilişkin talep, davanın her

---

Birliğin Hâkimin Müdahalesi Yoluyla Korunması", Başkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 22, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 03.05.2021); **Gökkaya**, Vildan: "Eğitimi Devam Eden Ergin Çocuğa Ana ve Babası Tarafından Verilen (Eğitim Nafakasının) Nafakanın Hukuki Niteliği ve Nafakaya Hükmedebilme Koşulları", İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 4 (Temmuz 2017), (s. 274-286), s. 275, (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/article/11292>, (Erişim Tarihi: 02.05.2021); **Kavak**, Ayşe Kıvılcım: "Evlilik Birliğinin Korunması", Çankaya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018, s. 18, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021); **Engin**, s. 4.

²⁸ **Öztan**, s. 1045; **Koçoğlu**, Safa: Boşanmanın Çocuk Açısından Sonuçları, İstanbul, Beta Yayınevi, Ekim, 2018, s. 126; **Akyüz**, Emine: Çocuk Hukuku: Çocukların Hakları ve Korunması, 7. B., Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, Kasım, 2020, s. 200; **Gökkaya**, s. 275; **Engin**, s. 10.

²⁹ **Akyüz**, s. 200.

³⁰ **Keskin**, s. 143; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 149; **Hatemi**, Aile, s. 136; **Bozan**, Ayşe Gül Memişoğlu: "Boşanma Davalarında Nafakalar", İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 41, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021); **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 151; **Zeytin/Ergün**, s. 207; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 233; **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 278; **İnal**, Nihat: Örnek Kararlar ve Dilekçelerle Açıklamalı Boşanma ve Nafaka Davaları, 2. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Nisan, 2021, s. 525; **Engin**, s. 4-5.

³¹ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 215; **Keskin**, s. 147; **Hasırcı**, Hakan: "İflâsın Müflisin Nafaka Borçlarına Etkisi", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, Sa. 1 (Nisan-Mayıs 2020), (s. 1671-1690), s. 1673, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

³² **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 149.

aşamasında, hüküm kesinleşene kadar sözlü ve yazılı olarak ileri sürülebilir³³. İştirak nafakasının boşanma davası ile birlikte istenmesi hâlinde, nafaka başlangıç tarihi boşanma hükmünün kesinleştiği tarihtir³⁴; nafaka talebi boşanma davasından sonra gerçekleşirse, nafaka başlangıç tarihi davanın açıldığı tarih olur³⁵. Dava sonucunda velayet hakkı kendisine verilen eşe, çocuk teslim edilmemiş ve hâlen çocuk fiilen velayet hakkı verilmeyen anne/babanın yanında kalıyor ise bu hâlde iştirak nafakasının başlangıç tarihi, çocuğun velayet hakkı kendisine verilen anne/babanın çocuğu teslim alış tarihidir³⁶.

İştirak nafakası, boşanma davasının fer'i sonucu olarak talep edilmiş ise görevli ve yetkili mahkeme, boşanma davasının görüldüğü aile mahkemesidir. İştirak nafakası, boşanma davasından bağımsız ayrı bir dava ile talep edilmiş ise görevli ve yetkili mahkeme TMK'nun 177. maddesine göre, nafaka alacaklısının yerleşim yerindeki aile mahkemesidir³⁷.

Toplumumuzda inanılan yaygın görüş uyarınca, din ve ahlâk kurallarının bir gereği olan aile bireylerinin birbirlerine yardım yükümlülüğü, şartların oluşması hâlinde kanun koyucu tarafından zorunlu hâle getirilerek, TMK'nun 364. maddesinde yardım nafakası olarak düzenlenmiştir³⁸. Bu zorunluluk TMK'da çok dar tutularak, sadece altsoy-üstsoy ve kardeşler bu yükümlülük kapsamına alınmıştır³⁹.

Kişi lehine yardım nafakasına hükmedilebilmesi için Kanun'da belirtilen altsoy-üstsoy ve kardeşlerin yardım etmemesi hâlinde, kişinin yoksul olması veya yoksulluğa düşecek olması şartı zorunludur⁴⁰. Yardım nafakasına hâkim tarafından hükmedilebilmesi için nafaka talep

---

³³ **Hamzaçebi**, Mehmet: “*Türk Medeni Kanununa Göre Boşanma ve Ayrılık Hallerinde Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 3-4, (Aralık 2002), (s. 23-48), s. 44, (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sirnakifd/issue/11320/135278>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021).

³⁴ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 149; **Meydan/Yapal**, s. 339; **Hasırcı**, s. 1673; **Keskin**, s. 150.

³⁵ **Özuğur**, Ali İhsan: Gerekeçeli-Açıklamalı-İçtihatlı Nafaka Hukuku: Kanunlar- Milletlerarası Sözleşmeler-Yönetmelikler, 6. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Temmuz, 2015, s. 299; **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 218; **Meydan/Yapal**, s. 339; **Keskin**, s. 150; **Koçoğlu**, Çocuk Açısından Sonuçları, s. 129.

³⁶ **Ruhi**, Canan/**Ruhi**, Ahmet Cemal: Nafaka Hukuku, 4. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ekim, 2021, s. 73.

³⁷ **Ceylan**, Ebru: “*İştirak Nafakasının Belirlenmesiyle İlgili Seçilmiş Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 30, S. 133 (Kasım 2017), (s. 299-324), s. 303-304; (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.01.2021); **Özuğur**, s. 300; **Meydan/Yapal**, s. 339; **Keskin**, s. 155; **Koçoğlu**, Çocuk Açısından Sonuçları, s. 153; **Doğan**, “*Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*”, s. 76.

³⁸ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 444.

³⁹ **Özuğur**, s. 726; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 379; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 359; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 217; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 445; **Yıldırım**, Aile, s. 167; **Sarı**, s. 9.

⁴⁰ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 540; **Çakırca**, Seda İrem: “*Kardeşler Arasında Nafaka Yükümlülüğü*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 64, S. 1 (Mart 2015), (s. 65-101), s. 72, (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.01.2021); **Özdemir**, Hayrunnisa: “*Yargıtay Kararları Işığında Türk*

eden kişinin talebini, dava yolu ile ileri sürmesi gereklidir⁴¹. Nafaka talep edecek kişinin yoksulluğa düşmüş olması şart değildir, yardım edilmediği takdirde yoksulluğa düşme tehlikesinin varlığı yeterlidir⁴².

Yardım nafakası talep etme hakkı kullanılırken, TMK'nun 365. maddesine göre mirasçılık sırasına uyulmalıdır⁴³. Şöyle ki; kişinin altsoyu birinci derecede mirasçısıdır, bu sebeple nafaka talep edilecek konumda ilk çocuklar bulunmaktadır. Çocukların olmaması hâlinde torunlar, torunların olmaması hâlinde de torunların çocukları olacak şekilde aşağıya doğru yardım nafakası talep edilebilecek birinci kişiler belirlenmelidir⁴⁴.

Kişinin altsoyunun bulunmaması hâlinde, nafaka talep edilebilecek kişiler ikinci sırada bulunan üstsoydur (anne/babadır). Üstsoyun hayatta olmaması hâlinde, üçüncü sırada nafaka talep edilebilecek kişiler kardeşlerdir. Kardeşlerden nafaka talep edebilmek için nafaka yükümlüsü kardeşin refah içinde olması gerekmektedir⁴⁵. Kardeşlerin de bulunmaması hâlinde, dördüncü sırada büyükanne ve büyükbaba nafaka yükümlüsü olarak bulunmaktadır. Büyükanne ve büyükbabanın hayatta olmaması hâlinde, her ne kadar TMK'da mirasçılık sıfatına sahip olmasalar da büyükanne ve büyükbabanın anne ve babası nafaka yükümlüsü konumunda olabilmektedir⁴⁶. TMK'nun 366. maddesine göre; korunmaya muhtaç kişilere bakan kurumlar, yaptıkları masrafları, Kanun'da belirtilen nafaka yükümlülerinden yardım nafakası olarak talep etme hakkına sahiptirler⁴⁷.

Şekil şartlarının yerine getirilmesiyle birlikte kurulan, evlilik birliğinin sonucu olarak meydana gelen aile kurumu, Türk hukuk sisteminde koruma altına alınmıştır. Anayasamızda aile kurumu, Türk toplumunun temeli kabul edilmiştir ve aile kurumunun sağlıklı bir şekilde

---

Medeni Hukukunda Yardım Nafakası", Terazi Hukuk Dergisi, C. 9, S. 100 (Aralık 2014), (s. 65-78), s. 68; (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.01.2021); **Hatemi**, Aile, s. 192.

⁴¹ **Özdemir**, s. 68; **Çakırca**, s. 72.

⁴² **Bozdağ**, Gonca Gülfem: Türk Hukukunda ve Uluslararası Hukukta Nafaka, Ankara, Yetkin Yayınları, Mart, 2015, s. 98.

⁴³ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 541; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 359; **Hatemi**, Aile, s. 193; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 217; **Gençcan**, Ömer Uğur: Nafaka Hukuku, 2. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Haziran, 2021, s. 547; **Özüğür**, s. 726.

⁴⁴ **Bozdağ**, s. 104.

⁴⁵ **Özüğür**, s. 727; **Gençcan**, Nafaka, s. 556; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 446; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 218; **Yıldırım**, Aile, s. 167; **Hatemi**, Aile, s. 193; **Özdemir**, s. 67; **Çakırca**, s. 86.

⁴⁶ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 385; **Yıldırım**, Aile, s. 168; **Bozdağ**, s. 105; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 446.

⁴⁷ **Gençcan**, Nafaka, s. 545; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 448; **Özdemir**, s. 67; **Yavuz**, Nihat: Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Dâvalar, Ankara, Turhan Kitabevi, Ocak, 2008, s. 571; **Çakırca**, s. 71; **Yıldırım**, Aile, s. 169; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 360.

devamını sağlamak için devlete tedbirler alma görevi yüklenmiştir.

Hukuk sistemimizde aile kurumu her ne kadar toplumun temeli olarak kabul edilmiş ise de küreselleşme, teknolojinin gelişimi, iletişim araçlarının çoğalması, devletler arasındaki sınırların adeta kalkarak, farklı kültürlerin birbirleri ile daha fazla etkileşimleri sonucu kadın/erkek ilişkilerinde boşanma oranları artış göstermiştir. Kişilerin bireyselci yaklaşımları ile artık okumuş/okumamış, kırsal kesimde yaşayan, şehirde yaşayan ayrımı ortadan kalkarak aile kurumunun devamlılığı tehlikeye girmiş bulunmaktadır.

Aile kurumunun devamını sağlamak adına devlet, kanunlarda düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir. Aile içi geçimsizliğin artması ile birlikte, özellikle çocukların ve mağdur olan eşin korunması için Türk hukuk sistemimizde önleyici tedbirler düzenlenmiştir. Devlet; kanunlarda yaptığı düzenlemeler ile evlilik birliğindeki ciddi sıkıntılardan dolayı kişiliği, ekonomik güvenliği, aile huzuru tehlikeye düşen kişilere ayrı yaşama imkânı sağlamıştır. Ayrı yaşama hakkının yanı sıra yine mağduriyet yaşayan eşe, aile mahkemesi hâkimine başvurarak mağduriyetinin ortadan kaldırılması için birtakım önlemler alınmasını talep etme hakkı tanınmıştır.

Boşanma iradesine sahip olmayan eşlerin ayrı yaşamaları hâlinde, tahmin edildiği üzere en büyük sorun, eşlerin barınmaları ve geçimlerinin sağlanmasıdır. TMK, bu sorunların çözülebilmesi adına eşlere, hâkime başvurarak uyuşmazlığın çözümüne ilişkin karar vermesini talep etme imkânı sağlamıştır. Ekonomik anlamda birbirlerine destek olmayan eşlerin, eşitlikçi yaklaşımla birbirlerine yapacağı parasal desteğin hâkim tarafından belirlenmesi, çalışma konumuz olan tedbir nafakasını oluşturmaktadır. Eşlerin birbirlerine yapacakları parasal destek sadece ayrı yaşama hâli için geçerli değildir. Eşler, birlikte yaşarken de evlilik birliği giderlerine gücü oranında katılmayan, Kanun'un yüklediği yükümlülüklere aykırı davranan eş aleyhine tedbir nafakası talep edebilmektedirler.

Eşlerin boşanmaya karar vermeleri hâlinde ise evlilik birliği henüz sona ermediği için çocukların ve eşlerin korunması önem arz etmektedir. Görülmekte olan boşanma davaları sonucunda, eşlerin bir araya gelmeleri ihtimaline binaen tarafların olabildiğince az yıpranması, menfaatlerinin korunması TMK'da düzenlenen önlemler ile sağlanmaya çalışılarak, evlilik birliğinin korunması amaçlanmıştır.

Tedbir nafakası; hâkim tarafından evlilik birliğinin devamını sağlamak ve evlilik birliği içerisinde eşlerin ve çocukların korunması adına TMK'da düzenlenen önlem olarak karşımıza çıkmaktadır. Eşlerin birbirlerinden tedbir nafakası talep edebilmeleri için aralarında resmi

olarak kurulmuş ve devam eden evlilik birliğinin varlığı şartı aranmaktadır. Çocuğun, anne/babasından tedbir nafakası talep edebilmesi için ise çocuk ile anne/babası arasında var olan soybağı şartı gereklidir.

Tedbir nafakası sadece TMK'da düzenlenmemiştir. Aynı zamanda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da da hâkimin aldığı önlemler başlığı altında yerini almıştır. Kanun kapsamında hâkim, şiddete maruz kalan veya şiddet tehlikesi altından bulunan eş ya da çocuk lehine verilmek üzere; şiddet olarak kabul edilen fiilleri gerçekleştiren ya da gerçekleştirme tehlikesi bulunan ve aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi hakkında, önleyici tedbir olarak nafakaya hükmedebilmektedir.

Çalışmamızda, özellikle uygulamaya yardımcı olabilmesi adına Yargıtay'ın son dönemde verdiği kararları dikkate alarak, tedbir nafakası konusunu bölümlere ayırarak, özellikleri ve yargılama usulü hakkında ayrıntılı bilgi vermeye çalıştık. Çalışmamızın birinci bölümünde; tedbir nafakası kavramı, düzenlenme amacı ve özellikleri izah edilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde TMK kapsamında yer alan bağımsız tedbir nafakası kavramı ve sistematığı açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise geçici tedbir nafakası kavramı, özellikleri ve usul hukukuna ilişkin unsurlar hakkında bilgi verilmiştir. En son olarak sonuç bölümünde, yaptığımız çalışmalar neticesinde uygulamada fayda sağlaması adına naçizane fikirlerimiz sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEDBİR NAFKASI KAVRAMI, DÜZENLENME AMACI VE YER ALDIĞI KANUNLAR

1.1.Kavram

Arapça'dan dilimize geçen nafaka sözcüğünü, Türk Dil Kurumu “*geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik*” olarak tanımlamıştır⁴⁸. Nafaka kelimesinin, Arapça'dan dilimize aynı anlamla geçtiği görülmektedir. Hukuk terimi olarak ise; “*birinin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimselere, mahkeme kararıyla bağlanan aylık*” şeklinde tanımlama yapılmıştır⁴⁹. Ayrıca nafakanın “*Geçimlik; yasaların belirlediği durumlarda, genellikle, zaruret içinde bulunan kimseye kanunda belirtilen yükümlüler tarafından verilmesi gerekli yardım.*” şeklinde de tanımlaması mevcuttur⁵⁰. Kanunda belirtilen ve yoksulluk içinde bulunan yakınlarına kanun tarafından yardım etmekle görevlendirilen kişiye ise nafaka yükümlüsü denilmektedir⁵¹. Nafakanın, hukuk sistemimizde kanunlarda yapılmış herhangi bir tanımı bulunmamaktadır. Doktrinde, yazarlar tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

Akıntürk'e göre, aileyi oluşturan bireyler içerisinde bir kimsenin yoksul duruma düşmesi hâlinde, ona yardım etmek hem ahlâk kurallarının hem de din kurallarının bir gereğidir. Fakat bu durum, hukuk düzeni içerisinde bir kurala bağlanmadığı sürece sadece tavsiye niteliğinde kalacaktır. Bu düşünceler uyarınca **Akıntürk**, kanun koyucunun kişiyi yoksul olan hısımlarına yardıma zorlamasına “*nafaka yükümlülüğü*”⁵² denildiğini belirterek, kendi tanımlamasını bu şekilde oluşturmuştur.

Dural/Öğüz/Gümüş ise nafakayı; aile birliği içerisinde yer alan kişilerin, ihtiyacı olan hısımlarına yardım etme düşüncelerinin, sadece ahlâki bir borç olmaktan çıkarılıp, devlet tarafından kanuni bir borç hâline getirilmesi hâlini alan yardım yükümlülüğü olarak

---

⁴⁸ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, (Çevrimiçi), <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021); **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 17.

⁴⁹ **Bozovalı**, Halûk: Mevzuattaki Son Değişikliklerle Öğretide ve Uygulamada Türk Medenî Hukukunda Bakım Nafakaları, İstanbul, Kazancı Hukuk Yayınları, 1990, s. 5; **Doğan**, “*Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*”, s. 60.

⁵⁰ **Yılmaz**, Hukuk Sözlüğü, s. 557.

⁵¹ Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü, (Çevrimiçi), <http://www.sozluk.adalet.gov.tr/nafaka>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

⁵² **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 444.

tanımlamıştır⁵³.

Nafaka, niteliği itibari ile alacaklının borçludan ifa etmesini isteyebileceği, ifa edilmediği takdirde alacaklının zor kullanabileceği; borçlunun da alacaklıya vermek zorunda olduğu, alacaklı ve borçlu arasındaki hukukî ilişkinin karşılığı olumlu edim olan para borcudur.

Borç doğuran kaynaklar konusunda, doktrinde zaman içerisinde yeni gruplandırmalar meydana gelmiştir. Klasik görüşe göre borç doğuran kaynaklar temel olarak; hukukî işlemler, sebepsiz zenginleşme ve haksız fiillerdir⁵⁴.

Akıncı'ya göre; borcun kaynakları hukukî işlemde doğan borçlar ve kanundan doğan borçlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Kişi eğer kendi iradesi ile borç altına giriyor ise ortada hukukî işlemde kaynaklanan bir borç vardır; fakat kişi iradesi dışında bir borç altına girmiş ise burada kanundan doğan bir borç bulunmaktadır⁵⁵. **Hatemi/Gökyayla** ise borcun kaynaklarını, sorumluluk borç ilişkisi ve yükümlülük borç ilişkisi olarak temelde ikiye ayırmıştır⁵⁶.

Borcun kaynakları doktrinde zaman içerisinde farklı gruplandırmalara tâbi tutulmuştur. Nafaka alacağı ise özelliği gereği, hâkim kararı ile kanundaki şartların oluşması hâlinde meydana gelmektedir. Nafakanın, TMK'da çeşitli uygulama alanları bulunduğu için nafaka hakkında herhangi bir vasıflandırma yapmak zordur. Nafaka hakkında yapabileceğimiz tek vasıflandırma, doktrindeki kabul edilmiş hâli ile kaynağının kanun olmasıdır⁵⁷ ve diğer borç kaynakları alt başlığında değerlendirilmesinin mümkün olmadığıdır.

Hukuk sistemimizde, tedbir nafakası kavramının bir tanımı bulunmadığı gibi⁵⁸ tek bir

---

⁵³ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 378.

⁵⁴ **İnan**, Ali Naim/**Yücel**, Özge: İnan Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ekim, 2014, s. 127; **Akıntürk**, Turgut/**Ateş**, Derya: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, 29. B., İstanbul, Beta Yayınevi, Ocak, 2020, s. 12; **Kayıhan**, Şaban/**Ünlütepe**, Mustafa: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ekim, 2018, s. 2; **Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. B., Ankara, Turhan Kitabevi, Nisan, 2021, s. 56; **Bozdağ**, s. 22; **Aydos**, Oğuz Sadık: Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), Ankara, Seçkin Yayıncılık, Şubat, 2019, s. 37. Bunlara ilaveten, kanun ve vekâletsiz iş görme de borcu doğuran kaynaklar arasında ifade edilebilir.

⁵⁵ **Akıncı**, Şahin: Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler), 12. B., Konya, Sayram Yayınları, Haziran, 2021, s. 75.

⁵⁶ **Hatemi**, Hüseyin/**Gökyayla**, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 5. B., İstanbul, Filiz Kitabevi, Ekim, 2021, s. 10.

⁵⁷ **Odabaşı**, Büşra: “*Yoksulluk Nafakasında Süre Sorunu*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 94, S. 2 (Mart 2020), (s. 44-82), s. 44, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021); **Koçoğlu**, Safa: “*Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 70, S. 2 (Haziran 2021), (s. 389-427), s. 401, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

⁵⁸ **Hasırcı**, s. 1675.

kanun ya da madde başlığı altında düzenlemesi de mevcut değildir. Genel olarak tedbir nafakası; şartların varlığı hâlinde, hâkim tarafından re'sen ya da talep hâlinde hükmedilerek, alacak hâlini alan, kanundan doğan bir borç olan bakım nafakasının bir türüdür⁵⁹.

1.1.1.Hukukî Niteliği

Hâkimin, evlilik birliğine ilişkin aldığı önlemlerden biri olan tedbir nafakası ile ilgili doktrinde alınan önlemin niteliğine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde, alınan önlemin ihtiyatî tedbir niteliğinde olduğu görüşü savunulmuştur.

İhtiyatî tedbir kararı (6100 sy. Hukuk Muhakemeleri Kanunu⁶⁰ m.389), mevcut durumda meydana gelebilecek değişikliklerden dolayı hakkın elde edilmesi önemli ölçüde zorlaşacak ya da hakkın elde edilmesi imkânsız hâle gelecek ise ve bu sebepler ile ciddi bir zararın doğacağı endişesi mevcut ise bu hâllerde mahkemeden talep edilebilir⁶¹. İhtiyatî tedbir talebi, dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra gerçekleştirilebilir. Dava açılmadan önce talep edilecek ise ihtiyatî tedbir, esas hakkındaki yetkili ve görevli mahkemeden talep edilir; dava açıldıktan sonra istenmesi durumunda ise asıl davanın görüldüğü yer mahkemesinden talep edilmelidir⁶².

Davacı, davasında haksız çıkması ihtimaline binaen tedbir kararı verilen karşı taraf veya üçüncü kişi lehine teminat göstermek zorundadır. İhtiyatî tedbir kararının yerine getirilmesi, tedbir kararının talep eden başvurana tefhim veya tebliğ edilmesinden itibaren bir haftalık süre içerisinde talep edilmelidir (HMK m.393). Bir haftalık süre içerisinde tedbir kararının yerine getirilmesi talep edilmez ise tedbir kararı kendiliğinden kalkmaktadır⁶³.

Dava açılmadan önce istenen ihtiyatî tedbir taleplerinde, tedbir talebinin uygulanmasının istenildiği tarihten itibaren iki hafta içerisinde asıl dava açılmalıdır⁶⁴. İhtiyatî tedbirin uygulanmasının öğrenilmesinden itibaren bir hafta içerisinde aleyhine tedbir kararı

---

⁵⁹ **Gençcan**, Nafaka, s. 229.

⁶⁰ Resmî Gazete: Tarih: 04.02.2011, Sayı: 27836.

⁶¹ **Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Ayvaz**, Sema Taşpınar/**Hanağası**, Emel: Medenî Usul Hukuku, 7. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 573; **Kuru**, Baki/**Aydın**, Burak: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku (Ders Kitabı), 6. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Kasım, 2021, s. 463; **Budak**, Ali Cem/**Karaaslan**, Varol: Adalet Meslek Yüksekokulları İçin Medenî Usul Hukuku, Ankara, Adalet Yayınevi, Ocak, 2021, s. 248.

⁶² **Budak/Karaaslan**, s. 249; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 574; **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 465.

⁶³ **Ayan**, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Mart, 2004, s. 275; **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 467; **Budak/Karaaslan**, s. 251.

⁶⁴ **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 469.

uygulanan kişinin, tedbir kararını veren mahkemeye itiraz hakkı bulunmaktadır (TMK m.394)⁶⁵.

Hâkim tarafından önleyici tedbir olarak hükmedilen tedbir nafakalarında ise durum farklıdır. Bağımsız olarak istenilen tedbir nafakasında, davanın asıl konusu zaten tedbir olarak hükmedilen nafakadır. Tedbir kararından sonra tarafların tekrar dava açmasına gerek yoktur ayrıca nafaka talep eden davacının teminat gösterme şartı da bulunmamaktadır. Bağımsız tedbir nafakası davalarında verilen hükme karşı itiraz yolu değil, olağan kanun yolları açıktır (istinaf-temyiz). Boşanma veya ayrılık davasında hükmedilen tedbir nafakasına ise talep şartı olmadan hâkim tarafından re'sen hükmedilmektedir. Bu hâlde de tedbir nafakasından sonra açılması zorunlu bir dava ve lehine tedbir nafakası hükmedilen tarafın teminat yatırması şartı bulunmamaktadır⁶⁶. Yukarıda izah edilen sebepler sonucunda, tedbir nafakasının ihtiyatî tedbir niteliğinde olduğu görüşüne katılmıyoruz.

Nafaka borcunu nitelik olarak diğer borç kaynaklarından ayıran bir özelliği de nafaka borcunun ödenmemesi hâlinde, nafaka yükümlüsü hakkında mahkeme tarafından tazyik hapsine karar verilebilmesi, verilen cezanın paraya çevrilememesi ve ertelenememesidir⁶⁷. Tedbir nafakası borcu da ödenmediği takdirde aynı minvalde nafaka yükümlüsü aleyhine yaptırım uygulanabilmektedir.

1.1.2.Genel Özellikler

Tedbir nafakası, Türk hukuk sisteminde yer alan diğer nafaka türleri ile temelde aynı özellikleri barındırmaktadır.

1.1.2.1.Kişiyeye Bağlı Bir Hak Olması

Kanundan doğan bir borç olan nafaka alacağı, kişiyeye bağlı bir hak⁶⁸. Nafaka alacağı bu özelliği itibari ile devredilemez⁶⁹ ve mirasçılara da geçemez⁷⁰. Yargıtay bir kararında; kişiyeye ait nafaka borcunun şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğunu ve muris tarafından

---

⁶⁵ Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası, Medenî Usul Hukuku, s. 577; Kuru/Aydın, Medenî Usul Hukuku, s. 471; Budak/Karaaslan, s. 250.

⁶⁶ Yücel, Yeliz: Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması ve Çocuğun Soyadı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Kasım, 2018, s. 36-37.

⁶⁷ Bozdağ, s. 23.

⁶⁸ Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin: Aile Hukuku, 3. B., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1986, s. 586; Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet: Türk Medeni Hukuku Cilt II: Aile Hukuku, 5. B., İstanbul, Nurgök Matbaası, 1965, s. 234; Tekinay, Selahattin Sulhi: Türk Aile Hukuku, 7. B., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1990, s. 590; Uzun, s. 111.

⁶⁹ Özüğür, s. 50.

⁷⁰ İnal, s. 431.

kullanılmadığı takdirde mirasçılara geçmeyeceğini belirtmiştir⁷¹.

Tedbir nafakası alacağı da kişiye bağlı bir hak olmasından dolayı herkes tarafından ileri sürülememektedir. Tedbir nafakasının kimler tarafından talep edilebileceği ve kimlerden istenebileceği ilgili kanunlarda ayrıca belirtilmiştir.

1.1.2.2. Takas Edilememesi

6098 sy. Türk Borçlar Kanunu⁷²'un 139. maddesine göre; “...iki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya özdeş diğer edimleri birbirine borçlu oldukları takdirde, her iki borç muaccel ise her biri alacağını borcuyla takas edebilir...” denilmektedir⁷³.

Nafaka alacaklarında durum farklıdır, nafaka alacaklarında kural olarak takas mümkün değildir⁷⁴. Nafaka alacakları, kanunda düzenleniş amacı itibari ile nafaka alacaklısına, yaşamını devam ettirebilmesi adına asgari düzeyde ihtiyaçlarını gidermesi için ödenmektedir⁷⁵. Aynı kural tedbir nafakası alacakları için de geçerlidir. Tedbir nafakasının, alacaklıya ödenmesi kuralının istisnası ise TBK'nun 144. maddesinde düzenlenmiştir. Tedbir nafakası alacağında, nafaka alacaklısının rızasının varlığı hâlinde ancak takas işlemi mümkün hâle gelmektedir⁷⁶.

Yargıtay bir kararında; nafaka alacaklarının takas işlemine tâbi tutulabilmeleri için alacaklının rızasının varlığı şartı gerektiğini belirtmiştir. Somut uyuşmazlığa konu olayda; nafaka alacaklısının, nafaka alacağına takas işlemine konu edilmesine ilişkin verdiği kabul kararının, usule aykırı bir işlem olmadığını hüküm altına almıştır⁷⁷.

---

⁷¹ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, Esas No: 2016/9952, Karar No: 2018/2354, Tarih: 13.3.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

⁷² Resmî Gazete: Tarih: 04.02.201, Sayı: 27836.

⁷³ **Akıntürk/Ateş**, Borçlar Hukuku, s. 191-193; **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 636-637; **Akıncı**, s. 377; **Zapata**, Tan Tahsin: Borçlar Hukuku, 24. B., Ankara, Savaş Yayınevi, Nisan, 2021, s. 351.

⁷⁴ **Özüğür**, s. 50; **İnal**, s. 433; **Serozan**, s. 248; **Tekinay**, s. 597; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 453; **Uzun**, s. 112.

⁷⁵ **Gedikli**, Halük: “Boşanma ve Ayrılık Davalarında Alınacak Geçici Önlemler ve Tedbir Nafakası”, Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s. 60, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁷⁶ **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 639; **Gençcan**, Nafaka, s. 175; **Odabaşı**, s. 45; **Kayhan/Ünlütepe**, Borçlar Hukuku, s. 436; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 1100-1101; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 362; **Akıncı**, s. 378; **Remzi**, Mehmet/**Aydın**, Sezer: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 12. B., Ankara, Adalet Yayınevi, Eylül, 2020, s. 369; **Aydos**, Borçlar Hukuku, s. 155; **Zapata**, s. 354; **Eren**, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 26. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 1449; **Oğuzman**, Mustafa Kemal/**Öz**, Maya Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, 19. B., İstanbul, Vedat Kitapçılık, Eylül, 2021, s. 621; Yargıtay 8. HD., Esas No: 2013/24206, Karar No: 2014/16893, Tarih: 24.09.2014, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

⁷⁷ Yargıtay 8. HD., Esas No: 2016/8207, Karar No: 2016/11283, Tarih: 27.06.2016, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

1.1.2.3.Mirasçılara Geçmemesi

Nafaka alacağı, kişiye bağlı bir hak olduğu için mirasçılara geçmemektedir⁷⁸. Bu sebeple nafaka alacaklısı ya da nafaka yükümlüsü olan taraflardan birinin ölümü ile birlikte nafaka alacağı hakkı da son bulmaktadır⁷⁹. Bu durumun istisnası şu şekildedir; devam eden bir nafaka davasının varlığı hâlinde nafaka alacaklısı ölürse, mirasçılar lehine nafaka yükümlüsüne karşı davayı devam ettirebilme hakkı doğmaktadır⁸⁰.

Tedbir nafakası da genel kural itibari ile tarafların ölümü üzerine sona ermektedir. Fakat nafaka alacağı hakkı, şahsa bağlı bir hak olmasına rağmen nafakaya ilişkin talep dava şekline dönüştüğünde artık nafaka hakkı malvarlığı hakkına dönüşmektedir⁸¹ ve ilgili herkes tarafından ileri sürülebilmektedir. Malvarlığı şekline dönüşen nafaka hakkı, ölümle birlikte murisin terekesinin içine dahil olur ve terekenin tamamı ile birlikte kendiliğinden mirasçılara geçer⁸². Fakat burada her ne kadar mirasçılar, açılmış olan nafaka davasının devamına dahil olsalar bile nafakayı, davanın açılış tarihi ile murisin öldüğü gün arasındaki süreyle sınırlı olarak talep edebilmektedirler⁸³.

Açılmış tedbir nafakası davası olmadan nafaka yükümlüsünün ölmesi hâlinde ise yükümlülük mirasçılara geçmeyerek borç son bulmaktadır. Fakat nafaka alacaklısının açmış olduğu nafaka davası devam ederken nafaka yükümlüsünün ölmesi hâlinde, şahsi hak olan nafaka hakkı, malvarlığı hakkına dönüşerek ölenin terekesinde borç olarak yerini almaktadır. Bu sebeple nafaka alacaklısı, davasını nafaka yükümlüsünün mirasçılarına karşı yöneltebilmektedir⁸⁴. Bu durumda tedbir nafakasına, davanın açılış tarihi ile nafaka yükümlüsünün ölümü arasındaki tarihler esas alınarak hükmedilmesi gereklidir. Hâkim tarafından hükmedilmiş olan nafakalarda, nafaka alacaklısının ya da nafaka yükümlüsünün ölüm anına kadar ödenmeyerek biriken nafaka alacakları veya borçları da mirasçılara geçmektedir⁸⁵.

---

⁷⁸ Serozan, s. 248; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 453.

⁷⁹ İnal, s. 432; Bozdağ, s. 123; Velidedeoğlu, s. 234.

⁸⁰ Odabaşı, s. 46.

⁸¹ Bozdağ, s. 25; Odabaşı, s. 44; Uzun, s. 113.

⁸² Keskin, s. 137.

⁸³ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 453; Bozdağ, s. 123; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2013/15148, Karar No: 2013/16683, Tarih: 26.11.2013, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.03.2021).

⁸⁴ Gedikli, s. 61-62; Tekinay, s. 590; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 453.

⁸⁵ Ruhi/Ruhi, Nafaka, s. 115-116; Uzun, s. 113.

1.1.2.4.Haczinin Mümkün Olmaması

Nafakanın haczedilmezlik durumu iki şekilde irdelenmektedir. Nafaka alacağı eğer tarafların kendi aralarında gerçekleştirdiği bir akit sonucu meydana gelmiş ise 2004 sy. İcra İflas Kanunu⁸⁶,un 83. maddesine göre kısmen haczedilebilir⁸⁷. Nafakanın kısmen haczinden ne anlaşılması gerektiği ise 6183 sy. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 71. maddesinde açıklanmıştır⁸⁸.

Açılmış olan dava sonucunda hâkim tarafından nafakaya hükmedilmiş ise bu hâlde bir başka kişiye devri yasaklanmış olan nafaka alacağı haczedilemeyecektir⁸⁹. İlamla birlikte hükmedilen tedbir nafakası alacağına da mağdur olan tarafın geçimini sağlamak amacıyla hükmedilmesi sebebi ile haciz işleminin yapılması yasaklanmıştır.

Nafaka alacaklısına ait birikmiş olan nafaka alacaklarına da haciz işleminin uygulanması mümkün değildir. Yargıtay, nafakanın kişinin yaşamını sürdürebilmesi için hükmedilen para olduğuna vurgu yaparak; nafaka alacaklısının istediği zaman birikmiş nafaka alacağına ulaşabilmesi gerektiği yönünde içtihat tesis etmiştir. Nafaka alacağının birikmiş olsa bile alelade alacak niteliği kazanamayacağına vurgu yaparak, Yargıtay birikmiş nafaka alacaklarının üzerine haciz konulamayacağına ilişkin karar vermiştir⁹⁰.

1.1.2.5.Üzerinde Rehin Tesis Edilememesi

Rehin hakkı; üzerinde rehin tesis edilmiş taşınır ya da taşınmaz eşya veya başka bir hak için rehin sahibine, alacağını borçlu taraftan alamadığı takdirde üzerinde rehin kurulan şeyi

---

⁸⁶ Resmî Gazete: Tarih: 19.06.1932, Sayı: 2128.

⁸⁷ **Uzun**, s. 109; **Taneri**, Gökhan: Uygulamadan Örnek Hükümler BAM ve Yargıtay Kararlarıyla Haczedilemezlik Şikayeti, Ankara Seçkin Yayıncılık, Eylül, 2020, s. 117; **Atalı**, Murat/**Ermenek**, İbrahim: İcra ve İflâs Hukuku (Takip Hukuku- I- Takip Hukuku II), 4. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 135; **Kuru**, Baki/**Aydın**, Burak: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 6. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 190-191; **Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Ayvaz**, Sema Taşpınar/**Hanağası**, Emel: İcra ve İflâs Hukuku, 7. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 289-290; **Atalı**, Murat/**Ermenek**, İbrahim/**Erdoğan**, Ersin: İcra ve İflâs Hukuku, 4. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 214; **Gençcan**, Nafaka, s. 190.

⁸⁸ Resmî Gazete: Tarih: 22.04.2021, Sayı:31462; 6183 sy. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun m. 71: "...Aylıklar, ödenekler, her çeşit ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama bağlı olmayan nafakalar, emeklilik aylıkları, sigorta ve emeklilik sandıkları tarafından bağlanan gelirler kısmen haczolunabilir. Ancak haczolunacak miktar bunların üçte birinden çok dörtte birinden az olamaz. Asgari ücreti aşmayan aylık gelirlerin onda birinden fazlası haczolunamaz...", (Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

⁸⁹ **Taneri**, s. 117; **Atalı/Ermenek**, Takip Hukuku, s. 135; **Kuru/Aydın**, İcra ve İflâs, s. 186; **Arslan/Ejder/Ayvaz/Hanağası**, İcra ve İflâs, s. 280; **Serozan**, s. 248; **Odabaşı**, s. 45.

⁹⁰ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2018/4928, Karar No: 2019/242, Tarih: 15.01.2019, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

paraya çevirerek, alacağını temin etme imkânı sağlayan aynî bir haktır⁹¹. Rehin hakkı, alacak var olduğu sürece devam etmektedir. Alacağın ortadan kalkması ile rehin hakkı da son bulur. Rehin hakkı, sahibine sadece üzerinde rehin tesis edildiği şeyi paraya çevirme imkânı verir. Rehin hakkı sahibi, üzerinde rehin tesis edilen eşyadan veya başka bir haktan yararlanma ya da onu kullanma yetkisine sahip değildir; rehin hakkı bu özelliğinden dolayı sınırlı bir aynî haktır⁹².

Taşınır veya taşınmazlar üzerinde kurulan mülkiyet hakkının ya da başkaca bir hakkın üzerinde, rehin tesis edilebilmesi için o şeyin temlikinin mümkün olması gereklidir. Nafaka alacağı, özelliği itibari ile temlik mümkün olmayan bir alacak hakkı olduğu için kural olarak nafaka alacağının üzerinde rehin tesis edilemez (TMK m.954)⁹³. Tedbir nafakası alacağının da temlikinin mümkün olmaması sebebi ile üzerinde rehin tesis edilmesi sağlanamaz. Fakat hâkim tarafından verilen hükümle birlikte doğan nafaka alacaklarının birikmesi hâlinde, nafaka alacağının artık malvarlığına dönüşmesi sebebi ile temlik kabiliyeti kazanması sonucu üzerinde rehin tesisi kurulabilmesi mümkün hâle gelmektedir⁹⁴.

1.1.2.6. Doğmamış Olan Alacak Hakkından Feragat Edilememesi

Feragat beyanı ile birlikte kişi, davada talep ettiği haktan kısmen veya tamamen vazgeçmektedir. Davadan feragat ile birlikte vazgeçilen hak açısından dava son bulmaktadır. Davadan feragat hakkı, davanın görüldüğü mahkemeye hitaben sözlü ya da yazılı şekilde tek taraflı olarak yapılan yenilik doğuran bir haktır. Feragat beyanının mahkemeye ulaşması ile birlikte feragat hakkı kullanılmış sayılmaktadır. Beyanın, davanın diğer taraflarına da tebliğ edilmesine gerek yoktur⁹⁵. Eğer feragat beyanı, dava sırasında mahkeme huzurunda gerçekleşmiş ise feragat beyanının yazılı hâli tarafların huzurunda okunup, taraflara imzalatırılmalıdır. Feragat beyanına bakıldığında, kişinin haklarından vazgeçtiğinin açıkça anlaşılması gerekmektedir; aksi hâlde hâkim, beyanı açıklığa kavuşturmak adına beyan sahibine feragat edip etmediğini sormalıdır. Feragat beyanı ile birlikte artık aynı dava sebebi

---

⁹¹ Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 445; Gedikli, s. 61; Oğuzman, Mustafa Kemal/Barlas, Nami: Medenî Hukuk: Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 27. B., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 141.

⁹² Gedikli, s. 61; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 445.

⁹³ İnal, s. 433; Özüğür, s. 50.

⁹⁴ Demir, Yoksulluk Nafakası, s. 25.

⁹⁵ Kuru/Aydın, Medenî Usul Hukuku, s. 400.

ile aynı tarafa karşı dava açmak imkânsız hâle gelmektedir⁹⁶.

Doğmamış nafaka alacağından feragat etmek de mümkün değildir⁹⁷. Eş, eğer doğmamış nafaka alacağından vazgeçmiş ise bu feragat geçersiz sayılmalıdır ve eşin sonradan gerçekleştirdiği nafaka talebi kabul edilmelidir⁹⁸. Taraflar, doğmamış olan nafaka alacağından feragat edildiğine dair aralarında bir sözleşme yapsalar bile sözleşmenin koşulları ne olursa olsun ortada geçerli bir feragat bulunmamaktadır⁹⁹.

Boşanma veya ayrılık davalarında tedbir nafakası isteyen nafaka alacaklısı, nafaka isteğinden feragat edebilir. Bu durumda feragat beyanı tarihi itibari ile nafaka alacağı hakkı ortadan kalkmaktadır. Kural, feragat edilen hak için tekrar aynı nedenle aynı kişiye karşı talepte bulunulamayacağı olsa da dava devam ederken hakkından vazgeçen taraf, ihtiyacı olduğunu öne sürerek tekrar geçici şekilde tedbir nafakası isteyebilmektedir. Bu durumda tedbir nafakasının başlangıç tarihi, son talep tarihi olur. Çocuk için istenen nafakadan feragat edilmesi hâlinde ise çocuğun menfaati göz önünde tutularak hâkim tarafından karar verilmelidir¹⁰⁰.

Yargıtay bir kararında¹⁰¹; taraflarca hükmün verilmesinden sonra feragat hakkının kullanılması hâlinde, dosyanın kanun yolu incelemesine gönderilmemesi ve yerel mahkeme veya bölge adliye mahkemesi tarafından ek karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Aynı şekilde Yargıtay, feragatin temyiz incelemesi aşamasında yapılması hâlinde ise dosya hakkında inceleme yapılmaksızın dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi gerektiğini ve yerel mahkemenin feragat hakkında ek karar vermesi gerektiğini dile getirmiştir.

Nafaka alacaklısı, açtığı nafaka davasından veya nafaka alacağına ilişkin başlatmış olduğu icra takibinden feragat etme hakkına sahiptir¹⁰². İşlemiş olan nafaka alacaklarından da aynı şekilde feragat etmek mümkündür¹⁰³. Burada dikkat edilmesi gereken husus; henüz

---

⁹⁶ **Atar**, Eray Aksın: “*Nafakadan Feragat*”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 3, S. 22 (Aralık 2016), (s. 251-267), s. 253, (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/pub/maruhad/issue/36500/333736>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

⁹⁷ **Odabaşı**, s. 45.

⁹⁸ **İnal**, s. 432.

⁹⁹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/19648, Karar No: 2017/ 8094, Tarih: 25.5.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 16.07.2021).

¹⁰⁰ **Atar**, s. 256-257.

¹⁰¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/1481 Karar No: 2021/3318, Tarih: 21.04.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

¹⁰² **Odabaşı**, s. 45.

¹⁰³ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 453.

meydana gelmemiş, doğmamış bir nafaka alacağından feragat edilememesidir¹⁰⁴.

1.1.2.7.Yabancı Para Cinsinden Ödenememesi

Para borcu olan nafaka alacakları, TBK'nun 99. maddesine göre “*ülke parası*¹⁰⁵” ile ödenmelidir¹⁰⁶. Fakat taraflar isterlerse aralarında, nafaka alacağının yabancı para cinsinden ödenmesini kararlaştırabilirler¹⁰⁷. Tek tarafın yabancı para cinsinden nafaka alacağı talebi, nafaka borçlusunun kabulü olmadan dikkate alınamaz. Tedbir nafakası alacağına ilişkin hâkim, tarafların yabancı para cinsinde anlaşmaları olmadığı hâlde re'sen tedbir nafakasının yabancı para cinsinden ödenmesine karar veremez.

Tedbir nafakası alacağına ilişkin başlatılan icra takiplerinde de aksi bir anlaşma olmadıkça alacak, Türk parası olarak gösterilmelidir. Yabancı para olarak hükmedilen nafakalara ilişkin yapılacak icra takiplerinde ise nafakanın hangi tarihteki kur üzerinden hesaplanması istenildiği ve bunun yanında faizi de belirtilmelidir¹⁰⁸.

Konuya ilişkin Yargıtay bir kararında, kamu düzeni ile genel ahlâka aykırı olmamak koşulu ile tarafların boşanma ile birlikte nafaka miktarına ilişkin serbest iradeleri ile anlaşma yapabileceklerini belirtmiştir. Aynı zamanda tarafların, nafaka alacağının yabancı para olarak ödenmesi konusunda da anlaşma yapabileceklerini dile getirmiştir. Fakat bu anlaşmanın kesinlik kazanabilmesi için hâkim onayına bağlı olduğuna da dikkat çekmiştir¹⁰⁹.

1.1.2.8.Kural Olarak İrat Biçiminde Ödenmesi

Nafaka alacakları kural olarak irat biçiminde ödenmektedir. Ödemeler, her ayın başında peşin ödeme olacak şekilde gerçekleştirilir. Tedbir nafakasının ödenme şekline ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple tedbir nafakası borcu, somut uyuşmazlığın özelliğine göre irat biçiminde veya toptan ödeme şeklinde gerçekleştirilebilir.

---

¹⁰⁴ **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 30; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/7303, Karar No: 2014/15825, Tarih: 03.12.2014, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).

¹⁰⁵ “...*Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan paralar...*” Türk parası sayılmaktadır, ayrıntılı bilgi için bakınız: Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanuna dayanılarak çıkarılan 30 sy. Kararname m. 2/f., (Çevrimiçi), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>, (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

¹⁰⁶ **Aydos**, Borçlar Hukuku, s. 125.

¹⁰⁷ **Kayihan/Ünlütepe**, Borçlar Hukuku, s. 333-334; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 771-772; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 250; **Akıncı**, s. 283-284; **Zapata**, s. 155; **Eren**, Borçlar Hukuku, s. 1103; **Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku, s. 309.

¹⁰⁸ **Kuru/Aydın**, İcra ve İflâs, s. 296.

¹⁰⁹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2003/1941, Karar No: 2003/2097, Tarih: 04.03.2003, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).

Taraflardan birinin ya da her ikisinin nafakanın toptan şekilde ödenmesine ilişkin talebi mevcut ise hâkim, her iki tarafın ekonomik ve sosyal durumunu araştırmakla yükümlüdür¹¹⁰. Unutmamak gerekir ki tedbir nafakası alacaklısı lehine nafakaya hükmedilirken, hakkaniyet ilkesi çerçevesinde karar verilmelidir. Nafaka miktarı belirlenirken, nafaka yükümlüsünün de fakirleştirilmemesi esastır.

1.1.2.9. Alacağın Temlikinin Kural Olarak Mümkün Olmaması

Tedbir nafakası alacağı, kişinin asgari yaşam standartlarını devam ettirebilmesi için hüküm altına alınmaktadır. Eşler; evlilik birliği içerisinde birbirlerinin geçimlerini sağlama yükümlülüklerini, nafaka ödeyerek devam ettirirler. Bu nedenler ile nafaka alacağının başkasına temlik edilmesi, nafakanın ödenme amacı ile bağdaşmamaktadır¹¹¹.

Kural bu olmakla birlikte, nafaka alacaklısı ve nafaka yükümlüsünün karşılıklı anlaşmaları sonucunda tedbir nafakası alacağının temlik söz konusu olabilmektedir. Birikmiş nafaka alacaklarında ise temlik ile ilgili bir kısıtlama bulunmamaktadır¹¹². Bu hâlde tedbir nafakası alacağı, kişiye sıkı sıkıya bağlı olma özelliğini yitirdiği için borçlunun rızası aranmaksızın alacak üçüncü kişiye devredilebilmektedir.

1.1.2.10. Zamanaşımı Süresi

Zamanaşımı; alacak hakkının kanunda belirtilen süreler içinde talep edilmemesi hâlinde, alacak hakkının dava yolu ile istenebilmesi niteliğinin ortadan kalkmasıdır. Zamanaşımı, davanın tarafları ileri sürmediği sürece hâkim tarafından re'sen dikkate alınamaz¹¹³. HMK incelendiğinde, ilk itirazlar arasında zamanaşımına ilişkin yapılan itirazın sayılmadığı görülmektedir¹¹⁴. Nafakaya ilişkin açılan davalarda, basit yargılama usulü

---

¹¹⁰ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2013/16542, Karar No: 2013/29453, Tarih: 12.12.2013, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, (Erişim Tarihi: 24.03.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2006/14177, Karar No: 2007/1959, Tarih: 14.02.2007, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, (Erişim Tarihi: 24.03.2021).

¹¹¹ **Akıntürk/Ateş**, Borçlar Hukuku, s. 206; **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 524; **Akıncı**, s. 362; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 1019; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 418; **Zapata**, s. 407; **Gedikli**, s. 61; **Eren**, Borçlar Hukuku, s. 1400.

¹¹² **Gençcan**, Nafaka, s. 175; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 453; **Uzun**, s. 112.

¹¹³ **Tutumlu**, Mehmet Akif: Zamanaşımı Def'i, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Temmuz, 2019, s. 48; **Budak/Karaaslan**, s. 145.

¹¹⁴ **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 339; **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 461; **Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet: Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı, 9. B., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 257; **Atalı**, Murat/**Ermenek**, İbrahim/**Erdoğan**, Ersin: Medenî Usûl Hukuku, 4. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 330-331; **Görgün**, Lütfi Şanal/**Börü**, Levent/**Kodakoğlu**, Mehmet: Medenî Usûl Hukuku, 10. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 270-271.

uygulandığı için zamanaşımının ileri sürülmesi, yargılama safhasında cevap dilekçesinin sunulma süresinin bitimine kadar gerçekleştirilmelidir¹¹⁵. Basit yargılama usulüne tâbi olan davalarda, tarafların tek dilekçe verme hakları bulunmaktadır ve bu sebeple zamanaşımı itirazı dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftalık süre içinde yapılmalıdır¹¹⁶. Fakat tedbir nafakası kanunda düzenleniş amacı itibari ile evlilik birliği devam ettiği müddetçe ihtiyaç hâlinde her zaman istenebileceği için tedbir nafakası alacağına ilişkin taleplerde dava zamanaşımı bulunmamaktadır¹¹⁷.

Nafaka alacaklısı, ilam ya da ilam sayılan belge dışında anlaşma veya başka bir nedenle tedbir nafakası alacağına hak kazanmış ise nafaka alacağı bu hâlde TBK'nun 147. maddesinin birinci fıkrasına göre, dönemsel edim olan nafaka alacaklarına ilişkin beş senelik zamanaşımına¹¹⁸ tâbidir¹¹⁹. Eğer tedbir nafakası alacağına ilam ya da ilam niteliğinde bir belgeyle hak kazanılmış ise bu hâlde TBK'nun 146. maddesine göre nafaka alacakları, alacaklara ilişkin on yıllık genel zamanaşımına¹²⁰ tâbi tutulmuştur¹²¹. Fakat kanunda daha farklı bir zamanaşımı süresi düzenlenmişse bu hâlde nafaka alacağına ilişkin zamanaşımına, özel düzenlemenin uygulanması gerekmektedir¹²².

İlama bağlı alacaklar, İİK'nun 39. maddesinin birinci fıkrasına göre, son işlemin yapılmasının üzerinden on sene geçmekle zamanaşımına uğramaktadır¹²³. Fakat nafakaya ilişkin ilamlarda durum daha farklıdır. Nafaka alacağının zaman geçtikçe borçlu zimmetinde gerçekleşmesi sebebi ile nafaka ilamına dayanılarak başlatılan takiplerde, takip tarihinden

---

¹¹⁵ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/1197, Karar No: 2016/1783, Tarih: 15.2.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021).

¹¹⁶ **Tutumlu**, s. 69-70.

¹¹⁷ **Özüğür**, s. 54; **Keskin**, s. 138.

¹¹⁸ **Aydos**, Borçlar Hukuku, s. 156; **Özüğür**, s. 54-55; **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 649; **Akıntürk/Ateş**, Borçlar Hukuku, s. 197; **Kayhan/Ünlütepe**, Borçlar Hukuku, s. 438; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 1117; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 370; **Zapata**, s. 360; **Eren**, Borçlar Hukuku, s. 1460; **Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku, s. 631.

¹¹⁹ **İnal**, s. 436.

¹²⁰ **Akıncı**, s. 379; **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 649; **Akıntürk/Ateş**, Borçlar Hukuku, s. 197; **Kayhan/Ünlütepe**, Borçlar Hukuku, s. 438; **Aydos**, Borçlar Hukuku, s. 156; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 1117; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 369; **Remzi/Aydın**, s. 370; **Zapata**, s. 360; **Tutumlu**, s. 145; **Eren**, Borçlar Hukuku, s. 1459; **Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku, s. 631.

¹²¹ **Keskin**, s. 139; **İnal**, s. 436.

¹²² **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 31.

¹²³ **Kuru/Aydın**, İcra ve İflâs, s. 302; **Özüğür**, s. 55; **Gençcan**, Nafaka, s. 184; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 31.

geriye doğru on yıldan önce işlemiş olan nafaka alacağı zamanaşımına uğramaktadır¹²⁴.

1.1.2.11.Faizin Başlangıç Zamanı

Faiz alacağı, niteliği itibari ile asıl alacağa bağlı olan fer'i bir alacaktır; asıl alacağın ortadan kalkması ile birlikte faiz alacağı da son bulmaktadır. Tedbir nafakası alacağı, dava tarihi itibari ile muayyen ve muaccel değildir. Dava sürecinde hâkimin yapacağı araştırma sonucu mevcut şartların varlığı değerlendirilerek, nafaka alacağına hükmedilmektedir.

Tedbir nafakası alacaklısı, her ne kadar dava tarihi itibari ile nafaka alacağının faizine hükmedilmesini talep etse de nafaka alacağının hükümlerle birlikte doğması neticesinde faize ancak karar tarihi itibari ile hükmedilebilmektedir¹²⁵.

1.1.2.12.İç Hukukta Kamu Düzeni ile İlgili Olması

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'na ait hukuk sözlüğünde kamu düzeni; “...*Bir ülkedeki kurum ve kuralların, devletin güvenliğini, kamu hizmetlerinin iyi işlenmesini ve bireyler arasındaki ilişkilerde huzuru, hukuk ve ahlâk kurallarına uygunluğu sağlamasıyla oluşan düzen...*” şeklinde tanımlanmıştır¹²⁶.

Ejder, kamu düzenini “...*bir ülkede kamu hizmetlerinin iyi yapılması, devletin güvenliğini ve düzenini ve bireyler arasındaki ilişkilerde hukuku, huzuru ve ahlâk kurallarına uygunluğu sağlamaya yarayan kurum ve kuralların tümü...*” şeklinde ifade etmiştir¹²⁷.

Yargıtay, kamu düzeni kavramını “... *tarafların uymak zorunda oldukları kamu ve özel hukuktan doğan ve tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri kuralların bütünü olarak...*” tanımlamıştır¹²⁸.

Kamu düzeninin sağlanmaya çalışılmasındaki amaç; toplumun her alanında huzurun, güvenliğin, genel ahlâkın, genel sağlığın, konulmuş temel hukuk kurallarının en etkili ve doğru

---

¹²⁴ **Özğür**, s. 55; **Gençcan**, Nafaka, s. 184; Yargıtay 12. HD., Esas No: 2019/9724, Karar No: 2019/13231, Tarih: 23.09.2019, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021); Yargıtay 8. HD., Esas No: 2014/14259, Karar No: 2014/14518, Tarih: 08.07.2014, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021).

¹²⁵ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 117.

¹²⁶ T.C. Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü, (Çevrimiçi), <https://sozluk.adalet.gov.tr/Harf/K>, (Erişim Tarihi:11.07.2021).

¹²⁷ **Yılmaz**, Hukuk Sözlüğü, s. 397.

¹²⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2017/18-1924, Karar No: 2019/1060, Tarih: 15.10.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021).

biçimde işletilmesi ile düzen içinde yürütülmeye çalışılmasıdır¹²⁹.

Toplumun temel yapı taşı olan aileyi oluşturan bireylerin, asgari ölçüde yaşamlarına devam edebilmelerini sağlamak için hükmedilen tedbir nafakası, kamu düzenini ilgilendirmektedir¹³⁰. Kamu düzenin sağlanmasıyla, aile kurumunu oluşturan bireylerin en azından asgari yaşamları için temel ihtiyaçlarını sağlayabilmelerini gerçekleştirmekle birlikte; toplum içerisinde de kamu güvenliği, huzur, genel sağlık ve genel ahlâkın düzgün biçimde işleyişi korunmaya çalışılmaktadır.

Kamu düzenini ilgilendiren konular, taraflarca dava aşamasında ileri sürülmesi de yargılamanın her aşamasında mahkeme tarafından re'sen göz önünde bulundurulmak zorundadır¹³¹. Boşanma veya ayrılık davalarında hâkim, tarafların mağduriyetini engellemek ve toplumda barışı sağlamak için re'sen tedbir nafakasına hükmetmekle yükümlüdür¹³². Ayrıca tedbir nafakası davalarında, nafakanın iç hukukta kamu düzenine ilişkin olması sebebi ile davanın tarafları Türk vatandaşı olmasalar bile Türk mahkemeleri açılan davaya bakmakla yetkilidir¹³³.

1.2.Düzenlenme Amacı

Türk hukuk sistemimizde, ailenin korunmasına ilişkin birçok düzenleme mevcuttur. Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile evrensel olarak da aile birliğinin korunmasına önem verilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi m.16'da ailenin toplum için önemi vurgulanarak; ailenin, toplumun temel ögesi olması sebebi ile devlet tarafından korunması gerektiği belirtilmiştir. Anayasamızın hazırlanmasında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden ilham alınarak, Anayasanın¹³⁴ 41. maddesinde aile birliğine verilen öneme vurgu yapılmıştır. Devletin; ailenin huzuru ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilerek¹³⁵, özellikle de anne ve çocuğun korunmasına dikkat çekilmiştir.

Ülkemizde yaygınlaşan bireysel yaşama isteği, ekonomik zorluklar, sosyal medya ve

---

¹²⁹ **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 26.

¹³⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2010/11887, Karar No: 2010/16694, Tarih: 14.10.2010, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021).

¹³¹ Yargıtay 8. HD., Esas No: 2018/10781, Karar No: 2021/822, Tarih: 3.2.2021, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.07.2021); **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 27.

¹³² **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 26.

¹³³ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 453; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 27.

¹³⁴ Resmî Gazete: Tarih: 20.10.1982, Sayı: 17844.

¹³⁵ **Ayan**, s. 189; **Köprülü/Kaneti**, s. 9; **Öztan**, s. 7; **Özüğür**, s. 21.

internetin yanlış alanlarda kullanımı, kadına karşı şiddet gibi birçok nedenle aile birliğinin devamını sağlamak daha zor hâle gelmiştir. Yaşadığımız coğrafyada maalesef bazı bölgelerde, kız çocuklarının eğitimi için gerekli bilincin oluşmaması ve bu sebeple kadınlarımızın geçimlerini sağlayabilecekleri mesleklerinin olmaması, yapılan evliliklerde evlilik sonrası özellikle de çocukların dünyaya gelmesi ile kadınların iş hayatlarını sonlandırmaları, çalışan kişilerin geçimlerini sağlayabilmeleri için verilen ücretlerin yeterli olmaması, gelir dağılımındaki adaletsizlik, yaşanan ekonomik sıkıntılar ve hayat pahalılığı sebepleri ile evlilik birliğindeki temel ihtiyaçların bile giderilememesi hayatın gerçekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ve benzeri sebepler ile eşlerin özellikle de kadınların, evlilik birliği içerisinde ayrı yaşama ya da evlilik birliğini sonlandırma istekleri ile beraber, tek başlarına hayatlarını idame ettirebilmeleri hayli güç hâle gelmiştir.

Eşlerin; bir arada yaşamayı geçici ya da kalıcı olarak sonlandırma istekleri sonucunda, mahkemeye başvurarak evlilik birliği içerisinde birbirlerine karşı maddî olarak yapacakları parasal katkının tespit edilmesini talep etme hakları bulunmaktadır. Boşanma, ayrılık ve evliliğin iptali davalarının açılması hâlinde hâkim, eşlerin ve çocukların menfaatlerini korumakla yükümlüdür. Uyuşmazlık konusu önüne gelen hâkim, burada eşlerin ve çocukların barınması, geçimi, korunmaları hakkında çeşitli tedbirler almak zorundadır.

Sayılan tedbirlerin alınmasının sebebi ise evlilik birliğinin, taraflar hakkında kesin hükümle sonlandırılmasına kadar devam etmesidir. Evlilik birliği devam ettiği sürece eşler, birbirlerinin ve çocuklarının geçimleri için gereken katkıyı yapmakla yükümlüdürler. Eşlerin; boşanma, ayrılık ve evliliğin iptali davalarını açmadan da evlilik birliğine yapılacak parasal katkının hâkim tarafından belirlenmesini talep etme hakları bulunmaktadır. Eşlerin sıkıntılı süreçlerde, birbirleri ve çocukları için evlilik birliğinin korunması adına gerçekleştirdiği parasal destek, çalışma konumuzun esası olan tedbir nafakasıdır¹³⁶.

1.3.Yer Aldığı Kanunlar

1.3.1.TMK’da Düzenlenen Tedbir Nafakası

Aile düzenini korumak ve aile içerisindeki bireylerin muhtaç duruma düşmesine engel olmak için TMK’da belirtilen kişiler arasında, nafaka yükümlülüğü getirilmiştir¹³⁷. TMK’da

---

¹³⁶ **Bayram**, Aziz Erman: “*Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Tedbir Nafakasına Dair 25.10.2018 Tarihli ve 2017/2- 1891 Esas, 2018/1577 Karar Sayılı Kararının Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 32, S. 144, Ankara, (Eylül 2019), (s. 213-249), s. 220-221, (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.01.2021).

¹³⁷ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 19.

nafaka kavramı üst başlık olarak bakım nafakası ve yardım nafakası olarak ikiye ayrılmıştır¹³⁸. Bakım nafakası; tedbir, iştirak ve yoksulluk nafakasından oluşmaktadır¹³⁹. Bakım nafakası alt başlığı altında düzenlenen tedbir nafakası, TMK’da iki şekilde sınıflandırılmıştır. Bunlar bağımsız tedbir nafakası ve geçici tedbir nafakasıdır¹⁴⁰.

1.3.1.1.Bağımsız Tedbir Nafakası

Bağımsız tedbir nafakası mahkemeden talep edilen, hükmedilebilmesi için hâkim tarafından şartların varlığı araştırılan ve hükmün kurulması ile birlikte şartların varlığı devam ettiği sürece nafaka yükümlüsünün ödemek zorunda olduğu nafaka türüdür.

Kanunda evlilik birliğinin korunması amacı ile düzenlenen tedbir nafakası iki şekilde talep edilebilir. Evlilik birliği içerisinde eşlerin birlikte yaşamaları (TMK m.196) veya eşlerin ayrı yaşamaları (TMK m.197) hâllerinde taraflar, hâkimden tedbir nafakası isteyebilmektedirler.

1.3.1.2.Boşanma, Ayrılık, Evliliğin İptali Davaları ile Birlikte İstenen Geçici Tedbir Nafakası

Geçici tedbir nafakası; açılan boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali davaları ile beraber istenebilmekte ve davaların kesinleşmesi sonucunda tedbir nafakası, niteliği itibari ile son bulmaktadır. Boşanma veya ayrılık davaları açıldığında (TMK m.169) hâkim, re’sen tedbir nafakasının şartlarının var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür¹⁴¹.

Boşanma veya ayrılık davalarında, taraflar da hâkimden tedbir nafakasına hükmetmesini talep edebilmektedirler. TMK m.169’da düzenlenen tedbir nafakası, dava başlangıcı ile davanın kesinleşmesi arasındaki süre ile sınırlandırıldığı için geçici niteliktedir.

1.3.2.AKDK Kapsamında Düzenlenen Tedbir Nafakası

8 Mart 2012 tarihinde kabul edilen ve hâlen yürürlükte bulunan AKDK’da, koruyucu tedbirler ve önleyici tedbirler olmak üzere iki türlü tedbir düzenlenmektedir. Çalışmamızın konusunu oluşturan tedbir nafakası, AKDK m.5/IV’te düzenlenmiştir¹⁴². Madde metninde

---

¹³⁸ **Odabaşı**, s. 46; **Koçoğlu**, “*Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları*”, s. 401; **Demir**, Yoksulluk Nafakası, s. 68.

¹³⁹ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 444; **Hasırcı**, s. 1672; **Odabaşı**, s. 46; **Koçoğlu**, “*Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları*”, s. 401.

¹⁴⁰ **Gençcan**, Nafaka, s. 252.

¹⁴¹ **Bayram**, s. 220.

¹⁴² **Ünal**, Aslı: “*6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Işığında Tedbir Nafakası*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 92, S. 5 (Eylül 2018), (s. 244-251), s. 247, (Çevrimiçi),

geçen tedbir nafakası, niteliği itibari ile hâkim tarafından verilen önleyici tedbir kararıdır¹⁴³; TMK’da düzenlenen tedbir nafakasından farkları bulunmaktadır. AKDK kapsamında tedbir nafakası talep edebilmek için temel şart, şiddette maruz kalma veya şiddet tehlikesi altında bulunmaktır¹⁴⁴.

Şiddetin tanımı, Kanun metninde m.2’de tanımlar başlığı altında yapılmıştır. Kanun maddesine göre şiddet; “...kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı...” şeklinde tanımlanmıştır¹⁴⁵.

Tedbir nafakası talep edebilecek kişiler m.1’de sayılmıştır. Madde metnine göre; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları¹⁴⁶ tedbir nafakası talep etme hakkına sahiptirler¹⁴⁷.

Nafaka yükümlüsü ise Kanun tarafından şiddet olarak kabul edilen fiilleri gerçekleştiren ya da gerçekleştirme tehlikesi bulunan ve aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişidir¹⁴⁸.

<https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 25.06.2021); **Koçoğlu**, “Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları”, s. 403.

¹⁴³ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 210; **Saraçoğlu**, Simge: “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa Kapsamında Tedbir Nafakasına Hükm edilmesinin Koşulları”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 15, S. 2-2 (Temmuz-Ağustos 2016), (s. 483-499), s. 487, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 25.06.2021).

¹⁴⁴ **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 273; **Saraçoğlu**, s. 489; **Ünal**, s. 245.

¹⁴⁵ **İnan**, Esra Günay: Aile Hukukunda Geçici Hukukî Himaye Tedbirleri, Ankara, Adalet Yayınevi, Mayıs, 2018, s. 169; **Erdem**, s. 252; **Tuna**, Oğuzhan: Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Haziran, 2021, s. 25; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 267; **Ceylan**, Ebru: “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’a Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 1 (Ocak 2017), (s. 15-29), s. 17, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 25.06.2021).

¹⁴⁶ Tek taraflı ısrarlı takip halinde, mağdurun kişilik hakları ihlal edilmektedir. Basına yansıyan olaylarda da örnek olarak gördüğümüz, sevgisine karşılık bulamayan kişinin mağduru fiziksel takibi, iletişim araçları ile sürekli gerçekleştirdiği tacizler, eski eş tarafından rahatsız edilme vb. durumlar tek taraflı ısrarlı takip hallerine örnektir.

¹⁴⁷ **Saraçoğlu**, s. 487; **Ünal**, s. 245; **Ceylan**, “Ailenin Korunması”, s. 17; **Yıldırım**, Aile, s. 8; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 166; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 221; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 42.

¹⁴⁸ **Sağiroğlu**, s. 101; **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 56; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 43; **Ceylan**, “Ailenin Korunması” s. 23; **Saraçoğlu**, s. 493; **Gençcan**, Ömer Uğur: Boşanma Davaları Bağlamında Medenî Usul Hukuku, 4. B., Ankara, Yetkin Yayınları, Mart, 2021, s. 282; **Hasırcı**, s. 1676; **Badur**, Emel: “Kadının Şiddet Nedeniyle Uğradığı

Önleyici tedbir olarak nafakaya hükmedecek görevli mahkeme, aile mahkemesidir¹⁴⁹. Yetkili yer ise tedbir kararını en çabuk verebilecek yer aile mahkemesidir¹⁵⁰. Aile mahkemesi hâkimi, önüne gelen olayda talep üzerine veya ihtiyacın tespiti hâlinde re'sen tedbir nafakasına hükmedebilmektedir¹⁵¹.

Şiddetin varlığının veya şiddet tehlikesinin önlenmesine ilişkin hükmedilecek tedbir nafakasında hâkim, TMK kapsamında daha önce hükmedilmiş bir tedbir nafakasının var olup olmadığını re'sen araştırmakla yükümlüdür. Daha önce verilmiş bir tedbir nafakası olmadığı tespit edilirse, mağdur lehine tedbir nafakasına hükmedilebilmektedir¹⁵².

Tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için şiddetin ya da şiddetin uygulanma tehlikesinin varlığı yeterlidir, bu hususlarda delil ve belge aranmamaktadır¹⁵³. Tedbir nafakası, önleyici tedbir niteliği olması itibari ile geciktirilmeksizin derhal verilmelidir¹⁵⁴.

Hâkim tarafından verilen tedbir nafakası kararı, nafaka alacaklısına ve yükümlüsüne tefhim ya da tebliğ edilir. Tedbir nafakası, ilk olarak en fazla 6 aylık süre için verilebilir¹⁵⁵. Fakat tedbire neden olan eylemlerin varlığının devamı hâlinde, hâkim tarafından re'sen ya da talep üzerine tedbirin uzatılmasına veya süregelen eylemlerin durumundaki değişikliğe göre

---

Zararların Tazmini ve Nafaka", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1 (Nisan 2018), (s. 11-28), s. 21, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 10.03.2021).

¹⁴⁹ **Hatemi**, Aile, s. 98-99; **Saraçoğlu**, s. 491.

¹⁵⁰ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 210; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 95; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 274; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 25; **Yazıcı**, Samet: "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna ve Uygulama Yönetmeliğine İlişkin Bir İnceleme", Terazi Hukuk Dergisi, C. 8, S. 79 (Mart 2013), (s. 26-29), s. 28, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 10.03.2021); **Yılmaz**, Kumru Kılıçoğlu: "Evlilik Birliğinin Korunması", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 28, S. 120 (Eylül 2015), (s. 423-464), s. 429, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

¹⁵¹ **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 221; **Erdem**, s. 256; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 23; **Badur**, s. 21; **Saraçoğlu**, s. 492; **Koçoğlu**, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları", s. 403.

¹⁵² **Duran**, Osman: Medenî Usûl Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi: -Medeni Usul Hukuku Monografileri-, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ekim, 2020, s. 287; **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 56; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 86; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 275; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 23; **Yazıcı**, s. 27; **Yılmaz**, "Evlilik", s. 429; **Saraçoğlu**, s. 495; **Gençcan**, Medenî Usul Hukuku, s. 283; **Badur**, s. 21; **Kurt**, Ekrem: "Davasında Hakimin Alacağı Geçici Önlemler (MK m. 169)", Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, Sa. 1 (Haziran 2013), (s. 97-109), s. 107, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021); **Ünal**, s. 247.

¹⁵³ **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 274; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 166; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 25.

¹⁵⁴ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 166; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 274.

¹⁵⁵ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 210; **Badur**, s. 24; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 170; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 274; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 25.

tedbirin değiştirilmesi ya da kaldırılmasına karar verilebilmektedir¹⁵⁶.

Nafaka kararlarının yerine getirilmemesi hâlinde, nafaka yükümlüsüne karşı 3 gün ila 10 gün arasında zorlama hapsi uygulanabilmektedir¹⁵⁷. Tedbir kararına aykırılığın tekrarlanması hâlinde, zorlama hapsi 15 gün ila 30 gün arasında uygulanabilmektedir. Bununla birlikte, zorlama hapsi toplamda altı ayı geçmemelidir¹⁵⁸. Nafaka yükümlüsünün, tedbir nafakası kararına karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren 2 haftalık itiraz süresi bulunmaktadır. İtiraz sonrası verilen mahkeme kararı kesin niteliktedir¹⁵⁹. Tedbir kararının ilgililere tefhim ya da tebliğ edilmemesi, uygulanmasına engel teşkil etmemektedir¹⁶⁰.

Tedbir nafakasına ilişkin karar, re'sen hâkim tarafından nafaka alacaklısı ya da yükümlüsünün yerleşim yerinde bulunan icra müdürlüğüne de tebliğ edilmektedir¹⁶¹. Nafaka yükümlüsünün Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması hâlinde icra müdürlüğü, re'sen nafaka yükümlüsüne ait aylık, maaş ya da ücretinden nafaka alacağını tahsil edebilir¹⁶². Kanun kapsamında hükmedilen tedbir nafakası, tedbirin geçerli olduğu döneme ilişkin olarak verilir. Bu sebeple diğer davalarda verilen tedbir nafakasının tahsilinde tekerrüre neden olmaz¹⁶³. İcra müdürlüğünün gerçekleştirdiği tahsil işlemlerinden doğan posta giderleri, Cumhuriyet başsavcılığına ait suçüstü ödeneğinden karşılanmaktadır¹⁶⁴.

Yukarıda izah edildiği üzere tedbir nafakası, dağınık şekillerde farklı kanunlarda düzenlense de Türk hukuk sistemimizde aslında iki farklı başlık altında karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki TMK'da, ikincisi AKDK kapsamında düzenlenen tedbir nafakasıdır.

---

¹⁵⁶ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 170; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 25; **Yazıcı**, s. 28; **Yılmaz**, "Evlilik", s. 429; **Badur**, s. 24.

¹⁵⁷ **Yazıcı**, s. 29; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 275; **Badur**, s. 25.

¹⁵⁸ **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 27; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 275; **Yazıcı**, s. 29.

¹⁵⁹ **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 98; **Yazıcı**, s. 28; **Ceylan**, "Ailenin Korunması", s. 26; **Badur**, s. 25.

¹⁶⁰ **Yazıcı**, s. 28.

¹⁶¹ **Gençcan**, Medenî Usul Hukuku, s. 283; **Koçoğlu**, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları", s. 404.

¹⁶² **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 87; **Gençcan**, Medenî Usul Hukuku, s. 283; **Badur**, s. 25.

¹⁶³ **Gençcan**, Medenî Usul Hukuku, s. 283.

¹⁶⁴ **Koçoğlu**, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları", s. 404; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 86; **Sağiroğlu**, s. 100; **Gençcan**, Medenî Usul Hukuku, s. 283.

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞIMSIZ TEDBİR NAFAKASI

2.1.Kavram

Sosyolojik açıdan toplumların var olmaları ve varlıklarını devam ettirebilmeleri için gerekli en küçük grup aile kurumudur. Yaşanılan coğrafyadaki ahlâk, kültür, sağlık, eğitim vb. olguları inceleyebilmek ve bu olguların gelişimlerini gözlemleyebilmek için bakılacak yer ailedir. Sağlıklı aile topluluklarında, sağlıklı bireyler yetişmektedir ve bu bireyler hem toplumun hem de devletin refah içerisinde gelişimi için önemli etkenlerdendir¹⁶⁵. Niteliği itibari ile arz ettiği önem açısından aile kurumu, kanunlar ile koruma altına alınmıştır¹⁶⁶.

Aile kavramı TMK'da üç şekilde¹⁶⁷ sınıflandırılmıştır¹⁶⁸. Bunlardan ilki evlenme sonucunda kurulan, sadece eşleri kapsayan dar anlamda aile kavramıdır¹⁶⁹. Kurulan evlilik birliği ile artık TMK, eşleri evlilik birliğinin mutluluğunu ve bu birliğin içerisinde meydana gelmiş olan çocukların eğitimlerini, bakımlarını, gözetimlerini beraberce sağlamakla yükümlü kılmıştır¹⁷⁰. Kanun bu yükümlülüğü her iki tarafa da eşit şekilde yüklemiştir, TMK'da kadın ya da erkek ayrımı yapılmamıştır¹⁷¹. Ayrıca TMK, eşleri evlilik birliğinin devamı boyunca birlikte aynı çatı altında yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve birbirlerine yardımcı olmak hususlarında da zorunlu kılmıştır¹⁷². Geniş anlamda (mürekkep) aile kavramında ise anne, baba ve çocukların oluşturduğu topluluk aile olarak kabul edilmektedir¹⁷³. Doktrinde, geniş anlamda

---

¹⁶⁵ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 3.

¹⁶⁶ İnal, s. 543.

¹⁶⁷ Yıldırım, Aile, s. 3; Könezoğlu, Bilge: "Aile ve Ailenin Korunması", Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 4-7, (Çevrimiçi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>, (Erişim Tarihi: 15.08.2021).

¹⁶⁸ Feyzioğlu, s. 4-5; Bozovalı, s. 2; Velidedeoğlu, s. 6.

¹⁶⁹ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 5; Yıldırım, Aile, s. 3; Sağiroğlu, s. 31; Ayan, s. 18; Tuna, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 49; Akyüz, s. 93; Nart, s. 139; Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 204; Şenyuva, s. 6; Könezoğlu, s. 4; Kavak, s. 7; Velidedeoğlu, s. 6; Tekinay, s. 2; Gödekmerdan, Ayhan: "Aile İçi Şiddet ve Ailenin Korunması", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 1 (Ocak 2007), (s. 409-417), s. 410, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021).

¹⁷⁰ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 57; Özkan, s. 1355.

¹⁷¹ Özüğür, s. 31.

¹⁷² Hatemi, Aile, s. 83.

¹⁷³ Yıldırım, Aile, s. 3; Sağiroğlu, s. 31; Ayan, s. 18; Akyüz, s. 93; Nart, s. 139; Şenyuva, s. 6; Kavak, s. 7; Gödekmerdan, s. 410.

aileye “*velayet ailesi*” de denildiği görülmektedir¹⁷⁴.

Son olarak TMK, aile kavramı için kapsamı çok geniş tutulan bir düzenlemeye yer vermiştir. TMK’nun 367. maddesine göre; kanuna, sözleşmeye veya örfüne göre belirlenmiş ev başkanının himayesi ve yönetimi altında yaşayan kişilerin oluşturduğu topluluk, aile olarak kabul edilmiştir. Çok sayıda kişinin oluşturduğu bu aile tipi, doktrinde “*En geniş anlamda aile*” olarak adlandırılmıştır. En geniş aile kavramında kan ve kayın hısımlığı şartı aranmamıştır¹⁷⁵. Ev başkanının yönetiminde çalışan herkes şoför, aşçı, bahçıvan da dahil olmak üzere en geniş aile kavramının içinde yer bulmuştur¹⁷⁶. Kişileri, en geniş anlamda aile kavramının içinde değerlendirebilmek için aynı çatı altında yaşama koşulunun varlığı yeterlidir¹⁷⁷.

Bağımsız tedbir nafakasının özünü, aile birliğinin korunması kavramı oluşturmaktadır. Anayasanın 41. maddesinde; ailenin Türk toplumunun temeli olduğu¹⁷⁸, eşler arasında eşitlik ilkesinin geçerli olduğu, devletin ailenin huzurunu ve refahını sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere Kanun maddesinde ailenin önemine vurgu yapılarak, devlete aile birliğinin devamını sağlaması için tedbirler alma görevi yüklenmiştir¹⁷⁹.

Evlilik birliğinin tarafları, evlilik birliği içerisinde kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyen eş aleyhine ya da aralarında çıkan uyuşmazlığın çözüme kavuşturulması amacıyla TMK’nun 195. maddesinin birinci fıkrasına göre, tek başlarına veya birlikte hâkimden önlemler almasını talep edebilirler¹⁸⁰.

Yükümlülüklerin neler olduğu TMK m.195’te belirtilmemiştir. Yükümlülüklerin neler olduğunu belirlemek için TMK içerisinde üçüncü bölümde Evliliğin Genel Hükümleri başlığı altında düzenlenmiş maddelere bakmak gereklidir. TMK m.185 ve devamındaki maddelerde

---

¹⁷⁴ **Könezoğlu**, s. 5; **Tuna**, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı, s. 49; **Velidedeoğlu**, s. 6.

¹⁷⁵ **Ayan**, s. 19.

¹⁷⁶ **Sağiroğlu**, s. 31; **Akyüz**, s. 93; **Şenyuva**, s. 7; **Könezoğlu**, s. 5; **Kavak**, s. 8; **Gödekmerdan**, s. 410.

¹⁷⁷ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 6. Aile kavramı üzerine olan açıklamalarımız, Türk hukuk sistemindeki aile kavramı ile sınırlandırılmıştır. Tedbir nafakası uygulamasında, dar ve geniş aile kavramları önem arz etmektedir.

¹⁷⁸ **Yıldırım**, Aile, s. 5; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 4; **Hatemi**, Aile, s. 2; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 2; **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 2.

¹⁷⁹ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 56; **Ayan**, s. 189; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 209.

¹⁸⁰ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 191; **Koçoğlu**, “*Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları*”, s. 403; **Yıldırım**, Aile, s. 69; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 132; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 59; **Keskin**, s. 127; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 219; **Ayan**, s. 190; **Akıntürk/Ateş**, Medeni, s. 254; **Öztan**, s. 329; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Zevkliler/Ertay/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 260; **Tekinay**, s. 337; **Karınca**, Eray: “*Aile İçi Şiddet Mağdurunun Hukukî Korunmasına İlişkin Düzenlemeler*”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 9 (Mayıs 2007), (s. 127-136), s. 128, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

belirtilen yükümlülüklerin eşler tarafından ihlal edilmesi sonucu, ihlali yapan eş aleyhine hâkimin müdahalesi talep edilebilmektedir¹⁸¹.

Doktrinde; hâkimden evlilik birliğine müdahalede bulunmasını isteyebilmek için yükümlülük ihlalinin bir kere gerçekleşmesi değil, ihlalin sürekli ve ailenin huzurunu bozacak şekilde ciddi olması gerektiği görüşü mevcuttur¹⁸². İhlal edilen yükümlülük, eşlerin ve çocukların korunmasına engel oluşturacak ve evlilik birliğinin devamını tehlikeye sokacak nitelikte olmalıdır. Hâkimin, evlilik birliğine müdahale edebilmesi için yükümlülükleri ihlal eden davranışların, boşanmaya sebebiyet verecek nitelikte olmasına gerek yoktur¹⁸³. Evlilik birliğine ciddi şekilde zararı dokunmayan ve tekrarlanması muhtemel olmayan ihlaller için önlem alınması gereksizdir¹⁸⁴. Aksi durum keyfiliğe ve yargının gereksiz yere meşgul edilmesine yol açacaktır¹⁸⁵.

Hâkimin evlilik birliğine müdahalesi, TMK kapsamında genel müdahale ve özel müdahale olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel müdahale; hâkimin, tarafların evlilik birliğini sürdürebilmeleri için hak ve yükümlülükleri ihlal eden eşi uyarması, tarafları uzlaştırmaya çalışması ve eşlerin her ikisinin de rızası olması koşulu ile uzman bir kimseden yardım alınması yoluna başvurması şeklinde üç ayrı müdahaleden oluşmaktadır (TMK m.195/II)¹⁸⁶.

Eşler genel müdahale talebinde bulunurken, hâkimden aralarında çıkan uyuşmazlık konusu hakkında adeta arabuluculuk yapmasını talep etmektedirler¹⁸⁷. Hâkimin, genel müdahalede yapabileceği tek şey eşlere uyarıda bulunmak ve uyuşmazlık konusunu çözmeleri için fikir sunmaktır. Hâkimin bu hâlde somut bir müdahalede bulunarak, yaptırımını olan bir karar vermesi mümkün değildir¹⁸⁸.

---

¹⁸¹ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 132-133; Öztan, s. 330-331; Yılmaz, “Evlilik”, s. 429-430, Könezoğlu, s. 57.

¹⁸² Öztan, s. 331; Ayan, s. 193; Şenyuva, s. 37; Kavak, s. 81.

¹⁸³ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 60; Ayan, s. 195; Könezoğlu, s. 58; Gençcan, Ömer Uğur: Evlenecek ve Evlenmiş Bireyler İçin Evliliğin Genel Hükümleri: Eşlerin Hak ve Yükümlülükleri-Evliliğin Korunması, Ankara, Yetkin Yayınları, Ocak, 2019, s. 261.

¹⁸⁴ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 133; Ayan, s. 194.

¹⁸⁵ Şenyuva, s. 38; Ayan, s. 195.

¹⁸⁶ Yıldırım, Aile, s. 70; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 136; Özüğür, s. 28; Hatemi, Aile, s. 95; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 190; Keskin, s. 128; Zeytin/Ergün, s. 175; Yılmaz/Yıldırım, Medeni, s. 219; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 255; Ayan, s. 202; Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 262.

¹⁸⁷ Kavak, s. 77.

¹⁸⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 190; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 59-60; Ayan, s. 208; Erdem, s. 243; Velidedeoğlu, s. 95.

Genel müdahalenin yetersiz kaldığı ve sorunu çözmediği hâllerde, TMK'nun 195. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, eşlerin ayrı olarak ya da birlikte hâkimden talep etmeleri üzerine, TMK'da sayılan diğer özel müdahaleye ilişkin önlemler uyuşmazlığın çözümünde uygulanabilmektedir¹⁸⁹. TMK'nun 195. maddesinin üçüncü fıkrasına göre hâkim, TMK'da sayılan önlemler dışında başka bir müdahalede bulunmamaktadır¹⁹⁰. Kanun koyucu, müdahale hâllerini sınırlayarak; eşlerin kişilik haklarına aşırı müdahaleler ile zarar verilmesinin önüne geçmek istemiştir¹⁹¹.

Hâkimden genel müdahalenin dışında özel müdahale talep edilmemiş ise hâkim, genel müdahalenin yetersiz kaldığı durumlarda sadece tespit kararı vermelidir. Hâkimin, re'sen özel müdahaleye ilişkin önlemleri somut olaya uygulama imkânı bulunmamaktadır¹⁹². Eşler ileride açacakları boşanma davasında, önceden verilen tespit kararını delil olarak sunabilme hakkına sahiptirler¹⁹³.

Yargıtay bir kararında¹⁹⁴; kadın tarafından açılan nafaka davasında, erkeğin hiçbir gerekçesi olmadığı hâlde kadını ve müşterek çocuğu kadının babasının evine göndermesi, bir daha arayıp sormaması, başka kadınlarla gece hayatı yaşaması, eşi ve çocuğu ile ilgilenmemesi nedeniyle kadın lehine nafakaya hükmedildiğini belirtmiştir. Görülmekte olan mevcut boşanma davasında daha önceden açılmış olan nafaka davasını, erkeğin kusurunu kanıtlayan delil olarak kabul etmiştir.

Özel müdahale hâlleri; evlilik birliği içerisindeki parasal katkının belirlenmesi, konut ve ev eşyasından yararlanmanın nasıl gerçekleşmesi gerektiği ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin esasların belirlenmesinden oluşmaktadır¹⁹⁵.

Taraflar isterlerse, 4787 sy. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 6. maddesinde, yetişkinler için düzenlenmiş olan önlemlerin de alınmasını talep edebilirler. Kanunun 6. maddesi uyarınca; eşlerin uyarılması, uzlaşmaya çalıştırılması, ailenin ekonomik varlığının korunması için gereken önlemlerin alınması,

---

¹⁸⁹ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 70; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 192; Könezoğlu, s. 65.

¹⁹⁰ Öztan, s. 336.

¹⁹¹ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 71; Şenyuva, s. 42; Tekinay, s. 340.

¹⁹² Yılmaz, "Evlilik", s. 431.

¹⁹³ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 64.

¹⁹⁴ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/1849 Karar No: 2021/3283, Tarih: 20.04.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

¹⁹⁵ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 193.

yetişkinlerin özel ya da resmi sağlık kuruluşlarına veya huzurevlerine yerleştirilmesi, yetişkinlerin meslek edinme kursuna ya da uygun görülen eğitim kurumuna verilmesi hakkında karar verilebilir¹⁹⁶. İlgili Kanun maddesinde sayılan önlemlerin, TMK’da belirtilen genel ve özel müdahaleden farkı, hâkimin önüne gelen uyuşmazlıkta tarafların rızası aranmaksızın gerekli gördüğü hâllerde bu önlemleri re’sen somut uyuşmazlığa uygulayabilmesidir¹⁹⁷.

Çalışma konumuzu oluşturan tedbir nafakası ise eşlerin, evlilik birliği içerisinde aralarındaki çıkan uyuşmazlığın zmne ilişkin hâkimden evlilik birliğine müdahale etmesini talep etmeleri üzerine hâkimin, uyuşmazlık konusuna ilişkin verdiği önlem kararı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.zellikleri

Eşlerin, evlilik birliğinin giderlerine emek veya güçleri oranında katılmak zorunda olduklarını daha önce de belirtmiş idik. Eşi ile birlikte yaşayan ya da aynı çatı altında yaşamayı bırakan ve haklılığını ispat eden eşi, bu ilke uyarınca evlilik birliği devam ettiği sürece tedbir nafakası talebinde bulunabilmektedir¹⁹⁸. Eşlerin, evlilik birliği giderlerine katılma yükümlüğünü ihlal etmeleri zerine TMK, tedbir nafakası talep edebilme hakkını eşitlikçi bir yaklaşımla her iki eşi de tanımıştır, Kanun kadın ya da erkek ayırımına gitmemiştir. Tedbir nafakasını eşler, kendileri için talep edebilecekleri gibi çocukları için de ayrı olarak talep edebilmektedirler.

2.2.1.Eşi için Hükmedilen Bağımsız Tedbir Nafakasının zellikleri

Çalışmamızın bağımsız tedbir nafakası bölümünde, eşi ve ocuk için istenen tedbir nafakasının özelliklerini ayrı ayrı izah etmiş bulunmaktayız.

2.2.1.1.Talep Hâlinde Verilmesi

Bağımsız tedbir nafakası davasında, hâkim tarafından re’sen tedbir nafakasına hükmedilmesi söz konusu deęildir¹⁹⁹. Eşler, evlilik birliği içerisinde hâkimin evliliğe müdahalede bulunmasını ve hâkimin kendi lehlerine veya ocuk yararına tedbir nafakasına

---

¹⁹⁶ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 58; Gödekmerdan, s. 414; zuğur, s. 22.

¹⁹⁷ zuğur, s. 28.

¹⁹⁸ Doğan, “*Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*”, s. 67.

¹⁹⁹ Ayan, s. 201; zuğur, s. 21; ztan, s. 336; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 213; Kavak, s. 78; Pekmez, Cüneyt: “*Tedbir Nafakasına İlişkin Güncel Yargıtay Kararlarının İncelenmesi*”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 1 (Haziran 2021), (s. 141-160), s. 147, (evrimii), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

hükmetmesini istiyorlar ise mutlaka mahkemeye başvurmalıdırlar²⁰⁰. Bağımsız tedbir nafakası, ancak dava yolu ile talep edilebilmektedir²⁰¹.

Tedbir nafakası talebine ilişkin açılan davalarda, davacının talebi detaylı şekilde araştırılarak ve taraflar dinlenerek karar verilmelidir. Yargıtay, tedbir talebine ilişkin dosya üzerinden karar verilmesini uygun bulmayarak; taraflara duruşma günü verilerek, deliller toplanarak tedbir kararı verilmesi gerektiğine karar vermiştir²⁰².

Lehine nafakaya hükmedilmesini isteyen eş, hâkimden talepte bulunurken HMK'nun 119.²⁰³ maddesine göre; tedbir nafakası talep ettiğini, nafakanın miktarını, başlangıç tarihini, var ise bitiş tarihini, kendisi için mi müşterek çocuk için mi nafaka talep ettiğini açık ve net bir şekilde belirtmelidir²⁰⁴. Eğer talepte bu hususlar açık ve net değil ise hâkim, başvuran tarafa bu hususları açıklattırmalıdır²⁰⁵. Hâkim, eş lehine talep edilen nafaka miktarı hususunda taleple bağlılık ilkesi gereği talep edilen miktarı aşacak şekilde nafakaya hükmedemez.

Dava açtıktan sonra davacı eş kendi adına nafakadan feragat ederse, bu hâlde artık hâkim tedbir nafakasına hükmetmemelidir. Bununla birlikte davacı eş, feragat sonrası bağımsız tedbir nafakasının şartlarının oluştuğunu kanıtlayarak tekrar tedbir nafakası talebinde bulunabilir. Bu özelliği ile tedbir nafakasından feragat kesin hüküm oluşturmamaktadır; fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, feragat sonrası istenecek tedbir nafakasının başka bir zaman dilimi için isteniyor olmasıdır. Aksi hâlde, feragat edilen dönem için tekrar tedbir nafakası talebi mümkün değildir²⁰⁶.

Tedbir nafakası talebi için dava açan eş, nafaka davası devam ederken ayrı bir boşanma

---

²⁰⁰ **Könezoğlu**, s. 55; **Velidedeoğlu**, s. 120; **Tekinay**, s. 337; **Gençcan**, Evliliğin Korunması, s. 333; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 57; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 132; **Hatemi**, Aile, s. 95; **Zeytin/Ergün**, s. 175; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 210.

²⁰¹ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 85; **Keskin**, s. 127; **Köse**, Eylül Can: “*TMK'nın 197. Maddesi Kapsamında Eşlerin Ayrı Yaşama Hakkı ve Hâkimin Alacağı Önlemler*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 30, S. 133 (Kasım 2017), (s. 349-368), s. 358-359, (Çevrimiçi), <https://www.jurix.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 25.08.2021).

²⁰² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2006/19596, Karar No: 2007/14207, Tarih: 24.10.2007, karar için bkz.: **Helvacı, İlhan**: Gerekeçeli-Karşılaştırmalı-İçtihatlı-Notlu Türk Medenî Kanunu Cilt II: Aile Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Ekim, 2013, s. 236; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2005/6068, Karar No: 2005/8695, Tarih: 06.06.2005; (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 24.01.2020).

²⁰³ **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 319; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 236-240; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 358-365; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 294-300.

²⁰⁴ **Özüğür**, s. 49.

²⁰⁵ **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 328; **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 166; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 238; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 366; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 301; **Özüğür**, s. 49.

²⁰⁶ **Gençcan**, Nafaka, s. 254.

davası açmış olabilir. Eşler hakkında kesinleşmiş bir boşanma kararı olmadığı için eşlerin evlilik birliği içerisindeki hak ve yükümlülükleri devam etmektedir. Boşanma davasının varlığı, tedbir nafakasının varlığına engel değildir²⁰⁷. Önceden açılan nafaka davası ile sonrasında açılan boşanma davası iki farklı dava oldukları için birbirlerini etkilememektedir.

2.2.1.2. Kusur Araştırması Yapılmaması

Bağımsız tedbir nafakası davalarında hâkim, kusur araştırması yapmamaktadır. Boşanma davalarında, fer'i nitelikte olan yoksulluk nafakası ve maddî/manevî tazminat taleplerinde, davanın taraflarının kusur durumu önem taşırken; bağımsız tedbir nafakası davasında, nafaka isteyen eşin nafaka talebinde haklı olup olmadığı araştırılır²⁰⁸. Nafaka talep eden eş, ayrı yaşamayı tercih etmiş ise ayrı yaşamasına neden olan olayları mahkeme huzurunda kanıtlamalıdır²⁰⁹.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında; ayrı yaşayan ve tedbir nafakası talep eden davacının, tanık olarak iki çocuğundan başka kimseyi dinlemediğini, çocukların ifadelerinin davacının iddialarına ilişkin olmadığını belirtmiştir. H.G.K., dosya kapsamında dinlenen tanıkların ifadelerinin görgüye dayalı olmadığını, davacının iddialarını ve ayrı yaşamakta haklılığını ispat edememesi gerekçesi ile tedbir nafakasına hükmedilmesine yer olmadığına ilişkin karar vermiştir²¹⁰.

Hâkimin, evlilik birliğine müdahale edebilmesi için yükümlülüklerini yerine getirmeyen eşin, kusurlu olup olmaması gerektiği hakkında doktrinde farklı görüşler mevcuttur²¹¹. Nafaka davasında, davacı tarafın ileri sürdüğü eylemleri, davalı taraf iradesi ile gerçekleştirilmemiş olsa bile davalı tarafın geliri olması hâlinde, nafaka ile sorumlu tutulması gerektiğini savunan görüşler mevcuttur²¹². Bu görüş uyarınca; akıl sağlığı yerinde olmayan eşin eylemleri nedeniyle aile birliğinin huzurunun bozulması, ölüm tehlikesi içinde eşin ortadan kaybolması vb. hâllerde, davalı tarafın geliri ya da paraya çevrilecek malvarlığı var ise davalı

---

²⁰⁷ Gençcan, Nafaka, s. 255.

²⁰⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 193-194; Sarı, s. 10; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 79; Keskin, s. 127; Adana Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2018/2650, Karar No: 2019/661, Tarih: 9.5.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

²⁰⁹ Özüğür, s. 48.

²¹⁰ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/3-1534, Karar No: 2019/1148, Tarih: 7.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.07.2021).

²¹¹ Ayan, s. 195; Şenyuva, s. 39; Kavak, s. 82.

²¹² Öztan, s. 333; Zeytin/Ergün, s. 176; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 194; Gençcan, Nafaka, s. 244; Ayan, s. 196.

aleyhine tedbir nafakasına hükmedilmelidir²¹³.

Diğer görüş uyarınca, tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için yükümlülükleri yerine getirmeyen eşin davranışlarında kusurlu olması gerektiği savunulmuştur. Kusuru ile ihlale sebebiyet vermeyen eş aleyhine tedbir nafakasına hükmedilmesi hâlinde, nafaka yükümlüsü eş zor duruma düşeceği için evlilik birliğinin korunmasının mümkün olmayacağı ileri sürülmüştür²¹⁴. Kusur aranması görüşü kabul edilirse, eşin işten çıkarılması ve pandemi nedeniyle iş bulamaması veya sakatlık yaşaması sebebi ile ev işlerini yapamaması hâllerinde, eşin yükümlülüklerini ihlal ettiği söylenemez ve eş aleyhine tedbir nafakasına hükmedilemez.

Kusurlu hareketlere örnek olarak ise eşin evin yiyecek, içecek, ısınma, kira vb. giderlerini karşılamaması; kumar oynaması; eve sürekli alkollü olarak geç gelmesi; başka bir kişi ile evlilik dışı birliktelik yaşaması... hâlleri gösterilebilir²¹⁵. Doktrinde; kadının ev işleri, temizlik ve yemek yapmaması, sadakatsizlik içeren davranışlarda bulunması, eşine hakaret, küfür etmesi vb. hâller, evlilik birliğinin yükümlülüğüne aykırı hareketler olarak kabul edilmiştir²¹⁶.

Kanaatimizce; evlilik birliğine yapılan hâkim müdahalesinde, kusur durumuna ilişkin TMK'da bir düzenleme bulunmaması uygulamada karışıklığa yol açmıştır. Hâkimin, somut olayın özelliklerini titizlikle araştırarak, hakkaniyete uygun bir şekilde karar vermesi önem arz etmektedir.

2.2.1.3.Miktarının Belirlenmesi

Tedbir nafakası davasında yapılan incelemede, eşlerin evlilik birliği giderlerine yapacakları katkı belirlenmektedir. TMK'nun 186. maddesine göre, eşler karı koca diyerek ayrılmadan, evlilik birliği giderlerine emek ve malvarlıkları ile katılmakla yükümlü tutulmuştur. Bu hâlde davacı tarafın gelirin olması hatta davalı taraftan daha çok kazanç

---

²¹³ Gençcan, Nafaka, s. 245.

²¹⁴ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 62; Bozdağ, s. 32; Tekinay, s. 337; Özüğür, s. 21; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 134.

²¹⁵ Özüğür, s. 21-22.

²¹⁶ Özüğür, s. 22. Kadın açısından ev işi, yemek, temizlik yapılmamasının evlilik birliği yükümlülüklerine ihlal olarak gösterilmesini sadece şu gerekçe ile kabul etmekteyiz. Şöyle ki; TMK, evlilik birliği kurulunca eşlerin her ikisini de evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılmakla yükümlü tutmuştur. Erkeğin bir işte çalışıp evin geçimini sağlaması karşısında, eğer kadın bir işte çalışmıyorsa, onun da ev işlerini yaparak eşine yardımcı olması gereklidir. Fakat kadın da bir işte çalışıyor ise kendisinden ev işlerinin yapılmasının beklenmesi kanaatimizce hakkaniyete aykırılık oluşturmaktadır.

sahibi olması, lehine nafakaya hükmedilmesine engel teşkil etmemektedir²¹⁷.

Yargıtay, nafaka miktarının hesaplanmasında eşlerin bir arada yaşarken var olan hayat seviyelerini üst sınır, eşlerin yaşamlarını idame ettirebilmeleri için asgari düzeydeki ihtiyaçlarını ise alt sınır olarak kabul etmiştir²¹⁸.

Tedbir nafakası davalarında, ortada hukuken korunan evlilik birliği mevcuttur ve eşlerin yükümlülükleri devam etmektedir. Hâkim, davacı tarafın haklılığını araştırırken, tarafların sosyal ekonomik durumunu da araştırmak zorundadır. Yapılan incelemede mal müdürlükleri, trafik şube müdürlüğü, tapu müdürlüğü, belediyeler, banka müdürlükleri vb. kurumlardaki bilgilere ulaşılarak²¹⁹, tarafların ekonomik durumları net bir şekilde ortaya konulmalıdır²²⁰.

Davacı tarafın, davalı taraftan daha çok gelir elde ettiği tespiti yapılır ise bu durum hükmedilecek nafakanın miktarına etki etmektedir. Davalı tarafın işsiz olması, aleyhine tedbir nafakasına hükmedilmesine engel değildir. Bununla birlikte eğer davalı, sağlık problemleri nedeniyle çalışmıyor ise davalının paraya çevrilebilecek bir malvarlığı da bulunmuyor ise bu hâlde aleyhine nafakaya hükmedilmesi mümkün değildir²²¹. Aynı şekilde davalı eşin askerde olması, akıl rahatsızlığının bulunması hâllerinde de eğer kişinin geliri ve paraya çevrilebilecek malvarlığı bulunmuyor ise davalı eş aleyhine nafakaya hükmedilmesi doğru değildir²²².

Tedbir nafakası davası açıldığında, evlilik birliği son bulmadığı için eşlerin birlikte kira, elektrik, su, sağlık, yiyecek, içecek gibi giderlere güçleri elverdiğince katılmaları gereklidir²²³. Davacı eşin gelirinın olması hâlinde lehine nafakaya hükmedilebilmesi kanaatimizce doğru bir yaklaşımdır. Aksi hâlde davacı eş, tek başına giderleri göğüslemek zorunda tutulmuş olacaktır ki; bu durum aile kurumunun yapısına ters düşmektedir.

Taleple bağıllık ilkesi uyarınca eş lehine tedbir nafakasına hükmedilirken, davaya bakan hâkimin talep miktarını aşacak şekilde karar vermesi HMK'ya aykırıdır²²⁴. Fakat hâkim, talep

---

²¹⁷ **Özüğür**, s. 22; **Gençcan**, Evliliğin Korunması, s. 329.

²¹⁸ **Kavak**, s. 107; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 86; **Bozdağ**, s. 42; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2004/11937, Karar No: 2004/10756, Tarih: 11.10.2004, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 08.06.2021).

²¹⁹ **Gençcan**, Nafaka, s. 261.

²²⁰ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 33.

²²¹ **Gençcan**, Nafaka, s. 263.

²²² **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 38.

²²³ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2007/3-917, Karar No: 2007/947, Tarih: 05.12.2007; (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 08.06.2021); **Helvacı**, Aile Hukuku, s. 241.

²²⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 253; **Gençcan**, Evliliğin Korunması, s. 334.

edilen miktarın altında tedbir nafakasına hükmedebilmektedir. Tedbir nafakası davasında hâkim, öncelikle tedbir nafakasının miktarına ilişkin bir anlaşmanın olup olmadığına bakmalıdır. Taraflar arasında anlaşmanın varlığı hâlinde hâkim, yapılan anlaşma doğrultusunda karar vermelidir. Taraflar arasında tedbir nafakasının miktarına ilişkin bir anlaşmanın bulunmaması hâlinde hâkim, tarafların sosyal ekonomik durumlarını araştırarak her iki taraf için de hakkaniyet ilkesi uyarınca bir miktara hükmetmelidir²²⁵.

Yargıtay bir kararında; davacı kadının gelirinin davalı kocadan daha fazla olmasının, davalı kocayı ortak giderlere katılma yükümlülüğünden tamamen kurtarmadığını belirtmiştir. Yargıtay kararında; eşlerin birlikte yaşarken sürdürdükleri hayat seviyelerini ayrı yaşarken de sürdürmeleri gerektiğine değinilerek, davalının geliri ile orantılı olacak şekilde hakkaniyet ilkesi de gözetilerek nafaka miktarının belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir²²⁶.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında; ayrı yaşamakta haklı olan davacı lehine tedbir nafakasına hükmedilirken, eşler bir arada yaşarken davalının eşine sağladığı yaşam standardının dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Kararda, hakkaniyet ilkesine de değinilerek, davacının yaşam standardını sağlamak adına ödenmesi gereken nafaka miktarının, davalının geliri ile de orantılı olması gerektiğine hükmedilmiştir²²⁷.

Nafaka davalarında dikkat edilmesi gereken bir husus da davacı ve davalı olmak üzere, her iki tarafın hak ve menfaatlerinin korunması gerektiğidir. Hükmedilen nafaka miktarı, davalı tarafın yaşam standardını düşürerek fakirliğine yol açmamalıdır²²⁸. Tedbir nafakasının miktarının belirlenmesi, somut uyuşmazlığa bakan hâkimin görevidir. Hâkimin, nafaka miktarını belirlerken bilirkişiye başvurmasına gerek yoktur²²⁹.

2.2.1.4. Başlangıç Zamanı

Bağımsız tedbir nafakasında, nafaka alacaklısı tarafından nafakanın başlangıcı ile ilgili bir talep belirtilmemiş ise nafakaya, davanın açıldığı tarihten itibaren hükmedilmelidir²³⁰.

---

²²⁵ Gençcan, Nafaka, s. 261.

²²⁶ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/9424, Karar No: 2015/17006, Tarih: 02.11.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/17703, Karar No: 2015/5065, Tarih: 26.03.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²²⁷ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2019/686, Karar No: 2019/1571, Tarih: 4.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

²²⁸ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2012/12553, Karar No: 2012/18377, Tarih: 10.09.2012, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²²⁹ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 130; Keskin, s. 130; Özüğür, s. 53.

²³⁰ Yavuz, s. 5; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 87.

Nafaka talebinde bulunan davacının, talebinde nafaka isteğini belli bir süre ile sınırlandırmaması hâlinde, nafakaya süresiz olarak hükmedilmektedir²³¹.

Tedbir nafakası hakkında süre ile ilgili düzenleme, sadece TMK m.196'da bulunmaktadır. Eşlerin, bu madde kapsamında birlikte yaşarken tedbir nafakası talep etmeleri hâlinde, geçmişe dönük bir yıl için nafaka talep edebilecekleri belirtilmiştir. Bu düzenlemenin dışında, bağımsız tedbir nafakası ile ilgili sürelerle ilişkin başkaca bir düzenleme TMK'da bulunmamaktadır.

Doktrinde; TMK m.196'nın kıyas yolu ile ayrı yaşama hâlinde tedbir nafakası istemine uygulanarak, geriye dönük bir yıl için burada da tedbir nafakasına hükmedilebileceği görüşleri bulunmakta²³² ise de bizce bu kıyas mümkün değildir. TMK m.197'de süre ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Kaldı ki bu madde uyarınca tedbir nafakasına hak kazanabilmek için ayrı yaşama ve ayrı yaşamada haklılığın ispatı aranmaktadır. Ayrı yaşama hâli geriye dönük mümkün olamayacağı için kanaatimizce, tedbir nafakasına da geçmiş bir yıl için hak kazanılması mümkün değildir.

2.2.1.5. Ödenme Şekli

Eşlerin, evlilik birliği giderlerine yapacakları parasal katkının ödenme şekli ile ilgili m.196 ve m.197'de bir düzenleme bulunmamaktadır. TMK'nun 176. maddesinin birinci fıkrasına göre; nafaka ödemeleri, irat biçiminde veya toptan şekilde gerçekleştirilebilir. Nafakanın nasıl ödeneceği, somut olayın özelliğine göre hâkimin takdirine bırakılmıştır. Uygulamada, nafaka ödemelerinin daha çok irat biçiminde yapılmasına karar verildiği görülmektedir²³³. Davacının, nafakanın ödenme şekli ile ilgili bir talebi yok ise bu durumda hâkim, taraflar hakkında yapacağı sosyal ekonomik durum araştırması sonucunda karar vermelidir.

Taraflar, aralarında nafakanın ödenme şekline ilişkin anlaşma yapmışlar ise hâkimin de onay vermesi ile birlikte anlaşma hükümleri uygulanmalıdır. Hâkim, nafakanın ödenme şekli

---

²³¹ Nafaka talebinde bulunan eş, talebinde herhangi bir başlangıç süresi belirtmemiş ise nafakanın başlangıç tarihi dava tarihi olur uygulamasının dayanağı, Yargıtay İçtihatı Birleştirme Kararı'dır. İlgili kararda; nafaka ve nafakanın artırılmasına ilişkin davaların, kanundan doğan alacağın tespiti ve tahsiline ilişkin olduğu belirtilerek, bu davalarda dava tarihi itibarı ile nafakaya karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bkz.: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, Esas No: 1956/15, Karar No: 1956/15, Tarih: 28.11.1956, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²³² Öztan, s. 363; Könezoğlu, s. 82-83; Ayan, s. 245.

²³³ Gençcan, Nafaka, s. 269.

ile ilgili karar verirken, her iki tarafın da hakkını korumakla yükümlüdür²³⁴. Hem eş hem de çocuk için nafakaya hükmedilecekse, icra aşamasında karışıklık olmaması için hüküm kısmında miktarlar ayrı ve net bir şekilde belirtilmelidir²³⁵.

Para borçları TBK'nun 99. maddesine göre, Türk Lirası olarak ödenir. Para borçlarında taraflar, borcun yabancı para olarak ödenmesi konusunda anlaşmaya varmamışlar ise hâkim tarafından ödemenin, Türk Lirası cinsinden yapılmasına karar verilmesi zorunludur²³⁶. Nafaka davalarında, TBK m.99'a yapılacak atıf ile birlikte konusu para borcu olan tedbir nafakasına da Türk Lirası cinsinden hükmedilmesi gerekmektedir. Davacı taraf, ödemelerin yabancı para cinsinden yapılmasını talep etmiş ise ödemenin yabancı para cinsinden yapılabilmesi için davalı tarafın bu talebi kabul etmesi gereklidir²³⁷.

Bağımsız tedbir nafakasının gelecek yıllara ilişkin miktarının belirlenmesi hakkında TMK'da bir hüküm bulunmamaktadır. TMK'nun 176. maddesinin dördüncü fıkrasına yapılan atıfla, irat biçiminde ödenmesine karar verilen tedbir nafakası hakkında, gelecek yıllara ilişkin miktarın belirlenmesine hâkim tarafından karar verilebilmektedir. Fakat Yargıtay kararlarına bakıldığında, hâkimin gelecek yıllara ilişkin nafaka miktarı hakkında karar verebilmesi için mutlaka davacı tarafın talebinin varlığı şartı aranmaktadır²³⁸.

Tedbir nafakası hakkında, gelecek yıllara ilişkin artış miktarı ile ilgili hüküm kurulabileceğini savunan Yargıtay kararları bulunsa da TMK m.196 ve m.197'de artış miktarının ne şekilde ne kadar yapılacağına ilişkin bir düzenlemenin bulunmadığını belirten, bu konuda bir karar verilemeyeceği görüşünü savunan Yargıtay kararı da mevcuttur²³⁹. Biz de bu görüşe katılmaktayız, eşlerin özel hayatlarındaki ve ekonomik durumlarındaki değişikliklerin önceden bilinmeyeceği gerekçesi ile belirsiz bir durum için hüküm kurulmasının tarafları mağdur edebileceği düşüncesindeyiz.

---

²³⁴ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/13298, Karar No: 2014/25197, Tarih: 10.12.2014, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/25194, Karar No: 2015/822, Tarih: 03.02.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²³⁵ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 35.

²³⁶ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 36.

²³⁷ **Gençcan**, Nafaka, s. 270.

²³⁸ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2002/14900, Karar No: 2003/869, Tarih: 23.01.2003, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2004/11310, Karar No: 2004/12510, Tarih: 26.10.2004, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²³⁹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2007/12439, Karar No: 2008/12179, Tarih: 18.09.2008, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

2.2.1.6. Faiz İşletilmesi

Tedbir nafakası, hâkim kararı ile muayyen ve muaccel olan bir borçtur. Dava tarihinde sadece ileri sürülmüş bir talep olan nafaka, hâkim kararı ile ödenebilir hâle gelmektedir. Tedbir nafakası borcu, hâkim kararı ile doğan bir borç olması sebebi ile karar öncesi nafakanın muayyen ve muaccel olmaması nedeniyle, dava tarihi itibari ile nafaka alacağına faiz işletilmesi mümkün değildir²⁴⁰.

Hâkim kararından sonra ödenmeyen nafakalar için ise faiz istenebilmektedir. Nafaka borçlusunun, temerrüde düşürülme tarihinden itibaren başlamak üzere faizi ile birlikte nafaka talep edilebilir²⁴¹.

2.2.1.7. Miktarının Değiştirilmesi

Eşler; birbirlerinin ekonomik ve sosyal durumlarının değişmesi nedeniyle her zaman TMK'nun 200. maddesine göre²⁴², tedbir nafakasının artırımı, azaltılması ve kaldırılması için dava açma hakkına sahiptirler²⁴³. Nafakanın değiştirilmesi için açılan dava, ilk açılan ve nafakaya hak kazanılan davadan, ayrı bağımsız bir davadır. Bağımsız tedbir nafakası davasında, nafaka miktarına ilişkin değişikliğe, hâkimin re'sen karar verme yetkisi bulunmamaktadır. Tarafların talebi ile nafaka miktarında hâkim değişikliğe gidebilmektedir²⁴⁴.

Tedbir nafakasının miktarının hesaplanmasında, eşlerin evliyken yaşadıkları hayat seviyelerini sürdürmelerinin esas olduğunu belirtmiştik. Somut uyuşmazlığa bakan hâkimin; hakkaniyet ilkesi uyarınca, davacı ve davalının haklarını gözeterek, orantılı bir şekilde karar vermesi gerekmektedir. Nafaka miktarının artırılmasını talep eden eşin talebine karşılık hâkim, iki tarafın da yaşamlarını araştırarak gelir seviyelerini tespit etmelidir. Tedbir nafakasının miktarında değişiklik yapılabilmesi için hükmedildiği tarihten itibaren, değişiklik talebine kadar olan süre içerisinde, eşlerin sosyal ekonomik durumlarında önemli ve sürekli bir

²⁴⁰ **Bozdağ**, s. 46; **Özüğür**, s. 56; **Keskin**, s. 140; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/4665, Karar No: 2020/5779, Tarih: 17.11.2020, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.06.2021).

²⁴¹ **Özüğür**, s. 56; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2005/10345, Karar No: 2005/10378, Tarih: 2.6.2005, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

²⁴² **Pekmez**, s. 148; **Özüğür**, s. 40; **Yılmaz**, “Evlilik”, s. 457; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2013/15830, Karar No: 2013/13523, Tarih: 30.9.2013, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

²⁴³ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 142; **Özüğür**, s. 33; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 172; **Erdem**, s. 248.

²⁴⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 365; **Zeytin/Ergün**, s. 177; **Ayan**, s. 279; **Şenyuva**, s. 90; **Könezoğlu**, s. 91; **Pekmez**, s. 148.

değişikliğin meydana gelmesi gerekmektedir²⁴⁵.

Nafaka, süreye bağlı olarak verilmiş olsa da süresinin bitimi beklenmeden, değişen koşullar neticesinde miktarın artırılması, azaltılması ya da kaldırılması talep edilebilir²⁴⁶. Nafaka alacaklısı eş; giderlerinin arttığını, mevcut ödenen meblağın, enflasyon karşısında yetersiz kaldığını ve davalı tarafın gelirinin istenen güncel nafaka miktarını karşılamaya elverişli olduğunu iddia ediyor ise bunu ispatla yükümlüdür.

Nafaka alacaklısı, davalının gelirinde ciddi oranda artış olduğunu iddia ederek de lehine hükmedilen nafaka miktarında yüksek bir artış talep edebilir. Bu iddiada iki hususa dikkat edilmelidir eğer davalının gelirinde yüksek bir artış söz konusu ise ve nafaka isteyen eş için koşullar hâlâ varlığını koruyor ise hakkaniyet ilkesi uyarınca, hâkimin takdiri ile belirlenecek miktarda artırım kararı verilebilir. Eğer nafaka yükümlüsünün gelirinde ciddi bir artış bulunmuyorsa, Yargıtay kararı uyarınca artış miktarı, Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı yıllık üretici fiyatları endeksi oranına göre hesaplanmalıdır²⁴⁷.

Tedbir nafakası miktarının artırılması için açılmış olan davada, nafaka miktarında değişiklik yapılabilmesi için nafaka alacaklısının, tedbir nafakasına hak kazanabilmesini sağlayan koşulların varlığını hâlen taşıyor olması gereklidir. Nafaka talep etmek için haklılığı sona ermiş olan nafaka alacaklısı, nafakanın artırılmasına hak kazanamamaktadır²⁴⁸.

Nafaka yükümlüsü de aynı şekilde gelirinin düştüğünü ya da nafaka alacaklısı için artık nafaka alabilme koşullarının ortadan kalktığını iddia ederek, nafakanın azaltılması ya da kaldırılması için dava açabilmektedir²⁴⁹. Tarafların ekonomik ve sosyal durumlarının değişmesi, nafaka alacaklısının evlilik dışı birliktelik yaşamaya başlaması ve geçiminin birlikte yaşadığı kişi tarafından karşılanması, nafaka alacaklısı ile birlikte yaşayan çocuğun nafaka yükümlüsü ile yaşamaya başlaması veya ergen olması vb. hâllerde, nafaka yükümlüsü nafakanın azaltılması ya da kaldırılması talebinde bulunulabilir. Bununla birlikte; nafaka yükümlüsü, nafaka alacaklısının çalışmaya başladığını ya da nafaka alacaklısının gelirinin kendisinden daha fazla olduğunu iddia ederek, nafakanın kaldırılmasını talep edemez. Evlilik

---

²⁴⁵ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 77.

²⁴⁶ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 204.

²⁴⁷ Gençcan, Nafaka, s. 374; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2019/3692, Karar No: 2019/6846, Tarih: 18.9.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

²⁴⁸ Keskin, s. 133.

²⁴⁹ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 76.

birliği devam ettiği müddetçe, eşlerin giderlere katılma yükümlülüğü de devam etmektedir²⁵⁰.

Hâkim; nafakanın miktarındaki değişikliğe dair vereceği kararında hem eş için hem de çocuk için değişiklik yapmış ise hüküm kısmında eş ve çocuk için değiştirilen miktarları ayrı ayrı belirtmelidir. Nafakanın değiştirilmesi için açılan davada, hak düşürücü süre ya da zamanaşımı bulunmamaktadır²⁵¹. Nafaka yükümlüsü tarafından nafakanın kaldırılması için açılmış olan mevcut bir davanın varlığı hâlinde, nafaka alacaklısının sonradan açmış olduğu nafakanın artırım davası için nafakanın kaldırılması davası bekletici mesele yapılabilir²⁵².

Nafaka değişikliği için açılan davalarda, yetkili ve görevli mahkeme önlem kararını veren aile mahkemesidir²⁵³. Eşlerin her ikisinin de yerleşim yerleri değişmiş ise bu hâlde yetkili mahkeme, eşlerden birinin yeni yerleşim yerindeki aile mahkemesidir²⁵⁴. Nafaka miktarının değişikliğine ilişkin karar, dava tarihinden itibaren geleceğe yönelik olarak hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır. Eğer taraflar, geriye dönük bir yıl için de nafaka miktarında değişiklik yapılmasını istemiş ise bu hâlde, talebin başlangıç zamanı, dava tarihinden geriye dönük bir yıl olacak şekilde kabul edilmelidir²⁵⁵. Tedbir nafakasının artırılması, azaltılması ya da kaldırılmasına ilişkin usulî hükümler, nafaka talebi için açılan dava ile aynıdır; bağımsız tedbir nafakasında, usulî hükümler alt başlığında izah edilmiştir.

2.2.2.Çocuk İçin Hükmedilen Bağımsız Tedbir Nafakasının Özellikleri

Çocuk için hükmedilen tedbir nafakasının özellikleri, temelde eş için hükmedilen nafaka ile aynı olsa da bazı hususlar da farklılıklar içermektedir.

2.2.2.1.Talep Hâlinde Verilmesi

Evlilik birliğinin devamı sırasında, eşlerin birlikte ya da ayrı yaşamaları fark etmeksizin koşulların varlığı hâlinde, birbirlerinden tedbir nafakası talep edebileceklerini belirtmiş idik. Aynı şekilde çocuğun bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülüğünü yerine getirmeyen anne/babadan, bakmakla yükümlü olduğu çocuk için de tedbir nafakası talep

---

²⁵⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/14017, Karar No: 2015/806, Tarih: 15.1.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

²⁵¹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2018/1094, Karar No: 2018/1893, Tarih: 1.3.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

²⁵² Gençcan, Nafaka, s. 375.

²⁵³ Özüğur, s. 42.

²⁵⁴ Yıldırım, Aile, s. 69; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 142; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 190; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 59; Zeytin/Ergün, s. 177; Özüğur, s. 42.

²⁵⁵ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 76.

edilebilmektedir²⁵⁶.

Çocuğun anne/babasından bağımsız tedbir nafakası talep edebilme hakkı, velayet ilişkisine değil soybağı hükümlerine dayanmaktadır. Çocuğun velayeti kendisinde olmayan anne/baba, çocuğun bakım ve giderlerine emek veya malvarlığı ile gücü oranında katılmak zorundadır. Anne/babaya karşı çocuğa bakım yükümlülüklerine dayanılarak açılan nafaka davasına ilişkin ayrıntılar, TMK'da Soybağı Hükümleri kısmında yer almaktadır.

Eş aleyhine çocuk için nafakaya hükmedilebilmesinin temel şartı, çocuk ile soybağının kurulmuş olması gerekliliğidir²⁵⁷. Çocuğun doğması ile birlikte, ana ile doğal yoldan zaten kurulmuş olan²⁵⁸ soybağı, baba ile çocuk arasında ise ana ile evlilik, tanıma ya da hâkim kararı ile kurulmaktadır²⁵⁹. Ayrıca çocuk ile eşler, evlât edinme yolu²⁶⁰ ile de soybağı kurabilirler²⁶¹. Soybağının kurulması ile artık anne/baba, çocuklarının bakım ve giderlerini karşılamakla yükümlü hâle gelmektedirler.

Soybağının tespitinden önce çocuk lehine nafaka davası açılmasını yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Tedbir nafakası davası açıldığında eğer soybağı ile ilgili uyumsuzluk mevcut ise hâkim soybağına ilişkin durumu bekletici mesele yapabilmektedir²⁶². Nafaka istenen taraf ile çocuk arasında soybağının varlığına ilişkin tespit yapılmış ise artık davaya bakan hâkim, çocuk lehine şartların varlığı hâlinde nafakaya hükmetmelidir. Bununla birlikte, açılmış olan nafaka davası sırasında davalı taraf, çocuk ile soybağının bulunmadığı iddiasında bulunabilir. Nafaka davasında davalı taraf konumunda olan baba, soybağının reddine ilişkin dava açmış ise Yargıtay kararı uyarınca bu durum, görülmekte olan nafaka davasında bekletici

---

²⁵⁶ **Meydan/Yapal**, s. 137; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/11624, Karar No: 2015/645, Tarih: 14.01.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 16.07.2021).

²⁵⁷ Yargıtay 8. HD., Esas No: 2019/4655, Karar No: 2019/10258, Tarih: 13.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁵⁸ **Hatemi**, Aile, s. 143; **Yıldırım**, Aile, s. 130; **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 523; **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 283; **Akyüz**, s. 140.

²⁵⁹ **Yıldırım**, Aile, s. 131; **Hatemi**, Aile, s. 143; **Akyüz**, s. 141; **Nart**, s. 185.

²⁶⁰ **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 283; **Akyüz**, s. 138; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 339; **Serozan**, s. 219.

²⁶¹ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 414; **Yıldırım**, Aile, s. 140; Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/18-1920, Karar No: 2018/1432, Tarih: 16.10.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁶² Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/17130, Karar No: 2017/6773, Tarih: 9.5.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/21691, Karar No: 2015/7298, Tarih: 28.4.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

mesele yapılmalıdır²⁶³.

2.2.2.2.Haklılık Olgusunun Aranmaması

Eş dilerse kendi ve çocuk için birlikte, dilerse de sadece çocuk için tedbir nafakası davası açabilme hakkına sahiptir. Çocuk için açılan tedbir nafakası davasında, hâkim taleple bağlılık ilkesi çerçevesinde bir karar vermekle yükümlüdür. Her ne kadar eşlerin tedbir nafakasına hak kazanabilmeleri için açtıkları davada, haklılıklarını ispat etmeleri gerekmekte ise de çocuk için aynı koşul söz konusu değildir²⁶⁴. Çocuk yönünden talep edilen tedbir nafakası davalarında haklılık olgusu değil, çocuğun kiminle beraber fiili olarak yaşadığı ve çocuğun bakım ve giderlerine eşlerin ne oranda katkıda bulunduğu bakılmalıdır²⁶⁵.

Anne/babanın müşterek çocuklarına bakım borçları, kanundan doğan bir borçtur. TMK'nun 328. maddesinin birinci fıkrasına bakıldığında, anne ve babanın bakım borcunun, çocuğun ergin olmasına kadar devam ettiği görülmektedir. Açılan tedbir nafakası davasında eş, kendi haklılığını ispat edememiş olsa bile²⁶⁶; eğer davalı tarafın, çocuğun bakımı ile ilgilenmediği, çocuğun bakım ve giderlerine gereken katkıyı yapmadığı tespit edilir ise bu hâlde çocuk lehine tedbir nafakasına hükmedilmesi gerekmektedir²⁶⁷.

Çocuk için ödenen bağımsız tedbir nafakası, çocuk ergin olana kadar talep edilebilmektedir; ergin olan çocuk için bağımsız tedbir nafakası istenmesi mümkün değildir. Çocuğun eğitimi devam ediyor ise ya da çocuk iş bulamamış ve kendine bakacak yeterliliğe sahip değilse bu hâllerde çocuğun, anne/babadan yardım nafakası talep etme hakkı bulunmaktadır²⁶⁸.

---

²⁶³ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/19617, Karar No: 2015/4537, Tarih: 12.3.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁶⁴ **Özüğür**, s. 36; **Bozdağ**, s. 37; **Yavuz**, s. 9; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2020/1670, Karar No: 2020/2419, Tarih: 18.3.2020, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 08.06.2021).

²⁶⁵ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/6256, Karar No: 2016/10142, Tarih 27.6.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2019/961, Karar No: 2019/1123, Tarih: 31.5.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

²⁶⁶ **Gençcan**, Nafaka, s. 272.

²⁶⁷ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 25; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/14310, Karar No: 2017/16723, Tarih: 29.11.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁶⁸ **Can**, **Hacı/Tuna**, **Ekin/Tuna**, **Nehir**: Çocuk Hukuku, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, Nisan, 2019, s. 120; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2013/2540, Karar No: 2013/4063, Tarih: 11.3.2013, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-2297, Karar No: 2020/672, Tarih: 23.9.2020, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

2.2.2.3.Miktarının Belirlenmesi

Talep edilen bağımsız tedbir nafakasının miktarının belirlenmesinde hem çocuğun ihtiyaçları hem de nafaka yükümlüsünün ekonomik durumu birlikte değerlendirilmelidir²⁶⁹. Yargıtay kararlarına²⁷⁰ bakıldığında; çocuk için nafaka miktarının belirlenmesinde, eşlerin ekonomik güçlerine ve birlikte yaşarken davalının nafaka talep eden çocuğa sağladığı hayat seviyesine bakılması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Tarafların ekonomik durumları araştırıldıktan sonra hakkaniyet ilkesi uyarınca, nafaka miktarının belirlenmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Hâkim, önüne gelen somut uyuşmazlıkta nafaka miktarına karar verirken nafaka talep eden çocuğun yaşı, eğitimi ve özel ihtiyaçlarını gözeterek karar vermelidir²⁷¹. Nafaka miktarı belirlenirken, varsa çocuğun gelirleri de hesaplanarak ödenmesi gereken nafaka miktarına hükmedilmelidir²⁷². Yargıtay kararlarına bakıldığında; nafaka miktarının belirlenmesinde, çocuğun ihtiyaçları ile birlikte anne/babanın ekonomik durumunun yanında, TMK'nun 330. maddesi birinci fıkrasına atıf yapılarak, nafaka talep eden çocuğun gelirlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir²⁷³.

Yargıtay başka bir kararında²⁷⁴; çocuk lehine hükmedilen nafaka miktarlarının belirlenmesinde, tarafların sosyal ekonomik durumları, nafakanın niteliği, günün ekonomik koşulları değerlendirilerek karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Somut uyuşmazlıkta, hakkaniyet ilkesi de dikkate alınarak, ortak çocuk yararına yukarıda sayılan ilkeler doğrultusunda uygun bir nafakanın belirlenmesi gerektiği hakkında karar verilmiştir.

2.2.2.4.Evlât Edinilen Çocuğun Durumu

Çocuk lehine tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için eşler ve çocuk arasında soybağının kurulmuş olması gerektiğini belirtmiş idik. Soybağının kurulma şekillerinden bir

---

²⁶⁹ Keskin, s. 129; Gençcan, Nafaka, s. 288-289.

²⁷⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2019/5731, Karar No: 2019/10206, Tarih: 17.12.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/16044, Karar No: 2017/16117, Tarih: 17.11.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁷¹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/15855, Karar No: 2017/17502, Tarih: 12.12.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁷² Yılmaz/Yıldırım, Medeni, s. 265.

²⁷³ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/10945, Karar No: 2017/12881, Tarih: 28.9.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/20676, Karar No: 2017/9516, Tarih: 8.6.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁷⁴ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/4110 Karar No: 2021/5311, Tarih: 28.06.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

tanisi de evlât edinmedir. Evlât edinme işlemi ile TMK'nun 314. maddesinin birinci fıkrasına göre, çocuğun biyolojik anne ve babasına ait olan hak ve yükümlülükler evlât edinen kişilere geçmektedir²⁷⁵.

Evlât edinme işleminin gerçekleşmesi ile birlikte çocuk üzerindeki velayet hakkı da çocuğu evlât edinen anne ve babaya geçmektedir²⁷⁶. Yargıtay kararı uyarınca da çocuğun evlât edinilmesi ile birlikte evlât edinilen çocuk, kendisini evlât edinen anne/babadan doğmuş gibi hukukî statü kazanmaktadır²⁷⁷. Evlât edinme işlemi ile birlikte velayet hakkının evlât edinenlere geçmesi üzerine, evlât edinen ebeveynlerin güçleri oranında çocuğa bakım borçları doğmaktadır. Yukarıda belirttiğimiz koşulların varlığı hâlinde, evlât edinen ebeveynlere karşı da evlât edinilen çocuk lehine bağımsız tedbir nafakası davası açılabilir²⁷⁸.

Çocuğu evlât edinenlerin ekonomik durumlarının, evlât edinilen çocuğun bakım ve giderlerini karşılamaya yeterli gelmemesi hâlinde; evlât edinilen çocuk, biyolojik anne/babasına karşı da bağımsız tedbir nafakası davası açabilmektedir. Şöyle ki; evlât edinme işlemi ile her ne kadar çocuğun biyolojik anne/babasına ait olan hak ve yükümlülükler evlât edinene geçse de TMK, evlâtlığın biyolojik anne/babası ile bağına tamamen kopartmamıştır. TMK'nun 500. maddesinde; evlât edinilenin, biyolojik ailesine mirasçılığının devam ettiği belirtilmiştir²⁷⁹. Yargıtay kararına bakıldığında; evlât edinilenin biyolojik anne/babasına karşı açtığı nafaka davalarında, TMK'nun 500. maddesine atıf yapılarak, çocuğun biyolojik anne/babasının bakım yükümlülüğünün devam ettiğine ilişkin hüküm kurulduğu görülmektedir²⁸⁰.

Evlât edinme işlemi ile hem biyolojik ailenin hem de evlât edinen ailenin, çocuğa bakım yükümlülüğü devam etmektedir. Koşulların varlığı hâlinde evlât edinilen çocuk, her iki ailesinden de kendisine karşı bakım yükümlülüklerini yerine getirmelerini talep etme hakkına sahiptir.

---

²⁷⁵ **Hatemi**, Aile, s. 185; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 340; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 496; **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 297; **Aydos**, “Evlât Edinme”, s. 15.

²⁷⁶ **Aydos**, “Evlât Edinme”, s. 15.

²⁷⁷ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2013/18830, Karar No: 2014/3156, Tarih: 3.3.2014, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁷⁸ **Can/Tuna/Tuna**, Çocuk, s. 118.

²⁷⁹ **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 297; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 343; **Koçoğlu**, Çocuk Açısından Sonuçları, s. 134.

²⁸⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2011/10844, Karar No: 2011/15005, Tarih: 10.10.2011, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

2.2.2.5. Başlangıç Zamanı

Çocuk lehine talep edilen tedbir nafakasının başlangıç zamanı, kural olarak davanın açıldığı tarihtir. Ergin olmayan çocuk için açılan tedbir nafakası davası hakkında, önceden verilen görevsizlik kararının bulunması hâlinde, nafakanın başlangıç zamanı görevsizlik kararı verilen mahkemede davanın açıldığı tarih olmaktadır²⁸¹.

Yargıtay bir kararında²⁸²; lehine nafaka talep edilen çocuğun, dava tarihi itibari ile reşit olmadığı, çocuğun dava tarihi itibari ile davacı annenin yanında kaldığı ve davalı babanın çocuğun bakımı ve giderleri ile ilgilenmediğini belirtmiştir. Bu sebepler ile davacı ve çocuk lehine, dava tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmemesini bozma nedeni olarak kabul etmiştir.

2.2.2.6. Ödenme Şekli

Çocuk lehine hükmedilen nafakanın, TMK'nun 330. maddesinin ikinci fıkrasına bakıldığında irat biçiminde her ay peşin olarak ödenmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır²⁸³. Ayrıca ilgili maddenin üçüncü fıkrasında; hâkimin, talep hâlinde tarafların sosyal ekonomik durumlarına göre nafakanın gelecek yıllara ilişkin miktarı hususunda da karar verebileceği belirtilmiştir.

Hâkimin, gelecek yıllara ilişkin nafaka miktarı hakkında karar verebilmesi için mutlaka nafaka alacaklısının talebi gereklidir. Somut uyuşmazlığa bakan hâkimin, bu konuda re'sen karar verme yetkisi bulunmamaktadır²⁸⁴. Yukarıda izah edilen, nafakanın Türk Lirası şeklinde ödenmesine ilişkin kurallar burada da geçerlidir²⁸⁵.

---

²⁸¹ Gençcan, Nafaka, s. 283.

²⁸² Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/11274, Karar No: 2015/19476, Tarih: 2.12.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021).

²⁸³ Çocuğun ihtiyaçlarının TMK'nun 330. maddesine göre, anne/babası tarafından karşılanması gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte aynı maddenin ikinci fıkrasında; anne/babanın yoksul olması ve çocuğun bakımının olağan dışı bir durum nedeniyle veya özel sebepler ile yüksek miktarlarda harcamalar gerektirmesi durumunda eğer var ise çocuğun mallarından yine çocuğun eğitimine ve ihtiyaçlarına yeter miktarda harcanmasına izin verilmiştir. Çocuğun malvarlığından yapılacak harcamalar, hâkimin yapacağı inceleme neticesinde onay vermesi ile gerçekleştirilebilir. Anne/babanın, sırf ekonomik durumları yeterli değil diye hâkim izni olmadan, velayet hakkına dayanarak çocuğun malvarlığından harcama yapmaları yasaktır.

²⁸⁴ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/12297, Karar No: 2015/20014, Tarih: 10.12.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 23.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/19441, Karar No: 2016/1191, Tarih: 8.2.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/14312, Karar No: 2017/17373, Tarih: 11.12.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 23.06.2021).

²⁸⁵ Bkz.: yukarı, s. 20.

2.2.2.7. Çocuk İçin Açılan Nafaka Davasında Alınabilecek Önlemler

Hâkim, TMK'nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasına göre nafaka davası açıldığında, ergin olmayan çocuk için çocuk ile anne/baba ilişkilerini düzenleyen hükümler uyarınca gereken önlemleri almakla yükümlüdür²⁸⁶. Tedbir nafakası davası açıldığında geçici velayet ilişkisi hakkında, somut uyuşmazlığa bakan hâkim tarafından bir karar verilmesi gerekmektedir. Kendisine geçici olarak velayet verilmeyen anne/babanın, çocuk ile kişisel ilişkisinin nasıl kurulacağı da yine TMK'nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasına göre alınması gereken önlemlerdendir²⁸⁷.

Soybağına dayanılarak açılan davalarda, hâkimin alacağı önlemler TMK m.332 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Tedbir nafakası davasında da çocuğa karşı bakım borcunun, çocuk ile anne/baba arasındaki soybağı hükümlerine dayanması sebebi ile kanaatimizce TMK m.332 ve TMK m.333'te belirtilen geçici önlemler, bağımsız tedbir nafakası davasında da uygulanabilir.

Çocuk için tedbir nafakası davası açıldığında, soybağına ilişkin uyuşmazlığın mevcut olması hâlinde; soybağının tespit edilmesi üzerine hâkim, TMK'nun 332. maddesinin ikinci fıkrasına göre, davalının uygun bir miktar nafakayı depo etmesine ya da geçici olarak davacı tarafa ödemesine karar verebilir. Aynı şekilde dava sırasında soybağına ilişkin uyuşmazlık mevcut olup, henüz soybağı hakkında karar verilmemiş ise hâkim, davalı ile çocuğun soybağının kuvvetle muhtemel kurulacağına inanıyor ise dava süresince geçici önlem olarak çocuk lehine TMK'nun 333. maddesine göre nafakaya hükmedebilir²⁸⁸. Soybağı ilişkisinden kaynaklanan bakım borcu için açılan nafaka davalarında, TMK m.332 ve m.333'te belirtilen geçici önlemlere karar verilebilmesi için tarafların talebi gereklidir²⁸⁹.

Hâkimin alacağı geçici önlemlerin, TMK'nun 334. maddesine bakıldığında sınırlandırılmadığı görülmektedir. Anne/babanın çocuğa karşı nafaka yükümlülüklerini yerine getirememeleri, ekonomik olarak yapılan israflar sonucu çocuğa karşı bakım borçlarını ileride de yerine getiremeyecekleri kanaatinin oluşması hâlinde hâkim, anne/babadan çocuğun bakım borcuna karşılık güvence vermesini isteyebilmektedir²⁹⁰.

---

²⁸⁶ Duran, s. 283; Yıldırım, Aile, s. 71; Özüğür, s. 22.

²⁸⁷ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 139-140; Öztan, s. 371.

²⁸⁸ Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 150; Yıldırım, Aile, s. 153.

²⁸⁹ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 404; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 502; Yıldırım, Aile, s. 153.

²⁹⁰ Yıldırım, Aile, s. 153.

Dural/Öğüz/Gümüş; hâkimin TMK'nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasına göre re'sen alacağı önlemlerin kapsamına, çocuğun bakımına ilişkin önlemler ve TMK m.332, m.333 ve m.334'teki önlemlerin de dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hâkimin, ilgili maddeler uyarınca alacağı önlemleri, taleple bağlı olmadan re'sen alabileceği görüşünü savunmuştur²⁹¹.

Öztan, TMK'nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasına göre hâkimin, çocuğa ödenecek nafaka hakkında re'sen karar vermesi gerektiğini savunmuştur²⁹². **Ayan**'ın görüşü ve bizim de katıldığımız görüş uyarınca hâkim, çocuğun menfaatinin tehlikeye düştüğü durumlarda gerekli gördüğü önlemleri re'sen almalıdır. Şöyle ki; TMK m.346'da çocuğun menfaati ve gelişimi tehlikeye düşüyor ise ve anne/baba duruma çare bulamıyor ise hâkim, gerekli önlemleri re'sen almalıdır denilmektedir²⁹³. Somut olayın özelliklerinin değerlendirmesini yapan hâkimin, durumun gereklerine göre hareket etmesi önemlidir²⁹⁴.

Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un²⁹⁵ 6. maddesinde de hâkimin alabileceği önlemler düzenlenmiştir. Hâkim; nafaka davası açıldığında, gerekli görürse 6. maddedeki önlemleri de alabilme hakkına sahiptir. Şöyle ki; hâkim gerekli gördüğü hâllerde re'sen, bedensel ve zihinsel gelişimi tehlike altında bulunan çocuk hakkında; ailesinin yanından alınıp başka bir aile yanına, resmi ya da özel sağlık kurumuna, eğitimi güç çocuklara ilişkin eğitim kurumlarına yerleştirilmesi hakkında karar verebilmektedir. Bununla birlikte hâkim, çocuğun mallarının korunması ve yönetimine ilişkin önlemler hakkında da karar alabilmektedir. Ayrıca çocuğu, Kanun'da belirtilen işyerlerine, meslek sahibi birinin yanına yerleştirebilir²⁹⁶.

2.2.2.8.Miktarının Değiştirilmesi

Sözleşmede edimler arasındaki denge, beklenmedik gelişmeler sebebi ile alt-üst olmuş ise veya edimin ifası aşırı güçleşmiş ise TBK'nun 138. maddesine göre, sözleşme hükümlerinde uyarılama yoluna gidilebilmektedir²⁹⁷. Nafaka edimleri de TBK'nun 138. maddesine göre

---

²⁹¹ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 195-196.

²⁹² **Öztan**, s. 371.

²⁹³ **Duran**, s. 283.

²⁹⁴ Aynı yönde bkz.: **Ayan**, s. 252.

²⁹⁵ Resmî Gazete: Tarih: 08.01.2003, Sayı: 24997.

²⁹⁶ **Özüğür**, s. 22.

²⁹⁷ **İnan/Yücel**, Borçlar Hukuku, s. 643; **Akıntürk/Ateş**, Borçlar Hukuku, s. 187; **Kayhan/Ünlütepe**, Borçlar Hukuku, s. 433; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 1093; **Hatemi/Gökyayla**, Borçlar Hukuku, s. 357; **Akıncı**, s. 187;

uyarlanabilecek edimlerdenir²⁹⁸.

Dava yolu ile hükmedilen tedbir nafakasının artırılması, azaltılması ya da kaldırılması her zaman mahkemeden talep edilebilir. Nafakaya hak kazanan çocuğun bakım ve giderlerindeki artışlar sebebi ile nafaka yükümlüsüne karşı, nafakanın artırılması davası açılabilir. Mahkeme kararlarına bakıldığında; çocuk adına istenen artırım talebinde mevcut ödenen tedbir nafakasının, aradan geçen zamanla enflasyon oranında değer kaybına uğradığına ve müşterek çocuğun büyüyerek ihtiyaçlarının arttığına değinilmiştir²⁹⁹.

Nafaka alacaklısı tarafından nafaka miktarının artırılmasına ilişkin dava açılacağı gibi aynı şekilde nafaka yükümlüsü de nafakanın azaltılması ya da kaldırılması için dava açma hakkına sahiptir. Her dava açıldığı tarihteki şartlara göre değerlendirilmelidir³⁰⁰, hâkim önüne gelen somut uyuşmazlıkta tarafların sosyal ekonomik durumlarını yeniden araştırmak zorundadır.

Tedbir nafakasının miktarının değiştirilmesine ya da kaldırılmasına ilişkin açılan davada, davacı taraf dayandığı nedenleri ispatla yükümlüdür³⁰¹. Davacı taraf, nafaka miktarının neden değiştirilmesi gerektiğini dava dilekçesinde delilleri ile birlikte izah etmelidir. Hâkim, nafaka miktarının değiştirilmesine ya da kaldırılmasına ilişkin davada taleple bağlıdır, istenen artış miktarı üstünde bir meblağa hükmetmesi mümkün değildir.

2.3.Öngörüldüğü Hâller

Eşlerin, evlilik birliği devamı sırasında hem birlikte yaşarken hem de ayrı yaşarken tedbir nafakası talep edebilme hakları bulunmaktadır. Aşağıda belirtilen iki hâle ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, 2. B., Ankara, Adalet Yayınevi, Temmuz, 2012, s. 39-40; **Remzi/Aydın**, s. 364; **Zapata**, s. 348; **Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku, s. 604.

²⁹⁸ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 195.

²⁹⁹ Adana Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2018/2493, Karar No: 2019/443, Tarih: 02.04.2019, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/10584, Karar No: 2014/16395, Tarih: 11.12.2014, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

³⁰⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2005/6636, Karar No: 2005/6788, Tarih: 21.06.2005, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 23.06.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/9420, Karar No: 2017/10441, Tarih: 19.0.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

³⁰¹ **Gençcan**, Nafaka, s. 374.

2.3.1. Tarafların Evlilik Birliği İçerisinde Birlikte Yaşamaları Hâlinde Hâkimin Alacağı nlem Olan Nafaka (TMK m.196)

Farklı cinsiyetten³⁰² iki kişinin, evlenme ehliyetlerinin bulunmaları koşulu ile nikah kıyma yetkisine sahip memur önünde, iki tanığın huzurunda evlenme iradelerini açıklamaları üzerine evlilik birliği kurulmuş olmaktadır³⁰³. Kültürümüzde, aile toplumun en önemli parçasıdır. Daha önce de izah ettiğimiz üzere, aile kavramına bu kadar önem verilmesinin nedeni ise dünyaya gelen bireylerin yaşamlarına devam edebilmeleri için gereken bakım ve gözetimin bu küçük toplulukta karşılanmasıdır. Ayrıca aile, bulunduğu coğrafyada var olan kuralların ve kültürün öğrenilip aktarıldığı sosyal bir ortamdır. Ailenin sağlıklı yapısı, içinde bulunduğu topluluğun da sağlıklı bir şekilde gelişip ilerlemesini sađlamaktadır³⁰⁴. Gelecek nesillerin akıl, ruh ve beden sağlıklarının sağlamlığı hususlarında aile messesisi son derece önemlidir. Toplumların gelişmişlik düzeylerini yansıtan aynalardan biri de aile kurumudur.

Evlilik birliğinin kurulması ile eşler artık evlilik birliğinin mutlu bir şekilde sürdürülmesini sağlamak ve çocuklarının eğitim, gözetim, bakımları ile birlikte ilgilenmekle yükümlü hâle gelirler³⁰⁵. Ayrıca evlenen kişiler; aynı çatı altında beraber yaşamak, birbirlerini aldatmayarak sadık kalmak, evlilik birliği içinde birbirlerine destek ve yardımcı olmak zorundadırlar³⁰⁶. Bu zorunluluk kanundan kaynaklanmaktadır.

Aile birliği kurulduğu andan itibaren eşler, TMK'nun 186. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, giderlere ve harcamalara güçleri ile orantılı şekilde emekleri ve malvarlıkları ile katlanmak ve destek olmak zorundadırlar³⁰⁷. Madde metninden anlaşıldığı üzere ekonomik gücü olmayan eş, emeği ile evlilik birliğinin giderlerine ve harcamalarına katılmakla yükümlü

---

³⁰² ztan, s. 119; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 35; Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Grpnar, Medeni Hukuk, s. 229; Hatemi/Oğuztürk, Aile Hukuku, s. 1; Kavak, s. 8; Hatemi, Aile, s. 1; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 238; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 59; Velidedeoğlu, s. 45; Dural/Oğz/Gümüş, s. 48.

³⁰³ Yıldırım, Aile, s. 27; Özüğur, s. 21; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 55; Ayan, s. 12; Erdem, s. 49; Köprülü/Kaneti, s. 62; Tekinay, s. 295.

³⁰⁴ Bayer, Ali: "Değişen Toplumsal Yapıda Aile", şırnak niversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 8 (Aralık 2013), (s. 101-129), s. 102-103, (evrimii), <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sirnakifd/issue/11320/135278>, (Erişim Tarihi: 15.01.2020).

³⁰⁵ Erdem, s. 213; Özüğur, s. 21.

³⁰⁶ Özüğur, s. 21.

³⁰⁷ Yıldırım, Aile, s. 59; Sarı, s. 8-9; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 114; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 249; Ayan, s. 213; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 34; Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Grpnar, Medeni Hukuk, s. 250; Doğan, Murat: "Türk Medenî Kanunu'nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 52, S. 4 (Kasım 2003), (s. 93-129), s. 113, (evrimii), <https://dergipark.org.tr/tr/>, (Erişim Tarihi: 12.09.2021).

hâle gelmektedir³⁰⁸. Eşler, evlilik birliği giderlerine hangi oranlarda ne şekilde katılacakları konusunda serbest iradeleri ile karar verebilme hakkına sahiptirler³⁰⁹. Katkı paylarının oranları hakkında eşler arasında uyuşmazlık çıktığı takdirde, evlilik birliği devam ettiği müddetçe eşler tek başlarına ya da birlikte hâkimden uyuşmazlık konusunu çözmeye yardım talep edebilirler³¹⁰.

Uygulamada, hâkimin müdahalesinin talep edilebilmesi için TMK uyarınca resmi şekilde kurulmuş olan evlilik birliğinin varlığı aranmaktadır³¹¹. Şöyle ki; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından incelenen olayda davacı kadın, imam nikahlı olduğu eşinin kendisine ve müşterek çocuklarına bakmadığını belirterek kendisi ve müşterek çocukları için tedbir nafakası talebinde bulunmuştur. Somut olaya bakıldığında, taraflar arasında resmi bir nikahın bulunmadığı ve çocuklar ile baba arasında da soybağının kurulmadığı gerekçesi ile davacı kadın davasında haklı görülmemiştir³¹². Görüldüğü üzere, hâkimin müdahalede bulunabileceği evlilik birliği kavramından anlaşılması gereken, TMK uyarınca şekil şartları yerine getirilerek kurulan evlilik birliğidir. Kişilerin, nikahsız bir şekilde bir arada yaşamaları, aile kavramı içerisinde hâkimin müdahale edebileceği bir statü değildir ve Anayasa m.41 kapsamında koruma altına alınmamıştır³¹³.

Evlilik birliği içerisinde oluşan giderlere katılmada, evlilik birliğinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için gereken ekonomik katkının, eşler tarafından ihmal edildiği zamanlar olabilmektedir. Eşlerden birinin ya da ikisinin giderlere katılma yükümlülüğünü tamamen veya kanunda istenen şekilde yerine getirmediği hâllerde, mağduriyet yaşayan eş hâkime başvurarak evlilik birliğine yapılması gereken parasal katkı miktarının, yükümlülüklerini yerine getirmeyen eş açısından belirlenmesini talep edebilmektedir³¹⁴. Burada hâkimin belirleyeceği

---

³⁰⁸ Zeytin/Ergün, s. 173; Akıntürk/Ateş, Medeni, s. 250; Gürpınar, Damla: “Eşlerin Evlilik Birliğinin Giderlerine Katılma Borcu”, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, C. 8, S. Özel (Haziran 2013), (s. 1293-1339), s. 1307; (Çevrimiçi), <https://dergipark.org.tr/tr/>, (Erişim Tarihi: 11.09.2021).

³⁰⁹ Şenyuva, s. 51; Ayan, s. 212; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 34; Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 261; Gürpınar, “Katılma Borcu”, s. 1309; Könezoğlu, s. 67; Doğan, “Evliliğin Genel Hükümleri”, s. 114; Kavak, s. 91.

³¹⁰ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 192; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 140; Yılmaz/Yıldırım, Medeni, s. 219; Öztan, s. 343; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 36; Gürpınar, “Katılma Borcu”, s. 1309.

³¹¹ Bozdağ, s. 32.

³¹² Yargıtay 3. HD., Esas No: 2004/10446, Karar No: 2004/10215, Tarih: 30.09.2004, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 24.01.2021).

³¹³ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 2.

³¹⁴ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 115; Zeytin/Ergün, s. 175; Karınca, s. 128; Erkan, Vehbi Umut: “Türk Medeni Kanunu’nda Evlilik Birliği İçerisinde Kadının Ekonomik ve Sosyal Hakları”, Galatasaray Üniversitesi

parasal katkı, nitelik itibariyle özel önlem türlerinden olan tedbir nafakasıdır. **Kılıçoğlu**; isteğe bağlı önlem olarak ödenen nafakayı, bakım (geçim) nafakası olarak adlandırmıştır³¹⁵.

Gider kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda kısa bir izahta bulunmayı faydalı görmekteyiz. Şöyle ki; yiyecek, içecek, barınma, giyim, sağlık, eğitim, kültürel ihtiyaçlar, vergiler, sigorta primleri, birliğe hizmet amacıyla kullanılan eşya için yapılan masraflar, kişisel ihtiyaçlar vb. harcamalar gider sayılmaktadır ve eşlerin bakım yükümlülüğü kapsamındadır³¹⁶. Evlilik birliği içerisinde eşlerin yaşam standartlarını sürdürebilmeleri için yapılan masraflar da gider kabul edilmektedir³¹⁷.

Hâkim, önüne gelen somut olayda eşlerin sosyal ekonomik durumlarını göz önüne alarak giderlerin ne olduğuna karar vermelidir. Burada yaşam standardı kavramı, aileden aileye farklılık göstermektedir³¹⁸. Eğitimine lisans sonrası devam eden eş için eğitim masrafları, birlik içerisinde gider kabul edilirken ya da evinde hizmetçi bulunan bir ailede hizmetçinin ödenen sigortası gider kabul edilirken; başka bir ailede ısınma masrafları, gıda ihtiyaçları gider kapsamındadır. Eşler, TMK'nun 186. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, güçleri ile orantılı olacak şekilde emek ve malvarlıkları ile giderlere katılmakla yükümlüdürler³¹⁹. Hâkim, somut olayda eşlerin katılım payını hesaplarken, bu ilke ile hareket ederek hakkaniyeti göz ardı etmeden karar vermelidir.

Eşlerin evlilik birliğine yapmaları gereken katkının, TMK'nun 196. maddesinin birinci fıkrasında para olduğu belirtilmiştir. Fakat aynı maddenin ikinci fıkrasında, katkı miktarının hesabında ölçüt olarak “...eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması...” hususlarına dikkat edilmesi gerektiği düzenlenmiştir³²⁰. Madde

---

Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 30, S. 134 (Ocak 2018), (s. 431-450), s. 436; (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

³¹⁵ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 213.

³¹⁶ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 150; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 171-172; **Erdem**, s. 214; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 250-251; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 261; **Şenyuva**, s. 19; **Kavak**, s. 22.

³¹⁷ **Şenyuva**, s. 19-20.

³¹⁸ **Kavak**, s. 22.

³¹⁹ 4721 sy. TMK'dan önce yürürlükte olan 743 sy. TMK'nun 152. maddesi uyarınca evin, kadının ve çocuğun bakım sorumluluğu sadece koca üzerinde bırakılmıştır. 4721 sy. TMK ile birlikte bu sorumluluk karı/koca ayrımı yapılmaksızın eşit şekilde eşlerin üzerine yüklenmiştir.

³²⁰ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 193; **Özüğür**, s. 31; **Yıldırım**, Aile, s. 70; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 170; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 72; **Keskin**, s. 130; **Zeytin/Ergün**, s. 175; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 220; **Ayan**, s. 213; **Erdem**, s. 215; **Özkan**, s. 1418; **Öztan**, s. 345; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 33; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 251; **Gürpınar**, “*Katılma Borcu*”, s. 1312; **Erkan**, s. 436.

amaçsal olarak yorumlandığında, kadınlar lehine bir düzenleme yapılmış gibi görünmektedir. Kanun maddesinde, ev içinde harcanan emek unsurunun da tedbir nafakasının hesabında dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. **Hatemi**³²¹, yapılan bu ayrımı yeterli görmeyerek, kadınların lehine bir düzenlemenin daha eklenmesi gerektiğini dile getirmiştir; “*kadın ev işlerini üstlenmiş ise, kendisinden ayrıca parasal katkı istenemez*” şeklindeki ibarenin Kanun maddesine eklenmesini uygun görmüştür³²².

İlgili Kanun maddesi değerlendirildiğinde, eşlerin yapacağı parasal katkının belirlenmesinde, eşlerin emek ve malvarlıklarının dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması gerekliliği vurgulanmıştır³²³. Hâkim, önüne gelen somut olayda, eşlerin evlilik birliğine katkısını değerlendirerek karar vermekle yükümlüdür. Kadının eşi ve çocukları ile ilgilenmemesi, ev işlerini yapmaması (yemek, temizlik...), herhangi bir işte de çalışmayarak evin geçimine katkı sağlamaması, eşine olan sadakat, saygı, sevgi borcunu yerine getirmemesi hâllerinde, erkeğin tedbir nafakası talebi haklı görülmelidir³²⁴.

Erdem; ev işleri ile ilgilenen, çocuklara bakan eşin başkaca bir geliri bulunmuyorsa, kural olarak eşten tedbir nafakası istenememesi gerektiğini belirtmiştir³²⁵. İlgili Kanun maddesi düzenlemesine bakıldığında, yukarıda sayılan çocuk bakımı, ev işleri gibi verilen örnekler okununca geleneksel bakış açımızla bu maddenin kadınları kapsadığı düşünülebilir. Fakat değişen dünyada artık erkeklerin çocuklara baktığı, ev işlerini yaptığı, kadınların ise bir işte çalışarak para kazandığı evlilikler de günümüzde yaygınlaşmaktadır. Bu sebeple Kanun maddesi okunduğunda, yorumlamanın kadın/erkek ayrımına tâbi tutulmadan her zaman kadın/erkek eşit şekilde düşünülerek yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Aynı çatı altında birlikte yaşayan eşler, hâkimden talep edecekleri tedbir nafakasını, talep tarihinden geriye dönük 1 yıl için ve talep tarihinden sonraki zaman dilimi için isteyebilirler³²⁶. Talep tarihinden sonrası için ödenecek tedbir nafakasında, süre sınırlaması

---

³²¹ **Hatemi**, Aile, s. 96.

³²² **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 73; **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 94.

³²³ **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 169; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 322; **Doğan**, “*Evliliğin Genel Hükümleri*”, s. 113.

³²⁴ **Özüğür**, s. 22.

³²⁵ **Erdem**, s. 214.

³²⁶ **Yıldırım**, Aile, s. 70; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 140; **Özüğür**, s. 32; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 193; **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 170; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 73; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 219-220; **Ayan**, s. 214; **Erdem**, s. 215; **Öztan**, s. 344; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 267; **Yılmaz**, “*Evlilik*”, s. 433; **Gürpınar**, “*Katılma Borcu*”, s. 1313; **Könezoğlu**, s. 68; **Doğan**, “*Evliliğin Genel Hükümleri*”, s. 115.

bulunmamaktadır. Tedbir nafakasının şartları var olduğu sürece ödeme yükümlüğü devam etmektedir. Tedbir nafakası davasında ispat yükü, nafaka yükümlüsü konumunda olan davalıdadır; davalı eş, evlilik birliğinin giderlerine ilişkin gerekli katkıyı gerçekleştirdiğini her türlü delil ile ispat edebilir³²⁷. Bununla birlikte nafaka yükümlüsü, nafakanın ödenmesi için gereken şartların ortadan kalktığını iddia ederek, hâkimden her zaman nafaka ödeme yükümlülüğünün kaldırılmasını talep etme hakkına sahiptir.

2.3.2. Tarafların Evlilik Birliği İçerisinde Ayrı Yaşamaları Hâlinde Hâkimin Alacağı Önlem Olan Nafaka (TMK m.197)

Evlilik birliği içerisinde bazen tarafların, aynı çatı altında yaşamaları imkânsız hâle gelebilmektedir. Kişinin eşinden gördüğü şiddet, eşi ile beraber yaşayabileceği ayrı bir evinin olmaması ve bu sebeple eşinin akrabaları ile bir arada yaşaması³²⁸, eşin evin giderleri ile veya çocuklar ile ilgilenmemesi vb. hâller bu duruma örnek gösterilebilir. Mağdur olan taraf, eşi ile aynı çatı altında yaşamak istemeyerek, eşinden ayrı yaşamayı tercih edebilir. Burada ayrı yaşama tercihi bulunan eş, aslında boşanmak istememektedir.

Eşler, bireysel olarak ya da birlikte ayrı yaşama kararı almış olsalar bile evlilik birliğinin bu hâlde son bulmaması sebebi ile eşlerin birbirlerine karşı ve varsa müşterek çocuklarına karşı kanundan doğan sorumlulukları devam etmektedir. Ayrı yaşam hâlinde her iki tarafın ve müşterek çocukların mağdur edilmemesi gerekmektedir. Mağduriyetlerin önlenmesi için eşlerin ayrı yaşaması durumunda TMK, talep hâlinde hâkime evlilik birliğinde düzeni sağlamak amacıyla önlem alma yükümlülüğü getirmiştir³²⁹.

Mevcut düzenleme TMK m.197'de yer almaktadır. Madde metni uyarınca ortak hayatın sürdürülmesi sebebi ile kişiliği, ekonomik güvenliği ciddi biçimde tehlikeye düşen eş, ayrı yaşama hakkına sahip olmaktadır³³⁰. Aynı şekilde eşlerin bir arada yaşamaları sebebi ile aile birliğinin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düşüyor ise eşler yine ayrı yaşamayı tercih edebilmektedirler. Eşler, TMK m.197 kapsamında ayrı yaşamakta haklı iseler bu hâldeki ayrı

---

³²⁷ **Bulut**, Harun: Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları, İstanbul, Beta Yayınevi, Haziran, 2007, s. 78.

³²⁸ **Bozova**, s. 21.

³²⁹ **Şenyuva**, s. 62-63.

³³⁰ **Özğür**, s. 34; **Hatemi**, Aile, s. 96; **Tekinay**, s. 341; **Zeytin/Ergün**, s. 176; **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 95; **Ayan**, s. 193; **Akıntürk/Ateş**, Medeni, s. 255; **Özkan**, s. 1424; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Zevkililer/Ertay/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 263; Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2017/858, Karar No: 2017/1111, Tarih: 17.10.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

yaşam, TMK m.164 anlamında “*terk*” olarak değerlendirilemez ve ayrı yaşamaya dayanılarak boşanma davası açılmaz³³¹.

Hâkim, eşlerin ayrı yaşamaları ve kendisinden önlem alınmasının talep edilmesi hâlinde; yapılacak parasal katkı, konut ve ev eşyasından yararlanma, eşlerin mallarının yönetimi, ergin olmayan müşterek çocuğa ilişkin hususlarda gerekli gördüğü önlemleri almakla yükümlüdür³³². Aynı şekilde eşlerden biri, geçerli bir sebebi olmadan diğer eş ile birlikte yaşamayı bırakmış ise ya da ortak hayat başka nedenlerden dolayı çekilmez hâle gelmiş ise hâkim bu hâllerde de eşlerin talebi üzerine gerekli gördüğü önlemleri almalıdır.

Ayrı yaşam hâlinde hâkimin tedbir nafakasına hükmedebilmesi için eşlerin ayrı yaşamaları ve ayrı yaşama hakkının elde edilebilmesi için ortada ciddi bir tehlikenin varlığı şartı aranmaktadır. Burada önemli olan husus mevcut tehlikenin, eşlerin aynı çatı altında yaşamaları sebebi ile oluşması gerekliliğidir³³³. Aksi hâlde tehlikenin oluşumunda eşlerin birlikte yaşamalarından kaynaklanmayan sebepler, TMK m.197 kapsamında değerlendirilemez.

2.3.2.1.Eşlerin Ortak Karar ile Ayrı Yaşamaları

Evlilik birliği içerisinde, eşler bazen ortak karar ile aynı çatı altında yaşamaya ara verebilirler³³⁴. Eşlerden birinin iş için başka bir yere taşınması, çocukların okul durumu sebebi ile eşlerden birinin başka bir ikametgaha taşınmak zorunda kalması gibi hâllerde eşler ortak irade ile bir süre ayrı kalmaya karar vermiş olabilirler. Örnek olarak belirtilen durumlarda, ortada bir uyumsuzluk olmadığı için eşlerin hâkimden evliliğe müdahalesini talep etmeleri beklenmemektedir.

Ortak irade ile ayrı kalma durumunda, taraflardan biri evlilik birliğinin gereklerini yerine getirmekten kaçınırsa ya da kişi artık haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmekten vazgeçmiş ise burada mağdur olan taraf, hâkimden evlilik birliğine müdahale etmesini talep edebilir. Şartların oluşması hâlinde terk sebebi ile boşanma davası açmak için ortak konuta dönmeyen tarafa ihtar da çekilebilir³³⁵. Unutulmamalıdır ki; kanunun izin verdiği bir sebeple haklı olarak ayrı yaşayan eşe, terk sebebi ile boşanma davası açılması hakkaniyete aykırıdır.

³³¹ **Ayan**, s. 228; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 138; **Erkan**, s. 445.

³³² **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 138-139.

³³³ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 193.

³³⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 233.

³³⁵ **Gençcan**, Nafaka, s. 234.

Haklı sebepler ile ayrı yaşamayı tercih eden eş, ileride terk sebebi ile boşanma davasına maruz kalmak istemiyor ise aile mahkemesine başvurarak haklılığının tespiti için karar alabilme hakkına sahiptir. Pratikte ispat açısından yarar sağlayacak bu tespit kararının alımı için kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Aynı şekilde kendisinden nafaka talep edilen nafaka yükümlüsü de karşı tarafın ayrı yaşamada haklı olmadığına ilişkin tespit yapılması için mahkemeye başvurabilir³³⁶.

2.3.2.2.Eşlerin Tek Taraflı Karar ile Ayrı Yaşamaları

Evlilik birliği içerisinde zaman zaman geçimsizlikler meydana gelebilmektedir. Eşlerde, boşanma iradesi olmadan bir süreliğine evlilik birliğine ara verme isteği gerçekleşebilir. Tek taraflı alınmış olan bir kararla eşlerden biri, ortak yaşanan çatıdan ayrılrsa bile taraflar evlilik birliğinin gerekliliklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Eşlerin ayrı yaşamaya karar vermeleri hâlinde, ayrı yaşamaya dair mahkemeden bir karar alınmasına gerek yoktur³³⁷. Evlilik birliğinin tarafları, istedikleri zaman aynı çatı altından ayrılabilirler; fakat daha önce de izah ettiğimiz üzere dikkat edilmesi gereken husus, ayrı yaşama iradesi gösteren eşin bu kararında haklı bir sebebe dayanması gerekliliğidir³³⁸.

Ayrı yaşama kararı alan eşin isteğinde haklı olup olmadığı araştırılırken, somut uyuşmazlığa bakan hâkim, adli tıp, bilirkişi vb. uzman kişilerden yararlanabilmektedir³³⁹. Hâkim; yapacağı incelemede ayrı yaşama kararı alan eşin haklılığına karar verirse, TMK'nun 197. maddesine göre, kendisine iletilen talepler ile bağlı olarak TMK'da belirtilen önlemleri almakla yükümlüdür.

Yargıtay bir kararında; ayrı yaşayan kadının önceden açtığı boşanma davasını, delil olarak mahkemeye sunması ve tanıkları delil olarak dinletmesine rağmen somut olayda haklılığını ispat edemediği gerekçesi ile kadın hakkında tedbir nafakasına hükmedilmemesi

---

³³⁶ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 194; **Tekinay**, s. 341. Eşler, mahkeme kararına gerek olmadan haklı sebeplere dayanarak ayrı yaşama hakkına sahiptirler. Evlilik birliğinden doğan yükümlülükler uyarınca hayatın olağan akışına uygun olan hareket, aynı çatı altında birlikte yaşamaktır. Tedbir nafakası istemi ile mahkemeye başvuran eş, haklılığını ispat edemediği takdirde hem tedbir nafakasına hak kazanmadığı gibi hem de evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerle aykırı hareket etmiş olmaktadır.

³³⁷ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 137; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 193; **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 255, **Erdem**, s. 245; **Öztan**, s. 355; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 263; **Velidedeoğlu**, s. 125; **Tekinay**, s. 240-241; **Feyzioğlu**, s. 180.

³³⁸ **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 171; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 82; **Hatemi**, Aile, s. 96; **Bulut**, s. 81.

³³⁹ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 82; **Özğür**, s. 36.

gerektiğine karar vermiştir³⁴⁰.

Ayrı yaşama hâli için haklı görülecek sebepler TMK m.197/I’de sayılmıştır. Tarafların aynı çatı altında yaşamaları sonucu, eşlerin kişiliği, ekonomik güvenliği, ailenin huzuru telafisi imkânsız olacak bir şekilde tehlikeye düşüyor ise eşler ayrı yaşamaya hak kazanmaktadırlar³⁴¹. Ayrı yaşamaya karar veren eş; hâkimden TMK’nun 197. maddesine göre, parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin karar vermesini talep edebilmektedir³⁴².

Madde metninde, birinci fıkrada sayılan hâller sınırlayıcı değildir. Aynı madde içerisinde üçüncü fıkrada, eşlerden birinin haklı sebep olmadan aynı çatı altında yaşamaktan kaçınması hâli ve genel bir ifade ile aynı çatı altında yaşamanın başka bir nedenden dolayı imkânsız hâle gelmesi hâllerinde de tarafların tedbir nafakası isteyebileceği belirtilmiştir³⁴³.

Evlilik birliğinin yükümlülüklerini yerine getirmemek için ortak konuttan ayrılan ve haklı bir neden olmadan ortak konuta dönmeyen (terk eden) eşe karşı tedbir nafakası davası açılabilir³⁴⁴. Aynı şekilde eşini haklı bir sebep olmadan ortak konuta almayan eş de terk etmiş kabul edildiğinden, bu eşe karşı da tedbir nafakası davası açılması mümkündür³⁴⁵. Bununla birlikte boşanma davalarında, hâkimin ret kararı vermesinden sonra aile konutuna haklı bir sebebi olmadığı hâlde geri dönmeyen eş, tedbir nafakası talep edemez. Kişilerin bu hâllerde boşanma davası açma hakları saklıdır.

Yargıtay H.G.K. bir kararında; kocanın, kadını evliliğin üçüncü ayında anne evine bıraktığını ve kocanın kadınla birlikte yaşamak için çaba göstermediğini, kadının ayrı yaşamaya zorlandığını tespit etmiştir. Yargıtay, somut uyuşmazlıkta kadının ayrı yaşamada haklı olduğuna karar vererek, kadın lehine tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir³⁴⁶.

Erkeğin haksız olarak eşi ile birlikte yaşamaktan kaçınması hâlinde kadının tedbir

---

³⁴⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/139, Karar No: 2017/10668, Tarih: 21.06.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 30.06.2021).

³⁴¹ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 193; **Yıldırım**, Aile, s. 70; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 79; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 220; **Ayan**, s. 226; **Odabaşı**, s. 47.

³⁴² **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 256; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 220.

³⁴³ **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 183; **Yıldırım**, Aile, s. 71; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 172; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 83; **Yılmaz/Yıldırım**, Medeni, s. 220; **Erdem**, s. 248.

³⁴⁴ **Ayan**, s. 235.

³⁴⁵ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 84; **Ayan**, s. 236; **Yılmaz**, “Evlilik”, s. 438.

³⁴⁶ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-2208, Karar No: 2020/575, Tarih: 9.7.2020, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.07.2021).

nafakasına hak kazandığı, kadının gelirinin olmasının tedbir nafakasına engel teşkil etmediği, bu durumun sadece hükmedilen nafakanın miktarını belirlediği yönünde Yüksek Mahkemenin içtihadı vardır³⁴⁷. Aynı içtihatta; tedbir nafakasının amacının, ayrı yaşayan eşler arasında, haksız olan eşin haklı olan eşe karşı birlik yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak olduğu belirtilmiştir.

Hâkim, kendisine iletilen önlem talebinde, hangi önlemin uygulanması istenilmiş ise istenilen talep uyarınca karar vermelidir. Hâkimden sadece tedbir nafakasına hükmedilmesi talep edilmiş ise hâkim, re'sen konut ve ev eşyasından yararlanma hakkında karar veremez. Bu durumun tek istisnası, ayrı yaşama hâlinde eşlerin ortak çocuklarına ilişkin alınacak önlemlerde, hâkimin taleple bağlı olmaksızın re'sen karar alabilmesidir.

2.3.2.2.1. Eşlerin Kişiliğinin Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli

Kişilik haklarına ilişkin TMK'da yapılmış bir tanım bulunmamaktadır, Kanun sadece kişilik haklarına saldırı hâlinde izlenecek yolu göstermiştir. Kişilik haklarının neler olduğuna ilişkin açıklamalar, doktrin ve Yargıtay kararları ile şekillenmiştir. Kişilik hakları; kişilerin menfaatini koruyan, para ile ölçülmesi mümkün olmayan³⁴⁸ ve paraya da çevrilemeyen sadece manevî değeri olan haklar olarak tanımlanmıştır³⁴⁹. Kişilik hakları, başka bir kişiye devredilemeyip, mirasçılara da geçmemektedir³⁵⁰. Kişinin vücut tamlığı, mesleki ve bilimsel kimliği, şeref ve haysiyeti, sırları, ismi, özgürlüğü, sağlığı vb. kişinin manevî varlığını oluşturan her şey kişilik hakları kapsamındadır³⁵¹.

Sadakatsizlik, hakaret, fiziksel şiddet³⁵², özel hayatın gizliliğinin ihlali, psikolojik şiddet, eşlerin birbirlerinin dini, ahlâki değerlerine saygı göstermemeleri³⁵³, eşlerin birbirlerinin ailelerine karşı hakaret etmeleri, eşin diğer eş tarafından aç susuz bırakılması, başkalarının

³⁴⁷ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2415, Karar No: 2021/347, Tarih: 25.03.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

³⁴⁸ **Kayhan, Şaban/Ünlütepe**, Mustafa: Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri, 4. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Eylül, 2019, s. 258; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 96.

³⁴⁹ **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 41; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 60; **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 37.

³⁵⁰ **Akıntürk/Ateş**, Medenî, s. 38.

³⁵¹ **Oğuzman/Barlas**, Medenî Hukuk, s. 148; **Kayhan/Ünlütepe**, Medeni Hukuka Giriş, s. 258; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 212; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 27; **Akyüz**, s. 129.

³⁵² **Erdem**, s. 245; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 137; **Bulut**, s. 80; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2013/12108, Karar No: 2013/15133, Tarih: 04.11.2013, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.06.2021).

³⁵³ **Gençcan**, Nafaka, s. 234-239; **Tekinay**, s. 342.

yanında aşağılanması, ahlâk dışı yaşam tarzına zorlanması, bulaşıcı hastalığa sahip olan eşin tedavisini yaptırmayıp diğer eşe hastalığını bulaştırma tehlikesinin bulunması, eşin hareketleri ile diğer eşin haysiyet ve şerefini küçük düşürmesi³⁵⁴, eşin diğer eşi öldürmekle tehdit etmesi³⁵⁵ vb. hareketleri sebebi ile TMK tarafından korumaya alınan hakların ihlal edilmesi hâlinde, eşlerin kişilik haklarına saldırı gerçekleşmiş olmaktadır³⁵⁶.

Kişilik hakları zedelenen eşin, ayrı yaşama isteğinde haklı olduğu kabul edilmelidir; diğer eşin kusurlu olup olmadığının, eşin davranışları sonucunda zarar meydana gelip gelmediğinin bir önemi bulunmamaktadır³⁵⁷. Yargıtay bir kararında; erkeğin eşini annesi ile birlikte yaşatıp ayrı konut temin etmemesini, erkeğin annesinin davacı kadına hakaret etmesine izin vermesini ve kadının kayınvalidesi tarafından bulunduğu ortamdan kovulmasını bu duruma kocasının sessiz kalmasını, kadın istemediği hâlde uzunca bir süre zor koşullar altında tarım ve hayvancılık işlerinde çalıştırılmasını, kadının kişilik haklarına saldırı olarak kabul etmiştir³⁵⁸. Yargıtay başka bir kararında erkeğin; kadına ağır hakaretler etmesini, kapıyı kilitleyerek kadını eve almamasını, kadına telefonda ağır ithamlarda bulunmasını, kadının kişilik haklarına yapılmış saldırı olduğunu belirtmiştir.³⁵⁹

2.3.2.2.2. Ekonomik Güvenliğin Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli

Eşlerin, evlilik birliğinin devamı süresince giderlere emekleri ya da malvarlıkları oranında katılmakla yükümlü olduklarını daha önce belirtmiştik. Eşlerin bu yükümlülüğe aykırı davranışları veya hareketleri ile ekonomik güvenliğin tehlikeye düşmesine sebebiyet vermeleri, evi terk eden taraf için haklı neden olarak kabul edilmektedir. Eşlerden birinin evlilik birliğinin giderlerini karşılamak için gereken kazancı elde etmekten kaçınması, kişinin kazanç elde edebilmesinin eşi tarafından engellenmeye çalışılması, uyuşturucu bağımlısı eşin uyuşturucu temini için idaresi kendisine bırakılan eşinin mallarını israf etmesi³⁶⁰ vb. hâllerde

³⁵⁴ Şener, Esat: Uygulamalı-İçtihatlı Nafaka Velâyet-Vesayet Evlatlık-Babalık, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Mart, 1994, s. 48; Yılmaz, “Evlilik”, s. 437.

³⁵⁵ Öztan, s. 352.

³⁵⁶ Ayan, s. 230; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 79.

³⁵⁷ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 80.

³⁵⁸ Özüğür, s. 35; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2017/5868, Karar No: 2019/2645, Tarih: 13.03.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 30.06.2021).

³⁵⁹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/1499 Karar No: 2021/2952, Tarih: 13.04.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

³⁶⁰ Şener, s. 48.

mağdur olan eşin birlikte yaşamaya ara vermesi haklı görülmelidir³⁶¹.

Kumar oynanması, evin faturalarının ödenmemesi, sürekli borçlanılarak eve haciz gelmesine sebebiyet verilmesi, evde çalışan eşin gelen müşterilerine sarkıntılık yapılması³⁶² vb. hâller, ekonomik güvenliğin tehlikeye düşürülmesine örnek olarak gösterilebilir.

2.3.2.2.3. Ailenin Huzurunun Ciddi Biçimde Tehlikeye Düşmesi Hâli

Eşlerden birinin, ayrı yaşama hakkına sahip olabilmesi için TMK'nun aradığı bir diğer şart, diğer eşin aile huzurunu tehlikeye düşüren davranışlarda bulunmasıdır. Burada önemli olan kıstas tehlikenin ciddiliğidir, bu kıstasın koyulma amacı ufak tartışmalar ile eşlerin ayrı yaşama haklarını keyfi şekilde kullanmalarını engellemektir³⁶³.

Kişilerin birbirlerinin fikirlerine saygı göstermemeleri, sürekli suçlayıcı davranışlar ile birbirlerinin psikolojilerine zarar vermeleri, eşlerin beden ve ruh sağlıklarının tehlikeye girmesi³⁶⁴ ya da eşlerin birbirlerinin zor anlarında anlayışsız ve ilgisiz davranarak yalnızlık duygusunu birbirlerine hissettirmeleri, eşin alkolik olması sebebi ile çocuğun gelişimine engel olması, eşin uyuşturucu madde kullanması veya uyuşturucu madde ticareti yapması³⁶⁵, eşlerin aile bireylerine şiddet içeren davranışlarının olması vb. hareketler, aile huzurunu ciddi şekilde bozan davranışlar içerisinde sayılmaktadır³⁶⁶.

Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında; erkeğin haklı bir neden olmadan sürekli evi terk ettiğini, kadın ve müşterek çocuklara sürekli şiddet uyguladığını, hakaret ettiğini ve bu eylemler nedeni ile erkeğin ailenin huzurunu ciddi biçimde tehlikeye düşürdüğünü tespit etmiştir. Somut uyuşmazlık hakkında; ayrı yaşayan eşin haklı olduğu ve kadın ile çocuk yararına tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğine ilişkin karar verilmiştir³⁶⁷.

Evlilik birliğinin devamı için gereken sevgi ve saygı ortamının yok olması, evlilik birliği için sıkıntılı bir durumdur. İşte bu hâllerde mağdur olan eş, ayrı yaşamaya hak kazanabilir ve bu durumda yaşamını ayrı idame ettirebilmek adına diğer eşten mahkeme aracılığı ile tedbir

³⁶¹ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 194; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 81; Erdem, s. 246.

³⁶² Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 138; İnal, s. 559; Velidedeoğlu, s. 126.

³⁶³ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 138.

³⁶⁴ Tekinay, s. 342.

³⁶⁵ Bozan, s. 28.

³⁶⁶ Gençcan, Nafaka, s. 240-241; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 81; Ayan, s. 234.

³⁶⁷ Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2019/1796, Karar No: 2019/1068, Tarih: 26.12.2019, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

nafakası talebinde bulunabilir.

2.4.Hüküm ve Sonuçları

2.4.1.Talep Edilmesi

2.4.1.1.Görevli ve Yetkili Mahkeme

Bağımsız tedbir nafakası davasında görevli mahkeme, yerleşim yerindeki aile mahkemesidir³⁶⁸. Eşlerin yerleşim yerinde aile mahkemesi bulunmaması hâlinde; Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 2. maddesinin ikinci fıkrasına göre tedbir nafakası davası, Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılmalıdır³⁶⁹.

Yetkili mahkeme ise eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesidir. Eşlerin yerleşim yerlerinin farklı olması hâlinde ve her iki eşin de kendileri için tedbir nafakası istemlerinin olması hâlinde, TMK'nun 201. maddesinin ikinci fıkrasına göre yetkili mahkeme, ilk istemi yapan eşin yerleşim yeri mahkemesidir³⁷⁰.

Tedbir nafakası davalarında, HMK'nun 316. maddesine göre basit yargılama usulü uygulanmaktadır³⁷¹, eşlerden birinin yetki itirazı var ise bu itirazın ilk oturuma kadar yapılması gereklidir. Nafaka alacağına ilişkin menfi tespit davalarında da görevli mahkeme, yine aile mahkemesidir³⁷².

2.4.1.2.Davada Taraflar

Nafaka istemi, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasından dolayı herkes tarafından talep edilemez. Tedbir nafakası davalarında, davacı sıfatına sahip olabilecekler TMK'da sayılmıştır. Eşler, ayırt etme gücüne sahip olmayan eşe atanan vasi, ayırt etme gücü bulunmayan küçük için atanacak kayyım ya da vasi, çocukla fiilen beraber yaşayan eş de çocuk adına davacı sıfatına

---

³⁶⁸ Zeytin/Ergün, s. 177; Ayan, s. 281; Erkan, s. 444; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 135; Gençcan, Evliliğin Korunması, s. 338.

³⁶⁹ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 190; Özüğür, s. 43; Özkan, s. 1426.

³⁷⁰ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 135; Özüğür, s. 42; Yıldırım, Aile, s. 69; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 189-190; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 59; Zeytin/Ergün, s. 177; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 255; Ayan, s. 280; Erdem, s. 244; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 223; Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 261; Yılmaz, "Evlilik", s. 458; Gençcan, Evliliğin Korunması, s. 339.

³⁷¹ Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 171; Kuru/Aydın, Medenî Usul Hukuku, s. 634; Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası, Medenî Usul Hukuku, s. 733; Tutumlu, s. 68-69; Budak/Karaaslan, s. 243; Gençcan, Nafaka, s. 165; Pekcanitez/Atalay/Özekes, Medenî Usûl, s. 469; Atalı/Ermenek/Erdoğan, Medenî Usûl, s. 592; Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 606.

³⁷² Gençcan, Nafaka, s. 594.

sahip olabilmektedir³⁷³.

Anne ya da babanın çocuk adına dava açmaları hâlinde, çocuk için kayyım atanmasına gerek yoktur. Tedbir nafakasının, nafaka yükümlüsü tarafından ödenmemesi hâlinde, çocuk icra takibini kendisi de yapabilmektedir. Davalı sıfatına sahip olacak kişiler de TMK'da sınırlı olarak sayılmıştır. Eş, küçüğe fiilen bakmayan anne ya da baba, anne/babanın iflas etmesi hâlinde iflas dairesi davalı sıfatına sahiptir³⁷⁴.

2.4.1.3.Harç Hesabı ve Adli Tatil

Bağımsız olarak açılan nafaka davaları harca tâbidir³⁷⁵. Tedbir nafakası davalarında harç, talep edilen nafaka miktarının bir yıllık tutarı üzerinden nispi olarak hesaplanmaktadır³⁷⁶. Dava dosyasının davacı tarafından takip edilmemesi üzerine işlemden kaldırılması hâlinde, davacı taraf eğer bir ay içinde yenileme talebinde bulunmaz ise HMK'nun 150. maddesinin dördüncü fıkrasına göre yeniden harç yatırılması gerekmektedir³⁷⁷.

Aile mahkemesinden istenen tedbirler, ayrı ayrı harçlandırmaya tâbidirler. Örneğin; tedbir nafakası talebi ile birlikte davalının tasarrufunun da sınırlandırılması talep edilmiş ise her iki talep için de ayrı ayrı olacak şekilde harç ödemesi yapılmalıdır³⁷⁸.

Adli tatil de dahil olmak üzere HMK'nun 103. maddesine göre, tedbir nafakası davaları her zaman açılabilen ve açılmış olan davaların yargılaması adli tatilde de devam etmektedir³⁷⁹. Aynı şekilde, adli tatilde görülen davalarda istinaf ve temyiz süresi de işlemektedir³⁸⁰.

---

³⁷³ Keskin, s. 128; Özüğür, s. 43-44; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 359; Gençcan, Nafaka, s. 251-252.

³⁷⁴ Gençcan, Nafaka, s. 253; Özüğür, s. 44; Keskin, s. 137.

³⁷⁵ Ruhi/Ruhi, Nafaka, s. 119.

³⁷⁶ Gençcan, Nafaka, s. 741; Gençcan, Evliliğin Korunması, s. 343; Bulut, s. 76; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/6260, Karar No: 2016/9617, Tarih: 21.6.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2019/7303, Karar No: 2020/887, Tarih: 6.2.2020, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁷⁷ Kuru/Aydın, Medenî Usul Hukuku, s. 453; Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası, Medenî Usul Hukuku, s. 552; Budak/Karaaslan, s. 170; Pekcantez/Atalay/Özekes, Medenî Usûl, s. 314; Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 446.

³⁷⁸ Gençcan, Nafaka, s. 742.

³⁷⁹ Budak/Karaaslan, s. 102; Kuru/Aydın, Medenî Usul Hukuku, s. 620; Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası, Medenî Usul Hukuku, s. 176; Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 205; Pekcantez/Atalay/Özekes, Medenî Usûl, s. 131; Atalı/Ermenek/Erdoğan, Medenî Usûl, s. 293; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/2944, Karar No: 2015/11023, Tarih: 16.5.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁸⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/18099, Karar No: 2015/4181, Tarih: 16.2.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

2.4.1.4. Talepten Feragat Edilmesi

Bağımsız tedbir nafakası davalarında, nafaka hakkında hüküm öncesinde feragat edilmesi hâlinde, artık açılmış olan bu davada nafaka talep eden eş lehine nafakaya hükmedilemez. Dava aşamasında davacının feragat etmesi ile birlikte feragat beyanı, görülmekte olan dava açısından kesin hüküm oluşturmaktadır³⁸¹. Feragat edilen dava sonrası, eşin nafakaya ihtiyacı olması sebebi ile kişi tekrar farklı bir dönem için tedbir nafakası davası açabilmektedir³⁸².

Temelinde evlilik birliğinin korunması fikri olan tedbir nafakasına, hâkim geçici bir önlem olarak hükmettiği için burada kesin hükümden bahsedilemez. Bu sebeple tedbir nafakası, koşulların varlığı hâlinde farklı dönemler için her zaman istenebilmektedir.

2.4.1.5. İslah Hakkı

Görülmekte olan davada ıslah hakkı, HMK'nun 177. maddesinin birinci fıkrasına göre, tahkikatın sona ermesine kadar kullanılabilir. Yargıtay'ın bozma kararından sonra veya istinaf mahkemesinin kaldırma kararından sonra yerel mahkemenin tahkikata ilişkin işlem yapması hâlinde, ıslah hakkı bu aşamada da kullanılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, Yargıtay'ın bozma kararından sonra tahkikat yapılmıyorsa veya yerel mahkeme bozma kararına uydu ise artık bu hâllerde ıslah hakkının kullanılmasının mümkün olmadığıdır³⁸³.

İslah hakkı sadece bir kez kullanılmaktadır. Bağımsız tedbir nafakası davasında, talep konusunun miktarına ilişkin ıslah yapılmış ise ve artış söz konusu ise ıslah talebinde bulunan tarafa eksik harcın tamamlattırılması gerekmektedir³⁸⁴.

2.4.1.6. Yargılama Giderleri

Yargılama giderleri, HMK'nun 326. maddesinin birinci fıkrasına göre kural olarak, aleyhine hüküm kurulan tarafa yükletilir. Eğer görülen davada, her iki tarafta kısmen haklılığını ispat etmiş ise bu hâlde HMK'nun 326. maddesinin ikinci fıkrasına göre, yargılama giderleri

---

³⁸¹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/13176, Karar No: 2015/13813, Tarih: 9.9.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

³⁸² Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/9223, Karar No: 2016/12782, Tarih: 14.11.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

³⁸³ **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 428-429; **Gençcan**, Nafaka, s. 1151; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 528-529.

³⁸⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 1158.

tarafların haklılık oranları uyarınca taraflara yükletilir³⁸⁵. Aleyhine hüküm kurulan birden fazla kişi var ise bu hâlde hâkim, taraflar arasında yargılama giderlerini paylaşırabilir veya müteselsil olarak ödenmesine karar verebilir.

Nafaka davalarında, HMK'nun 326 maddesinin ikinci fıkrasının uygulanamayacağına ilişkin Yargıtay kararı mevcuttur. Şöyle ki ilgili kararda; açılan davanın kısmen kabulü hâlinde, reddedilen kısım için ekonomik olarak güçsüz olan nafaka alacaklısı aleyhine, yargılama giderlerine hükmedilmemesi gerektiğine karar verilmiştir. Bununla birlikte, ekonomik olarak güçlü olan nafaka yükümlüsünün, nafakanın azaltılması ya da kaldırılmasına ilişkin açtığı davalarda, HMK'nun 326 maddesinin ikinci fıkrasının uygulanabileceği belirtilmiştir³⁸⁶. Yargıtay'ın ilgili kararına bakıldığında, TMK'da bir yasak olmamasına rağmen hakkaniyet ilkesi çerçevesinde karar verildiği görülmektedir.

Kendisini vekil ile temsil ettiren taraf lehine davanın sonuçlanması hâlinde, vekâlet ücretine hükmedilmektedir. Hükmedilecek vekâlet ücreti nisbidir ve hükmedilen nafaka miktarının bir yıllık tutarı üzerinden vekâlet ücreti hesaplaması yapılmaktadır³⁸⁷. Vekâlet ücreti, Avukatlık Asgari Ücret tarifesinde yazılı olan miktardan az ya da tarifede yazılı miktarın üç katından fazla olamaz³⁸⁸. Bununla birlikte Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 9. maddesine bakıldığında, kısmen reddedilen nafaka davaları için vekâlet ücretine hükmedilmeyeceği belirtilmiştir³⁸⁹. Fakat nafaka davasının tümü reddedilmiş ise bu hâlde davalı yararına vekâlet ücretine hükmedilebilmektedir³⁹⁰.

2.4.1.7. Hükümün Yazılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Dava sonucunda verilen hükümde; nafakanın kime verildiği, niteliği, başlangıcı, miktarı, var ise sona erme zamanı, HMK'nun 297. maddesine göre hem kısa kararda hem de

---

³⁸⁵ **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 601; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 719; **Budak/Karaaslan**, s. 239; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 564; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 686-687; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 621-622.

³⁸⁶ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2018/4516, Karar No: 2018/8904, Tarih: 24.9.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁸⁷ **Özüğür**, s. 57.

³⁸⁸ **Gençcan**, Nafaka, s. 1096.

³⁸⁹ **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 606; **Özüğür**, s. 57; **Gençcan**, Evliliğin Korunması, s. 351; Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2019/390, Karar No: 2019/783, Tarih: 27.5.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

³⁹⁰ **Özüğür**, s. 57; **Gençcan**, Nafaka, s. 1106.

gerekçeli kararda aralarında çelişki olmayacak şekilde yazılmalıdır³⁹¹. Bu hususlarda çelişki ya da tereddüt uyandıran bir durum söz konusu ise ve bu durum hükmün icrasında tereddüt uyandırıyor ise taraflar, hükmün icrası tamamlanıncaya kadar mahkemeye sunacakları bir dilekçe ile HMK'nun 305. maddesinin birinci fıkrasına göre, verilen hükmün tavgizini isteyebilirler³⁹². Hâkimin, verdiği hükmü re'sen tavgiz etmesi mümkün değildir.

Nafakanın artırılmasına ilişkin mahkeme kararının, hangi tarihten itibaren geçerli olacağını kararda açıklanmamış bulunması bir eksikliktir ve taraflar bu eksikliğin tavgizini mahkemeden talep edebilirler. Tavgiz talebi ile ilgili Yargıtay kararına bakıldığında; mahkeme tarafından verilen hükmün çelişki ya da tereddüt uyandıran kısmında, kanunda ve uygulamada netlik bulunması hâlinde, tavgiz yapılmasına gerek olmadığına ilişkin hüküm kurulduğu görülmektedir³⁹³. HMK'nun 305. maddesinin ikinci fıkrasına bakıldığında; görülmekte olan davanın taraflarına tanınan hak ve borçların tavgiz yolu ile sınırlandırılıp, genişletilemeyeceği ve değiştirilemeyeceği belirtilmiştir³⁹⁴.

Yargıtay başka bir kararında; 30.12.2016 tarihli celsede, davalı-karşı davacı kadın yararına hükmedilen 500TL olan tedbir nafakasının 200TL'ye indirilmesine karar verildiğini, sonrasında 08.06.2017 tarihli celsede nafakanın tekrar 500TL'ye çıkarıldığını tespit etmiştir. Yerel mahkemenin gerekçeli kararında “...*Davalı-karşı davacı yararına 30/12/2016 tarihli ara karar ile 200.00TL ye indirilen tedbir nafakasının boşanma hükmünün kesinleşmesine kadar devamı ile davacı-karşı davalıdan alınarak davalı-karşı davacıya verilmesine...*” ibaresini infazda tereddüt oluşturmasını bozma nedeni olarak kabul etmiştir³⁹⁵.

2.4.1.8.Kanun Yollarına Başvurulması

Tedbir nafakası davalarında, verilen kararlara karşı istinaf ve temyiz yolu açıktır.

---

³⁹¹ **Gençcan**, Nafaka, s. 878; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2018/7830, Karar No: 2019/326, Tarih: 21.1.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2017/14771, Karar No: 2017/17109, Tarih: 6.12.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁹² **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 710; **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 590; **Budak/Karaaslan**, s. 223; **Pekcanitez/Atalay/Özeker**, Medenî Usûl, s. 442; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 570; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 644.

³⁹³ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/13268, Karar No: 2015/1535, Tarih: 28.1.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁹⁴ **Kuru/Aydın**, Medenî Usul Hukuku, s. 590; **Budak/Karaaslan**, s. 223; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2003/13558, Karar No: 2003/13640, Tarih: 18.11.2003, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/11534, Karar No: 2015/ 18605, Tarih: 23.11.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

³⁹⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/4809 Karar No: 2021/95, Tarih: 13.01.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

Bağımsız tedbir nafakası davalarında, istinaf ve temyiz yoluna başvurma harca tâbidir. Kanun yollarına başvuruda bulunabilmek için her yıl belirlenen istinaf ve temyiz miktarlarının üzerinde nafaka miktarına hükmedilmiş olması gereklidir³⁹⁶.

Kanun yollarına başvurabilmek için nafaka miktarının hesabında, mahkeme tarafından karar verilen nafaka miktarının bir yıllık toplam tutarı üzerinden hesap yapılmaktadır³⁹⁷. Sınırın altında kalan nafaka miktarları için kanun yoluna müracaat yapılması mümkün değildir. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında³⁹⁸, tedbir nafakası davalarında, temyiz edilebilirlik için yıllık nafaka miktarının dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay; kadın lehine talep edilen yıllık nafaka miktarının toplamının, temyiz kesinlik sınırının altında kaldığını belirterek, temyiz talebini reddetmiştir.

Yargıtay başka bir kararında³⁹⁹; aylık 200TL olarak ödenen tedbir nafakasının, 200TL daha arttırılarak aylık 400TL'ye çıkarıldığını, yıllık ödenecek olan nafaka miktarının 2.400,00TL arttığını tespit etmiştir. Fakat yıllık nafaka miktarının, temyiz sınırının altında kaldığını belirterek, bölge adliye mahkemesi kararının kesin nitelikte olması sebebi ile davalı-davacı erkeğin temyiz talebini reddetmiştir.

Davanın taraflarının, nihai mahkeme kararının kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren iki haftalık istinaf süreleri bulunmaktadır. Tebliğden itibaren taraflar mahkemeye sunacakları dilekçe ile nihai kararı istinaf edebilirler⁴⁰⁰. Ayrıca, istinaf mahkemelerinin verdiği temyizi kabil kararlar da taraflara tebliğ edildikten itibaren iki haftalık temyiz süresine tâbidirler⁴⁰¹.

2.4.1.9. Olağanüstü Kanun Yollarına Başvurulması

Kesin olarak verilen hükümler ya da kesinleşmiş olan mahkeme kararlarına karşı, HMK m.375'te sayılan şartların varlığı hâlinde yeni bir dava olan yargılamanın iadesi yoluna

---

³⁹⁶ Güncel olarak 2021 yılı için istinaf kanun yoluna başvuru parasal sınırı 5.880TL, istinaf sonrası temyiz kanun yoluna başvuru için parasal sınır ise 78.630TL'dir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Meriç**, Nedim: “*HMK ve İİK'da Yer Alan Parasal Sınırlar*”, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021). 2022 yılı için istinaf parasal sınırı 8.000TL olarak, temyiz sınırı ise 107.090TL olarak belirlenmiştir, ayrıntılı bilgi için bkz.: <https://www.resmigazete.gov.tr/27.11.2021>, (Erişim Tarihi: 14.12.2021).

³⁹⁷ **Özğür**, s. 58; **Gençcan**, Nafaka, s. 1395; **Bulut**, s. 110.

³⁹⁸ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/3745 Karar No: 2021/4550, Tarih: 07.06.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

³⁹⁹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/977 Karar No: 2021/2576, Tarih: 24.3.2021, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁴⁰⁰ **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 597; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 486; **Atal/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 619; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 659.

⁴⁰¹ **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 503; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 650; **Atal/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 647; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 688.

başvurulabilir⁴⁰². Nafaka davalarında da yargılamanın iadesi yoluna başvurmak mümkündür⁴⁰³. Yargılamanın iadesine başvuruda, usulî hükümler HMK m.377 ve devamında ayrıntılı olarak izah edilmiştir.

Tedbir nafakasına ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra, kararın yürürlükteki hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek, HMK'nun 363. maddesine göre kanun yararına temyiz yoluna da başvuru yapılabilmektedir⁴⁰⁴. İlk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesi yapılmaksızın kesinleşen kararlar için, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin ilk derece mahkemesi sıfatı ile verdikleri kesin kararlar ile temyiz incelemesi yapılmaksızın kesinleşen kararlar için kanun yararına temyiz yoluna başvurulabilmektedir. Kanun yararına temyiz yoluna başvurulduğunda; başvuran tarafından, verilen kararların yürürlükteki hukuka aykırı olduğu ispatlanmalıdır.

2.4.1.10. Yabancılık Unsuru

Bağımsız tedbir nafakası davasında; tarafların ayrı devletin vatandaşı olmaları hâlinde, uyuşmazlığın çözümünde 5718 sy. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun⁴⁰⁵'un 19. maddesine göre, nafaka alacaklısının mutad mesken hukuku uygulanmaktadır⁴⁰⁶.

Kamu düzenine aykırılık teşkil etmeyen kesinleşmiş yabancı mahkeme kararlarının, ülkemizde de uygulanabilir hâle getirilebilmesi için tanıma tenfiz yoluna başvurulması gerekmektedir⁴⁰⁷.

2.4.1.11. Terekeye Dahil Olması ve İcranın Geri Bırakılmaması

Bağımsız tedbir nafakası davasında nafaka alacaklısının ölmesi hâlinde, ölüm tarihine kadar nafaka alacaklısı lehine işlemiş olan nafaka alacakları, tereke alacağının kapsamına dahil

---

⁴⁰² **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 664; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 629; **Pekcantez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 516-520; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 706.

⁴⁰³ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/18002, Karar No: 2016/3243, Tarih: 7.3.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021); Yargıtay 3. HD., Esas No: 2014/19880, Karar No: 2015/1118, Tarih: 20.1.2015, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

⁴⁰⁴ **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 703; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, Medenî Usûl, s. 562; **Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası**, Medenî Usul Hukuku, s. 626; **Gençcan**, Nafaka, s. 1398-1399; **Pekcantez/Atalay/Özekes**, Medenî Usûl, s. 513-514; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2018/6907, Karar No: 2018/12418, Tarih: 5.11.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 01.07.2021).

⁴⁰⁵ Resmî Gazete: Tarih: 12.12.2007, Sayı: 26728.

⁴⁰⁶ **Aygün**, Mesut: Milletlerarası Özel Hukukta Nafakaya İlişkin Yeni Sistem, Ankara, Yetkin Yayınları, Ağustos, 2017, s. 26.

⁴⁰⁷ **Gençcan**, Nafaka, s. 1471.

olmaktadır⁴⁰⁸. Yargıtay bir kararında, birikmiş nafaka alacaklarının terekeye dahil olduğunu ve ölüm ile de nafaka alacağının kendiliğinden ortadan kalktığına hükmetmiştir⁴⁰⁹.

Aile hukukuna ilişkin olan nafaka alacağı hakkında HMK'nun 350. maddesi ile 367. maddesine göre, icranın geri bırakılmasına karar verilemez. Bağımsız tedbir nafakası davası sonucunda hükmedilen nafakaya ilişkin kararlar, derhal icra edilen kararlardandır⁴¹⁰. Taraflar, kanun yollarına başvururken teminat yatırarak, nafaka alacağının icrasının geri bırakılmasını sağlayamazlar⁴¹¹.

2.4.1.12. İnfazı

Nafaka alacaklısı lehine birden fazla dosyada tedbir nafakasına hükmedilmiş ise tahsil edilecek nafaka miktarı tektir. Bu sebeple, nafaka alacaklısı lehine yeniden tedbir nafakasına hükmedilirse, mahkeme kararına “*tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla*” ibaresi yazılmalıdır⁴¹². Hâkim tarafından hükmedilen tedbir nafakası, nafaka yükümlüsü tarafından nafaka alacaklısı eşe ödenmez ise eş, mahkeme kararı ile birlikte ilamlı icra takibi yolu ile alacağını tahsil edebilir⁴¹³. Nafaka alacaklarının takibe konulabilmesi için mahkeme kararının kesinleşmesine gerek yoktur⁴¹⁴.

Yargıtay bir kararında⁴¹⁵; kadın yararına daha önceden açılan bağımsız tedbir nafakası davasında hükmedilen tedbir nafakasının, sonradan açılan boşanma davasında verilen tedbir nafakasında tahsilde tekerrür oluşturacak şekilde verilmediğini tespit etmiştir ve bu yönde yapılan temyiz itirazlarını reddetmiştir.

Daha önce yürürlükte olan 743 sy. TMK'nun 165. maddesine göre, eşlerin birbirlerine karşı icra takibi yapmaları yasaklanmış bulunmaktaydı⁴¹⁶, 4721 sy. TMK ile bu yasak kaldırılmıştır. Eşlere, birbirlerine karşı olan alacakları için icra yoluna başvurabilmeleri imkânı

---

⁴⁰⁸ **Gençcan**, Nafaka, s. 242.

⁴⁰⁹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 1995/12057, Karar No: 1995/13137, Tarih: 04.12.1995, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

⁴¹⁰ **Bozdağ**, s. 51.

⁴¹¹ **Mavzer**, Tahsin: İlamlı İcrada İcranın Durdurulması (İcranın Geri Bırakılması- İİK m.36), Ankara, Seçkin Yayıncılık, Nisan, 2021, s. 93; **Gençcan**, Nafaka, s. 183.

⁴¹² **Gençcan**, Nafaka, s. 199.

⁴¹³ **Kavak**, s. 94.

⁴¹⁴ **Atal/Ermenek**, Takip Hukuku, s. 218; **Gençcan**, Nafaka, s. 182.

⁴¹⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/6907 Karar No: 2021/1084, Tarih: 09.02.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁴¹⁶ **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 98.

tanınmıştır⁴¹⁷.

Nafaka alacakları, imtiyazlı alacak niteliğindedir⁴¹⁸. Bu sebeple nafaka alacaklısı, önceden başlatmış olduğu icra takibi olmasa bile başka bir alacaklı tarafından nafaka yükümlüsüne karşı yapılmış olan hacze iştirak edebilir⁴¹⁹. Ayrıca nafaka alacaklısı, nafaka yükümlüsünün maaşı üzerine konan önceki hacizlerin de önüne geçebilir⁴²⁰. Bununla birlikte; TBK'nun 410. maddesinin birinci fıkrasına göre, işçi ücretlerinin dörtte birinden fazlasının haczedilemeyeceği kuralı, nafaka alacağı için geçerli değildir⁴²¹.

Tedbir nafakası alacaklarına ilişkin başlatılan takiplerde, birikmiş olan nafaka alacakları adi alacak niteliğine dönüşür ve TBK'nun 410. maddesinin istisnası kapsamında değerlendirilmezler. Birikmiş nafaka alacağına ilişkin başlatılan takiplerde, nafaka alacağı diğer alacaklar gibi sıraya girer ve nafaka yükümlüsünün maaşının ancak dörtte biri oranında kesinti yapılabilir. Yargıtay bir kararında, işleyen nafaka alacağı ile birlikte birikmiş nafaka alacağının takibe konulduğu bir uyuşmazlıkta, öncelikle işleyen nafaka alacağı için nafaka yükümlüsünün maaşından kesinti yapılmasına karar vermiştir. Sonrasında ise birikmiş nafakanın, adi alacaklar gibi sıraya konularak, birikmiş nafaka alacağı için maaşın dörtte biri oranında kesinti yapılmasına karar vermiştir⁴²².

Nafaka yükümlüsü, nafakaya ilişkin borcunu nafaka alacaklısına ifa etmekten kaçınırsa İİK'nun 344. maddesine göre suç işlemiş olmaktadır⁴²³. Bu durumda nafaka yükümlüsü, nafaka alacaklısının şikâyeti üzerine üç aya kadar tazyik hapsine çarptırılabilir. Nafaka yükümlüsünün tazyik hapsine çarptırılabilmesi için alacaklının şikâyeti, kesinleşmiş mahkeme kararı, nafakanın tahsili için icra takibine başlanması ve borçlu-sanığa tebliğ edilmiş ödeme emrinin bulunması, ödeme emrinin tebliği ile şikâyet tarihi arasında işlemiş en az bir aylık nafaka borcunun bulunması gerekmektedir. Dikkat edilmesi gereken husus, ödeme emrinin vekile

---

⁴¹⁷ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 75.

⁴¹⁸ Taneri, s. 117; Kuru/Aydın, İcra ve İflâs, s. 198; Arslan/Yılmaz/Ayvaz/Hanağası, İcra ve İflâs Hukuku, s. 298; Serozan, s. 248; Atalı/Ermenek/Erdoğan, İcra, s. 255; Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özkan, Sungurtekin/Özekes, Muhammet: İcra ve İflâs Hukuku, 8. B., İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, Eylül, 2021, s. 190.

⁴¹⁹ Gençcan, Nafaka, s. 191.

⁴²⁰ Atalı/Ermenek, Takip Hukuku, s. 139.

⁴²¹ Gençcan, Nafaka, s. 175.

⁴²² Yargıtay 12. HD., Esas No: 2018/12890, Karar No: 2018/13345, Tarih: 12.12.2018, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

⁴²³ Ayan, s. 296.

değil borçluya yapılması gerektiğidir⁴²⁴.

Yargıtay kararlarında⁴²⁵; ödenmeyen nafaka alacağına ilişkin nafaka yükümlüsünün tazyik hapsine çarptırılabilmesi için nafaka yükümlüsüne yapılmış olan icra takibinde, işleyen nafaka alacağının da takibe konulması gerektiği belirtmiştir. Kararda; nafaka alacaklısının başlattığı icra takibinde, sadece birikmiş nafaka alacağını takibe koyması ve icra emrinin borçluya tebliği ile şikâyet tarihi arasında en az bir aylık cari nafaka alacağının bulunmaması nedeniyle tazyik hapsine karar verilmemesi gerektiğine hükmedilmiştir.

Başka bir Yargıtay kararında⁴²⁶; nafaka yükümlüsü hakkında, nafaka hükümlerine uymamak suçunun oluşabilmesi için yapılan şikâyete konu takipte, sadece birikmiş nafaka alacaklarının takibe konulduğu tespit edilmiştir. İlgili kararda; nafaka yükümlüsüne karşı başlatılmış takipte, işleyecek nafaka alacaklarının bulunmaması sebebi ile nafaka yükümlüsü hakkında tazyik hapsinin uygulanmaması gerektiğine hükmedilmiştir.

Nafaka alacaklısının şikâyeti üzerine, nafaka yükümlüsünün nafakanın azaltılması ya da kaldırılmasına ilişkin dava açtığı tespit edilirse, tazyik hapsinin uygulanabilmesi için nafaka yükümlüsünün açtığı dava bekletici mesele yapılabilir⁴²⁷. Yargıtay bir kararında⁴²⁸; nafaka hükmüne uymamak suçunun oluşabilmesi için nafaka yükümlüsünün, nafakanın azaltılmasına veya kaldırılmasına ilişkin açmış olduğu bir davanın bulunmaması gerektiğini belirtmiştir.

Nafaka yükümlüsüne ilişkin şikâyet, icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesine yapılır. Şikâyet süresi, eylemin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve herhâlde eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren bir yıldır⁴²⁹.

2.4.1.13.Zamanaşımı

Eşlerin birbirlerinden olan alacakları için TBK'nun 153. maddesinin üçüncü fıkrasına

---

⁴²⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 193; Yargıtay 19. HD., Esas No: 2018/1688, Karar No: 2018/2782, Tarih: 14.3.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁴²⁵ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2019/13774, Karar No: 2020/99, Tarih: 14.1.2020, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 20.10.2021); Yargıtay 12. HD., Esas No: 2020/446, Karar No: 2020/1404, Tarih: 18.2.2020, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 20.10.2021).

⁴²⁶ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2020/9399 Karar No: 2021/1570, Tarih: 16.02.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁴²⁷ **Aydemir**, Efrail/**Ruhi**, Ahmet Cemal/**Uçakhan**, Sema Güleç/**Bahadır**, Çilem/**Dinç**, Mutlu: Hukuk Davaları Cilt V: İcra Mahkemelerinin Görevine Giren Davalar, 2. B., Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ocak, 2019, s. 818; **Gençcan**, Nafaka, s. 195.

⁴²⁸ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/6079 Karar No: 2021/7056, Tarih: 29.06.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁴²⁹ **Aydemir/Ruhi/Uçakhan/Bahadır/Dinç**, İcra Mahkemelerinin Görevine Giren Davalar, s. 818; **Gençcan**, Nafaka, s. 195.

göre, evlilik birliği devam ettiği müddetçe zamanaşımı işlememektedir⁴³⁰. Bu sebeple bağımsız tedbir nafakası davalarında, evlilik birliği son bulmadığı için nafaka alacağına ilişkin eşler arasında zamanaşımı da kural olarak başlamamaktadır.

Evlilik birliğinin sona ermesi ve eşler arasında ödenmeyen nafaka alacaklarının var olması hâlinde, tedbir nafakası alacağının ilama dayalı olması nedeniyle birikmiş nafaka alacaklarının tahsilinde on yıllık genel zamanaşımı kuralı uygulanmaktadır⁴³¹. Birikmiş nafaka alacağının tahsiline ilişkin Yargıtay kararında bu hususa değinilerek, takip tarihinden geriye doğru on yıldan daha önceki birikmiş nafaka alacağının tahsil edilemeyeceği belirtilmiştir⁴³².

2.4.2.Hükmedilmesine Engel Hâller

Nafaka yükümlüsünün işsiz olması, zorunlu hizmet olan askerliğini yapması, akıl hastası olması, tutuklu ya da hükümlü bulunması, çalışmasına engel bir sağlık probleminin olması gibi hâller yanında; kişinin gelirinin ve paraya çevrilebilecek malvarlığının da bulunmaması hâllerinde, nafaka talep edilen eş aleyhine nafakaya hükmedilemez⁴³³.

Evlilik dışı birlikteliği olan, ihtiyaçları birlikte yaşadığı kişi tarafından karşılanan ve karı/kocasına ekonomik olarak ihtiyacı kalmamış kimse lehine, sırf evlilik birliğinin devam etmesi sebebi ile tedbir nafakasına hükmedilmez⁴³⁴. Eğer evlilik dışı birliktelikte nafaka talep eden eşin ihtiyaçları, evlilik dışı birliktelik kurduğu kişi tarafından karşılanmıyorsa; bu durumda nafaka talep eden eş lehine nafakaya hükmedilebilir. Tedbir nafakasının koşulları değerlendirilirken, nafaka talep eden eşin başkası ile birlikte fiilen yaşıyor olması kusurlu sayılmasını gerektirmez. Fakat bu durum, ileride açılması muhtemel boşanma davasında, nafaka alacaklısı eş aleyhinde kusurlu davranış olarak örnek gösterilebilir.

Kanaatimizce, evlilik birliği içerisinde sadakat yükümlülüğüne aykırı davranan kişi lehine tedbir nafakasına hükmedilmemesi gerekmektedir. Yargıtay kararında⁴³⁵ da görüldüğü

---

⁴³⁰ İnan/Yücel, Borçlar Hukuku, s. 650; Kayıhan/Ünlütepe, Borçlar Hukuku, s. 440; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 1125; Hatemi/Gökyayla, Borçlar Hukuku, s. 372; Akıncı, s. 381; Akıntürk/Ateş, Borçlar Hukuku, s. 199; Zapata, s. 361; Erdem, s. 171; Öztan, s. 346; Aydos, Borçlar Hukuku, s. 157; Tutumlu, s. 207; Gürpınar, "Katılma Borcu", s. 1317; Remzi/Aydın, s. 372; Oğuzman/Öz, Borçlar Hukuku, s. 637.

⁴³¹ Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 55.

⁴³² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2018/3362, Karar No: 2018/7683, Tarih: 10.9.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁴³³ Keskin, s. 137; Özüğür, s. 50.

⁴³⁴ Gençcan, Nafaka, s. 245-246.

⁴³⁵ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/4-1473, Karar No: 2018/1824, Tarih: 4.12.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 14.06.2021).

üzere; evlilik birliği içerisinde başkası ile birlikte olunması, diğer eşin sosyal kişilik değerlerine saldırı olarak kabul edilmiştir. Her ne kadar nafaka talep eden eş, davasını haklı sebebe dayanarak açmış olsa bile sadakat yükümlülüğünü ihlal ederek, davalı tarafın da kişilik haklarına saldırıda bulunmuş olmaktadır.

Sadakat yükümlülüğünün ihlaline ilişkin durumlar hakkında, kanunda özel düzenleme yapılmasının daha sağlıklı olduğunu düşünmekteyiz. Nafaka talep eden kişinin, gelir elde edememesindeki kusur durumu (akıl rahatsızlığı, işsizlik, askerlik...) ayrı, evlilik birliğinin yükümlülüklerinde sadakat yükümlülüğü gibi ağır ihlallerinin olmasının ayrı olarak düzenlenmesi ve bu konuda görüş birliği sağlanması gerekmektedir.

2.4.3.Sona Erme Hâlleri

2.4.3.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri

Bağımsız tedbir nafakası alacağı, eşlerden birinin ölmesi ile kendiliğinden son bulmaktadır. Nafaka alacaklısı ya da yükümlüsü hakkında TMK'nun 31. maddesine göre, ölüm karinesi kabul edilmiş ise ya da gaiplik kararı verilmiş ise aynı şekilde nafaka alacağı kendiliğinden sona ermektedir. Ölüm karinesinde, kişinin ölümüne kesin gözüyle bakılan hâllerin varlığı aranmaktadır⁴³⁶. TMK m.31'de sayılan hâllerin varlığında, kişi ölmüş kabul edilerek nüfus kütüğüne ölü kaydı düşülür. Gaiplik kararında ise kişilik, hâkim kararı ile son bulmaktadır⁴³⁷. Hâkimin verdiği gaiplik kararı üzerine nüfus kütüğüne ölü kaydı düşülmektedir. Bu hâllerde, nüfus kütüğüne ölü kaydı düşülmesi ile nafaka alacağı hakkı ortadan kalkmaktadır.

Eşler arasında nafaka yükümlülüğü devam ederken, aynı zamanda mevcut bir boşanma davası da var ise hâkim tarafından eşlerin boşanmasına karar verildiğinde ve boşanma kararı kesinleştğinde nafaka alacağı da sona ermektedir⁴³⁸. Nafaka ödenmesine hükmedilirken, ödemelerin belli bir süre ile sınırlandırılması hâlinde, süre bitiminde nafaka alacak hakkı da kendiliğinden son bulmaktadır⁴³⁹.

Nafaka alacaklısı tarafından davadan feragat, nafaka yükümlüsü tarafından sonradan açılmış nafakanın kaldırılması davasının kabul edilmesi vb. hâllerde de nafaka alacağı sona

---

⁴³⁶ Yıldırım, Aile, s. 75; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 195-196.

⁴³⁷ Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 5; Yıldırım, Aile, s. 76; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 196.

⁴³⁸ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2005/876, Karar No: 2005/1632, Tarih: 21.2.2005, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

⁴³⁹ Gençcan, Nafaka, s. 371; Ayan, s. 277.

ermektedir. Önemle belirtmek gerekir ki; ayrı yaşayan eşlerin bir araya sadece deneme amaçlı gelmesi hâlinde, eş lehine hükmedilen tedbir nafakası sona erdirilmemelidir⁴⁴⁰.

2.4.3.2. Çocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri

Tedbir nafakası, çocuğun ergin olması ile son bulmaktadır⁴⁴¹. TMK'nun 328. maddesine göre, anne/babanın çocuğa bakım borcu, çocuk ergin olana kadar devam etmektedir.

Çocuk, ergin olduktan sonra anne/babanın bakımına hâlen ihtiyaç duyuyor ise artık tedbir nafakası değil anne/babaya karşı yardım nafakası talebinde bulunmalıdır⁴⁴². Ayrıca çocuğun ergin olmasının yanı sıra tarafların ölümü ile de nafaka alacağı kendiliğinden sona ermektedir.

---

⁴⁴⁰ Ayrı yaşayan eşlerin geçici olarak deneme amaçlı bir araya gelmeleri, nafaka yükümlüsünün, “*bir arada yaşıyoruz, nafaka kaldırılсын*” talebi ile tedbir nafakasının kaldırılması için dava açmasına olanak tanıyabilir. Bu sebeple pratikte deneme amaçlı aynı çatı altında yaşanmaya başlanması, sıkıntılara yol açabilmektedir, bkz.: **Şenyuva**, s. 91.

⁴⁴¹ **Keskin**, s. 127; **Doğan**, “*Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*”, s. 66.

⁴⁴² **Serozan**, s. 245; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/2827, Karar No: 2016/6878, Tarih: 2.5.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.06.2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BOŞANMA, AYRILIK, EVLİLİĞİN İPTALİ DAVALARI İLE BİRLİKTE İSTENEN TEDBİR NAFAKASI (GEÇİCİ TEDBİR NAFAKASI)

3.1.Kavram

Boşanma davalarında, TMK uyarınca eşlerin birbirlerinden koşulların varlığı hâlinde yoksulluk, iştirak ve tedbir nafakası talep edebilme hakları bulunmaktadır. Yoksulluk ve iştirak nafakası, verilen boşanma hükmünün fer'isi niteliğindedir; yoksulluk ve iştirak nafakasının nafaka yükümlüsünden talep edilebilmesi için boşanma hükmünün kesinleşmesi gerekmektedir. Yargıtay kararına bakıldığında bu husus net bir şekilde vurgulanmıştır⁴⁴³. Buna karşılık tedbir nafakasına hükmedilebilmesinin koşulu, somut olayda resmi bir evlilik birliğinin bulunmasıdır.

Evlilik birliğini sonlandırma kararı alan eşlerden; aralarında sağlıklı iletişim kurmalarını, birbirlerinin menfaatlerini düşünerek hareket etmelerini hatta ortak çocuklarının üstün yararını gözeten davranışlar sergilemelerini beklemek, aralarındaki husumetin derecesine göre bazen imkânsız olabilmektedir⁴⁴⁴. Boşanma davalarında yaşanan uzun süreç, tarafların hem manevî hem de maddî yıpranmalarına neden olabilmektedir. Bu süreçte mağduriyetlerin giderilmesini taraflardan beklemek, beyhude bir çaba olabileceği için Türk hukuk sisteminde hâkime bazı görevler yüklenmiştir.

Hâkim, önüne gelen somut olayda tarafların mağdur olmaması için re'sen önlemler almakla yükümlüdür⁴⁴⁵. Daha önce yürürlükte bulunan 743 sy. TMK'da evin geçimini sağlama ve çocukların bakımı erkeğin üzerine yüklenmiş idi⁴⁴⁶; bu anlayışın İslam hukukundaki erkeğin bakım yükümlülükleri ile aynı doğrultuda olduğu görülmektedir. 4721 sy. TMK'ya bakıldığında ise bu anlayıştan vazgeçilerek, kadın-erkek eşitliğine dayalı düzenlemelerin yapıldığı göze çarpmaktadır⁴⁴⁷. Boşanma davası açılması ile birlikte, mağdur olan ve ekonomik

---

⁴⁴³ Yargıtay 8. HD., Esas No: 2017/11280, Karar No: 2017/7864, Tarih: 29.05.2017, “...*Takip dayanağı ilamda; hükme bağlanan yoksulluk nafakası ve diğer alacaklar ilamın fer'ileri niteliğinde olup boşanma hükmünün kesinleşmesi ile takibe konulabilir hâle gelirler...*”, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/arama/mahkeme-kararlari>, (Erişim Tarihi: 25.03.2021).

⁴⁴⁴ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 283; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 153.

⁴⁴⁵ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 134; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 283; Özüğür, s. 48; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 120; Erdem, s. 153; İnal, s. 441; Zeytin/Ergün, s. 205.

⁴⁴⁶ Ayan, s. 295; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 114; Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 250; Kurt, s. 100.

⁴⁴⁷ Yıldırım, Aile, s. 9.

desteğe ihtiyaç duyan erkek de eşinden geçimi ve barınması için ekonomik destek talep etme hakkına sahiptir⁴⁴⁸. Aşağıda izah edildiği üzere, eşlerin gelirlerinin olması birbirlerinden tedbir nafakası talep etmelerine engel değildir.

Boşanma davalarının varlığı hâlinde, TMK'nun 169. maddesine göre, somut uyuşmazlığa bakan hâkim, eşlerin mağduriyetini gidermek adına ihtiyaca ve şartlara göre her türlü önlemi almakla yükümlüdür⁴⁴⁹. Kanun maddesi incelendiğinde, hâkimin alabileceği önlemler sınırlı sayıda tutulmayarak, hâkime takdir yetkisi verildiği görülmektedir⁴⁵⁰. Davaya bakan hâkim, gerekli gördüğü önlemlerin birkaçına birlikte hükmedebilir veya dava aşamasında aldığı önlemlere son verebilir⁴⁵¹.

Hâkim; önüne gelen somut olayda alacağı önlemlere karar verirken, tarafların ekonomik durumlarını, sosyal yaşantılarını araştırmak zorundadır. Aile yapılarındaki farklılıklar nedeniyle, kişilerin yaşam tarzlarında asgari ölçüt sayılabilecek unsurlar, farklılık gösterebilmektedir. Kaldı ki; TMK m.169'da hâkimin alacağı önlemlerin sınırlandırılmamasındaki mantık da her evlilik birliği içerisindeki yaşantının farklılıklar barındırmasıdır. Bir kişiye göre lüks sayılabilecek ödemeler, diğer kişi için ihtiyaç sayılabilmektedir. Bu nedenle kanaatimizce; alınan önlemlerde asgari ölçütlerle değil, somut olayın özelliğine göre hareket edilmelidir.

Boşanma hükmü kesinleşene kadar eşlerin ve çocukların barınmaları, geçimleri ve bakımları hakkında, boşanma davasına bakan hâkim, tarafların taleplerini beklemeden ivedi şekilde önlemler almakla yükümlüdür⁴⁵². Açılan boşanma davalarında sonuç her zaman boşanma ile gerçekleşmemektedir, bu sebeple tarafların yeniden birleşmeleri ihtimaline binaen dava sürecini en sağlıklı ve en az yıpranma ile atlatmaları sağlanmalıdır⁴⁵³. Boşanma davalarında, ailenin önemi ve aile birliğinin korunması esası unutulmamalıdır.

Eşlerin geçimlerinin ve barınmalarının sağlanabilmesi için dava sırasında hâkimin

---

⁴⁴⁸ Özüğür, s. 31.

⁴⁴⁹ Girgin, Yasin: Evlilik Birliğinin Sona Ermesi, Ankara, Yetkin Yayınları, Ağustos, 2013, s. 147; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 152; Kurt, s. 98.

⁴⁵⁰ Ayan, s. 298; Öztan, s. 742; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 120; Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 316; Yılmaz, "Evlilik", s. 440; Girgin, s. 147; Velidedeoğlu, s. 247; Tekinay, s. 250.

⁴⁵¹ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 134; Keskin, s. 123; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 283; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 121.

⁴⁵² Özüğür, s. 23.

⁴⁵³ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 121.

almakla yükümlü olduğu geçici önlemlerden biri de tedbir nafakasıdır⁴⁵⁴. Tedbir nafakası, kanundan doğan borç niteliğindedir⁴⁵⁵. Tedbir nafakasının konusunu; eşler ve eşlerin ortak çocuklarının bakımı, geçimi, malların yönetimi gibi önlemler oluşturmaktadır⁴⁵⁶.

Esas itibari ile geçici bir önlem olan parasal destek hakkında TMK'da tedbir nafakası ibaresi bulunmamaktadır. Uygulamada, eşlerin birbirlerine karşı yaptığı parasal desteğe tedbir nafakası denilmiştir⁴⁵⁷. Fakat doktrinde; dava sırasında eşlerin birbirine karşı yaptıkları parasal desteğin geçim ve giderlere yapılan katkı olmasından dolayı, gerçekleşen bu desteğe iştirak nafakası denilmesi gerektiği görüşünü savunanlar da bulunmaktadır⁴⁵⁸.

3.2.Özellikleri

Eş ve çocuk için hükmedilen tedbir nafakasının özellikleri ayrı olarak izah edilmiştir.

3.2.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Özellikleri

Eşler birbirlerine karşı boşanma ya da ayrılık davası açtıklarında, davanın açılması ile birlikte ayrı yaşama hakkını da kazanmaktadırlar⁴⁵⁹. Eşlerin, ayrı yaşama haklarını kullanabilmeleri için hâkim kararı gerekmemektedir⁴⁶⁰. Açılan boşanma ya da ayrılık davasında, ayrı yaşamayan eş lehine tedbir nafakasına hükmedilemez⁴⁶¹. Ayrıca bağımsız tedbir nafakası davasından farklı olarak boşanma davasında, ayrı yaşamakta haklılık aranmamaktadır⁴⁶². Eşler dilerse ayrı bir ikametgâh adresine kayıt olarak, farklı bir konutta oturmayı tercih edebilirler. TMK, her ne kadar evlilik birliğinin devamı süresince eşlerin aynı

---

⁴⁵⁴ Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 277; Erdem, s. 154; İnal, s. 442; Öztan, s. 747; Kılıçoğlu, Aile Hukuku, s. 121; Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 316; Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 313; Yılmaz, “Evlilik”, s. 441.

⁴⁵⁵ Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 47.

⁴⁵⁶ Keskin, s. 123; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 153.

⁴⁵⁷ Hatemi, Aile, s. 136; Özüğür, s. 24; Dural/Öğüz/Gümüş, s. 135; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 152; Sağıroğlu, s. 100; Özkan, s. 1088; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 39; Helvacı/Erlüle, Medeni Hukuk, s. 176; Duran, s. 279; Bozan, s. 23; Gedikli, s. 21; Girgin, s. 148; Tekinay, s. 251-252; İnal, s. 442; Kurt, s. 100.

⁴⁵⁸ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 285.

⁴⁵⁹ Öztan, s. 749; Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Acabey/Gürpınar, Medeni Hukuk, s. 316; İnal, s. 441.

⁴⁶⁰ Velidedeoğlu, s. 247.

⁴⁶¹ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 127.

⁴⁶² Ruhi/Ruhi, Nafaka, s. 26; Bulut, s. 83; Yargıtay 3. HD., Esas No: 2008/20745, Karar No: 2009/201, Tarih: 19.1.2009, “...Kural olarak, TMK. 197.maddesine göre tedbir nafakasına hükmolunabilmesi için, nafaka isteyen tarafın ayrı yaşamakta haklı olduğunun ispat edilmesi gerekir. TMK. 169. maddesine göre ise; boşanma davası açılmakla eşlerin ayrı yaşam hakkı doğar. Bu durumda da nafakaya hükmolunması için ayrı yaşamda haklılık olgusu aranmaz. Hakim tarafından re'sen nafakaya hükmolunur...”, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

çatı altında yaşamalarını öngörmüş ise de boşanma veya ayrılık davaları ile bu zorunluluk geçici bir süre askıya alınabilmektedir.

Ayrı yaşamayı tercih eden eş, maddî imkânlarının kısıtlı olması hâlinde; diğer eşten geçinmesine, barınmasına ve gereksinimlerinin karşılamasına yeter miktarda tedbir nafakası talep etme hakkına sahiptir⁴⁶³. Mağdur ve ihtiyaç sahibi eş lehine tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için kanunun aradığı şartların mevcut olması gerekmektedir.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında; kadının boşanma davası açması ile birlikte ayrı yaşamaya da hak kazandığına ve hâkimin kadın lehine re'sen tedbir nafakasına hükmetmesi gerektiğine karar vermiştir⁴⁶⁴. Hâkim, önüne gelen uyuşmazlığın şartlarını değerlendirerek, tedbir nafakası hususunda bir karar vermelidir.

3.2.1.1.Hâkim Tarafından Re'sen Karar Verilmesi

Boşanma ya da ayrılık davası açıldığında, dava süresince hâkimin gerekli gördüğü önlemleri alabilmesi için tarafların talebine ihtiyacı yoktur. Hâkim; taleple bağlı olmaksızın, kendisinin yaptığı inceleme sonucunda, tedbir nafakasının şartlarının somut olayda varlığını tespit ederse, geçici önlemleri re'sen almakla yükümlüdür⁴⁶⁵.

Görülmekte olan davası sırasında hâkimin, tedbir nafakası önlemine hükmedebilmesi için tarafların talebi aranmamakta ise de uygulamaya bakıldığında; maalesef çoğu davada re'sen tedbir nafakasına hükmedilmediği, hâkimlerin taraflardan talep beklediği görülmektedir. Hâkimlerin, tedbir nafakasına hükmetmedeki ihmalkâr davranışları sebebi ile ekonomik desteğe ihtiyaç duyan eş, mağduriyet yaşayabilmektedir.

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında; görülmekte olan boşanma davası sırasında, hâkimin geçici önlemlere re'sen hükmetmesi gerektiğini belirtmiştir. Hâkimin, re'sen önlem alma yükümlülüğü bulunmakta iken kadının tedbir nafakası konusunda talebi olmasına

⁴⁶³ Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 285.

⁴⁶⁴ Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2018/2167, Karar No: 2019/1925, Tarih: 25.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁴⁶⁵ Meydan/Yapal, s. 137; Sarı, s. 11; Koçoğlu, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları", s. 401; Tekinay, s. 251; Akıntürk/Ateş, Aile Hukuku, s. 283; Hamzaçebi, s. 29; Gençcan, Nafaka, s. 299; Özüğür, s. 23; Keskin, s. 123; Sağıroğlu, s. 101; Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 35; Ayan, s. 292; Odabaşı, s. 47; Öztan, s. 74; Ünsal, Yağmur: "Nafaka Çeşitleri ve Koşulları", İstanbul Barosu Dergisi, C. 90, S. 5 (Eylül 2016), (s. 204-223), s. 206, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021); Pekmez, s. 144; Nart, s. 154; Bozan, s. 24; Köse, s. 358; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2018/121, Karar No: 2018/144, Tarih: 22.1.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/22734, Karar No: 2018/10340, Tarih: 2.10.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

karşın, mahkemenin bu konu hakkında olumlu ya da olumsuz bir karar vermemesini bozma nedeni olarak kabul edilmiştir⁴⁶⁶.

Yargıtay bir kararında⁴⁶⁷; hâkimin, boşanma veya ayrılık davası açıldığında, davanın devamı süresince eş ve çocuklar için gerekli tedbirleri re'sen alması gerektiğini belirtmiştir. TMK'nun 185. maddesinin üçüncü fıkrası ve 186. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarının da gözetilerek, dava tarihinden geçerli olmak üzere, davalı-davacı kadın lehine tedbir nafakasına hükmedilmemesini bozma nedeni olarak kabul etmiştir.

Eşler arasında görülmekte olan boşanma veya ayrılık davasından ayrı olarak, bağımsız bir dava ile tedbir nafakası talebi mevcut ise bu durum, görülmekte olan boşanma veya ayrılık davasında tedbir nafakası talep edilmesine engel oluşturmaz. Bu hâlde hâkim, tedbir nafakası yönünden var olan iki davayı birleştirebilir. Daha önce açılmış olan bağımsız tedbir nafakası davasında, eş lehine tedbir nafakasına hükmedilmesi hâlinde; sonradan açılan boşanma veya ayrılık davasında hâkim, bağımsız dava ile verilen tedbir nafakasını yeterli görüyor ise tekrar nafakaya hükmetmeyebilir. Hâkim, bağımsız tedbir nafakası davasında, daha önceden hükmedilen tedbir nafakasını yeterli miktarda görmez ise boşanma veya ayrılık davasında da ayrıca tedbir nafakasına hükmedebilmektedir. Unutmamak gerekir ki, iki dava türü birbirinden bağımsız niteliktedir; hâkim bu hâlde takdir yetkisine sahiptir⁴⁶⁸.

Yargıtay H.G.K. bir kararında; bağımsız tedbir nafakası davası ile istenen tedbir nafakasının varlığının, görülmekte olan boşanma davasında tedbir nafakası istenmesine engel olmadığını belirtmiştir⁴⁶⁹. Bununla birlikte, boşanma veya ayrılık davasının son bulması hâllerinde, bağımsız olarak görülen tedbir nafakası varlığını devam ettirmektedir⁴⁷⁰. Eş, yargılama sırasında diğer eşten tedbir nafakası istemediğini beyan etmiş ise taleple bağıllık ilkesi gereğince hâkim, nafaka istemeyen eş lehine nafakaya hükmetmemelidir⁴⁷¹.

Başka bir kararda ise Yargıtay, davacı-davalı kadının dava dilekçesinde tedbir nafakası talep ettiği; fakat yoksulluk nafakası talep etmediğini tespit etmiştir. Yargıtay, taleple bağıllık

---

⁴⁶⁶ Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2019/520, Karar No: 2020/336, Tarih: 24.02.2020, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁴⁶⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/3054 Karar No: 2021/5661, Tarih: 05.07.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁴⁶⁸ Özüğür, s. 49.

⁴⁶⁹ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-2287, Karar No: 2019/627, Tarih: 30.5.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁴⁷⁰ Gençcan, Nafaka, s. 321.

⁴⁷¹ Bozdağ, s. 40; Pekmez, s. 146; Bulut, s. 72; Hamzaçebi, s. 29.

ilkesinde hâkimin tarafların talep sonuçlarıyla bağlı olduğunu, ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremeyeceğini belirterek; kararda yoksulluk nafakasına hükmedilmesini bozma nedeni olarak kabul etmiştir⁴⁷².

Tedbir nafakası talebinin içerisinde, miktar, süre vb. hususlarda netlik bulunmuyorsa; hâkim, nafaka talep eden taraftan bu hususlara açıklık getirmesini istemelidir. Somut uyuşmazlıkta hâkim, eş ve çocuk için ayrı olarak nafaka miktarına karar vermelidir ve verilen kararda eş lehine ne kadar nafakaya hükmedildiği, çocuk lehine ne kadar nafakaya hükmedildiği ayrı ayrı belirtilmelidir⁴⁷³. Yargıtay tarafından anne ve çocuk lehine toplu bir şekilde nafakaya hükmedilmesi, bozma nedeni olarak kabul edilmiştir⁴⁷⁴.

Yapılan yargılamada, hâkim tarafından talebe rağmen bir karar verilmemiş, re'sen de bir önlem alınmamış ise bu durum da Yargıtay tarafından bozma nedeni olarak kabul edilmiştir.⁴⁷⁵. Eğer yerel mahkemenin kararı bu sebep ile bozularak, açılan dava ilk derece mahkemesinde tekrar görülmeye devam etmiş ise bu aşamada tedbir nafakasının şartlarının olup olmadığına bakılarak; hâkimin, tedbir nafakası hakkında bir karar vermesi gerekmektedir.

3.2.1.2. Kusur Araştırması Yapılmaması

Tedbir nafakasına hükmedilirken, tarafların kusurlu olup olmamalarının nafakaya bir etkisi bulunmamaktadır⁴⁷⁶. TMK m.169 incelendiğinde, kanun koyucunun kusur ile ilgili bir düzenlemesinin olmadığı görülmektedir. Hâkim, dava açıldığında kusur araştırmasına girmeden, mağdur taraf lehine gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür⁴⁷⁷. Tedbir nafakası alacaklısının, boşanma sebepleri içerisinde kusurlu olduğu düşünülse bile lehine tedbir nafakasına hükmedilebilmektedir⁴⁷⁸. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir kararında; yargılama sonunda tamamen kusurlu olduğuna hükmedilen ve bu sebeple yoksulluk nafakası almaya hak kazanamayan kadın lehine, boşanma davası içerisinde ayrı yaşamaya hak kazandığı

---

⁴⁷² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/2870 Karar No: 2021/4209, Tarih: 31.05.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁴⁷³ **Meydan/Yapal**, s. 137.

⁴⁷⁴ **Özüğür**, s. 49.

⁴⁷⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2012/22544, Karar No: 2013/8332, Tarih: 27.3.2013, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁴⁷⁶ **Ayan**, s. 294; **Erdem**, s. 155; **Koçoğlu**, "Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları", s. 402; **İnal**, s. 442; **Öztan**, s. 749; **Feyzioğlu**, s. 359-360; **Doğan**, "Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası", s. 64; **Bozan**, s. 31; **Velidedeoğlu**, s. 248; **Tekinay**, s. 251; **Ünsal**, s. 209; **Pekmez**, s. 145.

⁴⁷⁷ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 285; **Girgin**, s. 148.

⁴⁷⁸ **Yavuz**, s. 3; **Keskin**, s. 125; **Bozan**, s. 31.

için tedbir nafakasına hükmedilmiştir⁴⁷⁹.

Yargıtay H.G.K. bir kararında⁴⁸⁰; nihai hüküm aşamasında, lehine tedbir nafakasına hükmedilen eş hakkında kusurlu olduğuna karar verilmiş ise de tedbir nafakasının hüküm kesinleşene kadar devam etmesi ve ödenmiş olan tedbir nafakalarının nafaka alacaklısı eşten geri istenmemesi gerektiğine hükmetmiştir.

Başka bir Yargıtay kararında; tarafların kusur durumunun, hükmedilmesi gereken tedbir nafakasına etkili olmadığı belirtilmiştir. Yargıtay; lehine önlem alınacak tarafın kusurlu olduğu düşünülse bile geçici nitelikte tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğine karar vermiştir. Hükümde, ev hanımı olan ve hiçbir geliri olmayan davalı-karşı davacı kadın lehine, karar kesinleşinceye kadar tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğine karar verilmiştir⁴⁸¹.

Kural, kusur durumunun tedbir nafakasına etkisinin olmadığına ilişkin olsa da nafaka talep eden eşin kusurlu olduğu belirtilerek, tedbir nafakasına hükmedilmesine yer olmadığına ilişkin Yargıtay kararı da bulunmaktadır. Yargıtay bir kararında⁴⁸², görülmekte olan davada erkeğin kusurlu olduğunu kabul etmiştir; fakat tedbir nafakası talep eden eşin de başka bir erkekle yaşıyor olmasının sadakat yükümlülüğünün ihlali kabul ederek kadına da kusur yüklemiştir. Yargıtay dairesi; kadın lehine tedbir nafakasına hükmetmemiş ve gerekçe olarak da kadının başka bir erkekle yaşıyor olması hâlini göstermiştir. Görüldüğü üzere Yargıtay kararında kusur, tedbir nafakasına engel bir hâl olarak kabul edilmiştir.

Köseoğlu/Kocağa; kusurlu olarak ayrı yaşayan eşin TMK'nun 2. maddesine göre, tedbir nafakasına hak kazanmadığı görüşündedir⁴⁸³. **Köseoğlu/Kocağa**'nın değindiği dürüstlük kuralı ilkesi uyarınca; kişiler, sahip oldukları hakları kullanırken tamamen serbest bırakılmamışlardır. Sahip olunan haklar kullanılırken, hakların kişilere tanınmasındaki amaca uygun olarak hareket edilmelidir⁴⁸⁴. Bir hakkın, kişiye tanınan amacının dışında açıkça kötüye

---

⁴⁷⁹ Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No: 2018/2152, Karar No: 2019/1964, Tarih: 28.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁴⁸⁰ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2011/2-533, Karar No: 2011/670, Tarih: 02.11.2011, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

⁴⁸¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2018/8041, Karar No: 2019/177, Tarih: 15.1.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁴⁸² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2015/15309, Karar No: 2016/6985, Tarih: 6.4.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁴⁸³ Keskin, s. 125; Köseoğlu/Kocağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 158.

⁴⁸⁴ Oğuzman/Barlas, Medenî Hukuk, s. 247.

kullanılması hukuk düzeninde koruma kapsamında değildir⁴⁸⁵. Kişi var olan hakkını kullanırken, başka birini güç duruma sokup zarara uğratmamalıdır.

Kanaatimizce; boşanma veya ayrılık davalarında tedbir nafakasının kusur gerekçesi ile reddedilmesi sakıncalı bir tutumdur. Şöyle ki; tarafların kusurunun tespiti, yargılama faaliyetinin sonunda hükümlerle belirlenmelidir. Yargılama devam ederken, eşin kusurlu olması gerekçesi ile tedbir nafakasına hükmedilmemesi hâlinde hâkim, ihsası rey yapmış olmaktadır. Buna karşın bağımsız tedbir nafakası davalarında, nafaka nihai hükümlerle verildiği için TMK'da kusura ilişkin düzenlemelerin yapılması imkân dahilindedir.

Çalışmamızın ilerleyen bölümünde ayrıntılı şekilde izah edildiği üzere, tedbir nafakasına hükmedilirken kusur aranmaması nedeni ile nafaka yükümlüsünün, ayırt etme gücü bulunmasa bile paraya çevrilebilecek geliri ya da malvarlığının bulunması hâlinde nafaka ödemesi için karar verilebilmektedir⁴⁸⁶. Fakat kişi hem akıl hastası ise hem de paraya çevrilebilecek malvarlığı bulunmuyor ise bu hâlde, eş aleyhine nafakaya hükmedilemez. Akıl hastası eşin; sosyal ekonomik durumu araştırılmadan, geliri olmadığı ve paraya çevrilecek malvarlığı da bulunmadığı hâlde aleyhine hüküm kurulması, Yargıtay kararı uyarınca bozma nedeni olarak kabul edilmiştir⁴⁸⁷.

3.2.1.3.Miktarının Belirlenmesi

Tedbir nafakasına hükmetmeden önce hâkim, tarafların sosyal-ekonomik durumlarını dikkatli bir şekilde araştırmalıdır⁴⁸⁸. Eşlerin gelirleri araştırılırken malvarlıkları da dikkate alınmalıdır⁴⁸⁹. Hâkim, sosyal ve ekonomik durum araştırmasını yaparken, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'da belirtilen uzmanlardan yardım alabilmektedir⁴⁹⁰.

---

⁴⁸⁵ **Kayıhan/Ünlütepe**, Medeni Hukuka Giriş, s. 416; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 58; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 117.

⁴⁸⁶ **Özüğür**, s. 50; **Gençcan**, Nafaka, s. 305.

⁴⁸⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2006/6442, Karar No: 2006/13434, Tarih: 09.10.2006, "...Akıl hastası olan davalı kocanın hiçbir malvarlığı bulunmadığı gibi bir geliri de bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu yön gözetilmeden davacı kadın yararına tedbir nafakasına karar verilmesi doğru bulunmamıştır...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021).

⁴⁸⁸ **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 159; **Erdem**, s. 155; **Girgin**, s. 148.

⁴⁸⁹ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 130.

⁴⁹⁰ **Özkan**, s. 1356; **Özüğür**, s. 28. Aile mahkemelerinde görülmekte olan davalarda hâkimler, davanın esasına başlamadan önce ya da dava devam ederken uyuşmazlık konuları hakkında Adalet Bakanlığınca adliyelerde görevlendirilen psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacılardan yararlanabilmektedirler.

Hâkim, araştırmasını yaparken kolluk kuvvetleri⁴⁹¹, banka müdürlükleri, cumhuriyet savcılıkları, jandarma, tapu sicil müdürlükleri, belediyeler, mal müdürlüklerinden faydalanabilmektedir. Nafaka miktarını tayin etmek, somut uyuşmazlıkta davaya bakan hâkimin görevidir. Nafaka miktarını tayin etmek için ayrıca bilirkişi raporuna ihtiyaç bulunmamaktadır⁴⁹².

Boşanma veya ayrılık davalarında, lehine nafakaya hükmedilen eşin gelirin olması hatta ekonomik durumunun nafaka yükümlüsü eşten daha iyi olması, nafakaya hükmedilmesine engel değildir⁴⁹³, bu durum sadece nafaka miktarına etki etmektedir. Ayrı yaşayan eşin kira, elektrik, su, sağlık vb. giderlerine diğer eş de katılmak zorundadır.

Son dönemlerde Yargıtay uygulamalarına bakıldığında, nafaka talep eden eşin gelirin olması hâlinde de eş lehine nafakaya hükmedilmesi gerektiğine ilişkin kararların yoğunluk kazandığı görülmektedir⁴⁹⁴. Bu konu hakkında verilen Yargıtay H.G.K. kararlarına bakıldığında; nafaka alacaklısının gelirin olmasının, diğer eşten nafaka almasına engel bir hâl oluşturmadığına, nafaka alacaklısı eşin gelirin olmasının sadece hükmedilen nafaka miktarında etkili olduğuna vurgu yapılmıştır. Davacının; elektrik, su, doğalgaz vb. giderlerine, davalının katılmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Yargıtay kararlarında hâkimin; nafaka miktarını tayin ederken, eşlerin birlikte yaşadıkları zaman diliminde sürdürdükleri hayat seviyelerinin devamını sağlayacak şekilde, hakkaniyet ilkesi uyarınca karar vermesi gerektiği dile getirilmiştir⁴⁹⁵.

Yargıtay H.G.K.'nun başka bir kararında; kadın eşin yüksek geliri ve malvarlığı

---

⁴⁹¹ **Can/Tuna/Tuna**, Çocuk, s. 119.

⁴⁹² **Can/Tuna/Tuna**, Çocuk, s. 119; **Özüğür**, s. 53; **Velidedeoğlu**, s. 247.

⁴⁹³ **Tekinay**, s. 345; **Özüğür**, s. 51.

⁴⁹⁴ Köseoğlu/Kocağa; Yargıtay görüşünün aksi yönünde görüş belirtmiştir ve kadının kendisine yetecek miktarda geliri olması halinde, lehine nafakaya hükmedilmemesi gerektiği görüşünü savunmuştur. Ekonomik durumu zayıf olan koca lehine tedbir nafakasına hükmedilmesinin, dürüstlük kuralına aykırılık oluşturduğunu belirtmiştir. Tedbir nafakasının amacının, boşanma davası devam ederken tarafların gelir durumlarını dengede tutmak olmadığını ileri sürmüştür. Bkz.: **Köseoğlu/Kocağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 157.

⁴⁹⁵ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2011/3-635, Karar No: 2011/688, Tarih: 23.11.2011, "...Davacının (kadının) gelirin bulunması, davalının (kocanın) ortak giderlere (elektrik, su, telefon, kira, yakıt parası vs) katılma yükümlülüğünü tamamen ortadan kaldırmaz; bu durum sadece nafaka miktarının takdirinde etkili olabilir. Davacının (kadının) gelirin bulunması, ona tedbir nafakası bağlanmasını engelleyici bir hal değildir. Hâkim, eşlerin birlikte yaşarken sürdürdükleri hayat seviyesini ayrı yaşamaları halinde de korumaları gerektiğini gözetmeli; "hakkaniyet" ilkesine uygun bir nafaka takdir etmelidir..." (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 17.09.2021); Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-1891, Karar No: 2018/1577, Tarih: 25.10.2018, "...üzere mahkemenin direnme gerekçesinin aksine erkeğin gelirin bulunmaması, kadının çalışıyor olması veya kusur durumu kadın yararına tedbir nafakası hükmedilmesine engel teşkil eden vakıalar değildir..." (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.08.2021).

olmasının, lehine tedbir nafakasına hükmedilmesine engel oluşturmadığı belirtilmiştir. Kararda; bağımsız tedbir nafakasının amacının, haklı olarak ayrı yaşayan eşe karşı, diğer eşin evlilik birliğinin yükümlülüklerini yerine getirtmek olduğu vurgulanmıştır. Kadının gelirin olmasının, davanın kabulüne değil nafaka miktarına etki etmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır⁴⁹⁶.

Eşlerin gelirlerinin birbirine yakın olması durumunda ise TMK'da tedbir nafakasına hükmedilmesine dair bir yasak bulunmamasına rağmen; Yargıtay kararlarına bakıldığında, uygulamada bu hâlin nafaka yükümlülüğünü ortadan kaldırdığına ilişkin kararlar verildiği görülmektedir⁴⁹⁷.

Doktrinde; eşlerin gelirlerinin birbirlerine yakın ya da eşit olması hâlinde, tedbir nafakasına hükmedilememesi gerektiği görüşüne gerekçe olarak TMK m.186/III ve TMK m.169 hükümleri gösterilmektedir⁴⁹⁸. TMK'nun 186. maddesinin üçüncü fıkrasında, eşlerin birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılacakları belirtilmiştir. Bu görüş uyarınca; TMK m.169 hükmünde geçen, hâkimin davanın devamı süresince gerekli gördüğü, eşlerin ve çocukların barınmaları, geçimleri ve korunmalarına ilişkin alacağı önlemlere bir sınırlama getirilmiştir. Yargıtay kararlarında da kanaatimizce; bu iki maddenin yorumlanması sonucunda, gelirleri eşit olan eşler için bir tarafa yüklenerek, diğer bir deyişle nafaka alacaklısının gelirini arttırarak, nafaka yükümlüsünü fakirleştirmek fikrinin hakkaniyetle bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Köseoğlu/Kocağa, kadınların da evlilik birliğinin giderlerine katılmakla yükümlü tutulmasını eleştirmiştir. Şöyle ki; yaşadığımız toplumda erkeklerin daha kolay iş bulabilmeleri, kocanın karısının çalışmasını istememesi veya karısının iş bulmasına engel olması vb. hâller nedeniyle kadının iş bulup çalışamaması durumunda, kadın lehine mutlaka tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiği görüşünü savunmuştur. Kadın da her ne kadar TMK'nun 186. maddesinin ikinci fıkrasına göre, evlilik birliği giderlerine katılmakla yükümlü tutulmuş ise de kadının gelir getirmesinin yukarıdaki sayılan hâllerde imkânsızlığı tespit edilir ise kadın lehine

---

⁴⁹⁶ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-2415, Karar No: 2021/347, Tarih: 25.03.2021, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁴⁹⁷ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/15213, Karar No: 2015/20875, Tarih: 23.12.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.09.2021); Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/1579, Karar No: 2018/673, Tarih: 04.04.2018, "...Yine, her iki tarafın da gelirin bulunması tedbir nafakası verilmesini engelleyici bir hâl değildir. Ancak eşlerin ekonomik güçlerinin birbirine yakın olması durumu söz konusu ise bu durumda geçici tedbir nafakası verme zorunluluğunun ortadan kalkacağı söylenebilir...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 10.09.2021).

⁴⁹⁸ **Bayram**, s. 229; **Gençcan**, Nafaka, s. 305; **Bozdağ**, s. 39; **Özüğür**, s. 24.

nafakaya hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir⁴⁹⁹.

Nafaka yükümlüsünün tutuklu olması, hükümlü bulunması, işsiz olması, asker olması, akıl hastalığının bulunması, hakkında tedbir nafakasına hükmedilmesine engel değildir⁵⁰⁰. Tedbir nafakası yükümlüsünün, sayılan bu hâllerde eğer paraya çevrilebilecek malvarlığı veya başka bir geliri, serveti var ise kişi hakkında tedbir nafakasına hükmedilmelidir. Fakat kişi tutuklu, hükümlü ise ya da akıl hastalığı mevcut ise ve paraya çevrilebilecek malvarlığı başkaca bir geliri de bulunmuyor ise bu hâllerde kişi nafaka ile yükümlü tutulmamalıdır⁵⁰¹. Aynı şekilde eğer kişi askerde ise ve paraya çevrilecek malvarlığı veya başkaca bir geliri bulunmuyorsa, aleyhine nafakaya hükmedilmemelidir⁵⁰².

Çalışabilecek gücü bulunmasına rağmen nafaka talep edilen eş, kendi kusuru ile çalışmaktan imtina ediyorsa bu hâlde hâkim, nafaka talep edilen eşin çalışıyor olsa idi ortalama ne kadar kazanca sahip olacağını belirleyerek nafakaya hükmetmelidir⁵⁰³. Açılan boşanma davalarında, nafaka yükümlüsü konumunda olan eşin sağlıklı, çalışmaya engel bir hâli olmadığı hâlde; sırf nafaka ödememek için işten çıkması ya da kendisini sigortasız göstererek çalışması günlük hayatta çok sık karşılaşılan bir durumdur. Bu hâllerde davaya bakan hâkim, çok dikkatli davranarak durum tespitini gerçekleştirmelidir. Yargıtay kararlarında da yukarıda saydığımız hâllerde, nafaka yükümlüsünün gelirinin araştırılıp ona göre karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵⁰⁴.

Boşanma davası açıldığında çoğu zaman tedbir nafakası talebi, dava dilekçesi içerisinde davacı tarafından veya cevap dilekçesi içerisinde davalı tarafından miktarı belirtilerek talep edilmektedir. Bununla birlikte, yargılama aşamasında da ihtiyaç hâlinde her zaman sözlü olarak da tedbir nafakasının talep edilmesi mümkündür. Nafaka miktarının belirtildiği hâllerde, hâkim taleple bağlılık ilkesi uyarınca, talep edilen nafaka miktarının üzerine çıkararak nafakaya

---

⁴⁹⁹ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 156-157.

⁵⁰⁰ **Tekinay**, s. 338.

⁵⁰¹ **Özüğür**, s. 50; **Kurt**, s. 103.

⁵⁰² **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 135; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 158; **Bozovalı**, s. 14; Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, Esas No: 1966/5, Karar No: 1966/11, Tarih: 12.12.1966, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 18.07.2021).

⁵⁰³ **Bozdağ**, s. 48; **Gedikli**, s. 28; **Bulut**, s. 104.

⁵⁰⁴ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2014/2-1426, Karar No: 2016/1037, Tarih: 9.11.2016, <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 19.02.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2003/15969, Karar No: 2003/17104, Tarih: 22.12.2003, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 19.02.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2001/6367, Karar No: 2001/7691, Tarih: 17.5.2001, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi:19.02.2021).

hükmetmemelidir⁵⁰⁵.

Yargıtay bir kararında; davacının dava dilekçesinde belirttiği miktarın 400,00TL olmasına karşın, dilekçenin talep kısmında 225,00TL nafaka miktarı yazdığını tespit etmiştir. Yapılan ön inceleme duruşmasında davacı, dilekçesinin talep kısmında belirttiği 225,00TL olan nafaka miktarında değişiklik yapmamıştır. Yapılan yargılamada, hâkimin 300,00TL nafaka miktarına hükmetmesi, talebin aşıldığı gerekçesi ile Yargıtay tarafından bozma nedeni sayılmıştır⁵⁰⁶.

Yapılan sosyal ekonomik durum araştırması sonucu hâkim, talep miktarını aşarak nafakaya hükmedemese de talep miktarının altında bir karar verebilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, tarafların menfaatlerinin dengede tutulması sağlanarak⁵⁰⁷, eşleri ekonomik anlamda zora sokmadan bir karar verilmesi gerekliliğidir. Hâkim, her iki eşin de hakkını korumakla yükümlüdür⁵⁰⁸.

3.2.1.4. Başlangıç Zamanı

Tedbir nafakasına, kural olarak dava tarihinden itibaren hükmedilir⁵⁰⁹; fakat nafaka alacaklısı, davanın devamı sırasında nafaka istemediğini belirttikten sonra nafaka talebinde bulunmuş ise bu durumda talep tarihinden itibaren nafakaya hükmedilmelidir⁵¹⁰.

Kural, tedbir nafakasına dava tarihinden itibaren karar verilmesi olsa da boşanma davasının açılmasından sonra bağımsız tedbir nafakası davası açılmış ise bu durumda ne yapılmalıdır? Boşanma davasından sonra açılan bağımsız tedbir nafakası davasının varlığı hâlinde, davaların önce açılmış olan boşanma davası ile birleştirilmesi daha sağlıklı olur⁵¹¹. Şöyle ki; açılan boşanma davası ile birlikte tedbir nafakasına hükmederek önlem alma yükümlülüğü, artık boşanma davasına bakan hâkimin sorumluluğundadır. Boşanma davasından önce açılmış olan bağımsız tedbir nafakası davasının varlığı hâlinde ise davaların birleştirilmesi

---

⁵⁰⁵ Öztan, s. 750.

⁵⁰⁶ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/3017, Karar No: 2020/4489, Tarih: 6.10.2020, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 19.02.2021).

⁵⁰⁷ Bozovalı, s. 30; Feyzioğlu, s. 355.

⁵⁰⁸ Gedikli, s. 23.

⁵⁰⁹ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 136; Meydan/Yapal, s. 137; Keskin, s. 131; Sağiroğlu, s. 101; Velidedeoğlu, s. 248-249; Tekinay, s. 252; Hamzaçebi, s. 28; Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 37-38.

⁵¹⁰ Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 158; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 131; Özüğür, s. 24.

⁵¹¹ Keskin, s. 126.

zorunlu değildir, her iki dava da devam edebilir⁵¹².

Yargıtay bir kararında⁵¹³; kadın tarafından açılan 12.03.2012 tarihli bağımsız tedbir nafakası davasında, kadın lehine 800TL tedbir nafakasına hükmedildiği ve bu kararın kesinleştiğini, 26.09.2014 tarihinde açılan boşanma davasında ise davalı kadın lehine 350TL tedbir nafakasına hükmedildiğini tespit etmiştir. Yargıtay verdiği kararda; bağımsız tedbir nafakası davası sonucu hükmedilen tedbir nafakasının, kaldırılincaya kadar devam etmesi gerektiğini belirterek, iki ayrı tedbir nafakası olmayacağı gerekçesi ile kadın lehine verilen 800TL tedbir nafakasının kaldırılmasına karar verilmesini doğru bulmamıştır.

Yukarıda belirtilen birbirinden bağımsız iki davanın varlığı hâlinde, tedbir nafakasının başlangıç tarihi ilk açılan davanın tarihidir. Fakat burada şu hususa dikkat edilmesi gereklidir. Bağımsız tedbir nafakası davası önce açılmış ise ilk açılan dava tarihi itibari ile tedbir nafakasına hükmedebilmek için ilk açılan dava tarihi itibari ile sonradan açılan boşanma davası da dahil olmak üzere ayrı yaşamada haklılığın varlığı ve devamlılığı gereklidir⁵¹⁴.

Yargıtay bir kararında⁵¹⁵; kadının 06.01.2016 tarihinde açtığı bağımsız tedbir nafakası davası ile erkeğin 28.09.2016 tarihinde açtığı boşanma davasının birleştirildiğini tespit etmiştir. Kararda, kadın yararına TMK'nun 169. maddesine göre hükmedilen tedbir nafakasının başlangıç tarihinin, açılan bağımsız tedbir nafakasının dava tarihi değil, erkeğin açtığı boşanma davasının dava tarihi olması gerektiğine hükmedilmiştir.

Boşanma veya ayrılık davasında hükmedilen tedbir nafakası, kural olarak davada verilen hükmün kesinleşmesine kadar devam etmektedir. Yargıtay kararına da bakıldığında; hükmedilen tedbir nafakasında, nafaka alacaklısı eşin ya da nafaka yükümlüsü eşin durumunda bir değişiklik yok ise nafakanın, boşanma hükmünün kesinleşmesinden önce kaldırılması bozma nedeni kabul edilmiştir⁵¹⁶. Sonuç olarak tedbir nafakasına, dava başlangıç tarihi ile hükmün kesinleşmesine kadar olan süre içinde, somut olayın özelliklerine göre

---

⁵¹² Özüğür, s. 49; Keskin, s. 126; Öztan, s. 359.

⁵¹³ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/5821 Karar No: 2021/406, Tarih: 20.01.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁵¹⁴ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2011/13600, Karar No: 2012/9963, Tarih: 17.4.2012, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021).

⁵¹⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/549 Karar No: 2021/1595, Tarih: 23.02.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁵¹⁶ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/12252, Karar No: 2018/2829, Tarih: 1.3.2018, “...davalı kadın lehine takdir edilen tedbir nafakasının boşanma hükmünün kesinleşme tarihine kadar devam etmesi gerekirken, karar tarihi itibariyle kaldırılmasına karar verilmesi doğru değil ise de...”, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

hükmedilmektedir⁵¹⁷.

3.2.1.5. Ödenme Şekli

Nafaka ödemeleri kural olarak irat biçiminde gerçekleştirilir⁵¹⁸. Nafaka talep eden eş, ödemenin tek seferde yapılmasını da isteyebilir. Bu hâlde hâkim, nafaka yükümlüsünün toptan ödeme yapıp yapamayacağını araştırarak, nafakanın ödenme şekli hakkında karar vermelidir. Aynı şekilde nafaka ödemesinin ayın biçiminde⁵¹⁹ olması da nafaka alacaklısı tarafından talep edilebilir; bu hâlde hâkim, yine ayın biçiminde ödemenin yapılmasının mümkün olup olmadığını araştırarak hüküm kurmalıdır⁵²⁰.

Nafakanın ödenme şekli ile ilgili genel kural yukarıda izah edildiği gibi olmakla birlikte, kanaatimizce tedbir nafakasının toptan ödenmesi mümkün değildir. TMK maddeleri incelendiğinde, tedbir nafakasının toptan ödenmesi ile ilgili bir yasak bulunmamaktadır. Fakat boşanma veya ayrılık davalarında, nihai hükmün ne kadar sürede verileceği ve davaların ne kadar sürede kesinleşeceği belirsizdir. Yargılama aşamasında eşlerin barışması, tarafların nihai kararı kabul etmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları ya da tarafların ölümü gibi pek çok olayla karşılaşmaktadır. Yargılamadaki sürecin belirsizliği sebebi ile tedbir nafakasının irat biçiminde ödenmesinin, hakkaniyet çerçevesinde daha uygun olduğunu düşünmekteyiz.

Para borçlarının Türk Lirası olarak ödenmesine ilişkin kurallar burada da geçerlidir. Yargıtay'ın tedbir nafakasının yabancı para cinsinden ödenmesinin doğuracağı sakıncalar ile ilgili verdiği bir kararında; nafakanın her ay ödenmesi gereken mütemadi bir borç niteliğinde olduğuna değinilmiştir. Bu sebeple belirlenen yabancı paradaki kur değişikliklerinde, ödenecek aylık nafaka miktarının da önemli şekilde artış ve düşüş gösterebileceği belirtilerek; taraflar arasında anlaşma yapılmadıkça, irat şeklinde ödenecek nafakaların Türk Lirası olarak ödenmesi gerektiğine karar vermiştir⁵²¹.

---

⁵¹⁷ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-2427, Karar No: 2020/262, Tarih: 5.3.2020, "...tarafların ekonomik ve sosyal durumları da gözetilerek dava tarihinden geçerli olmak üzere davalı-karşı davacı kadın yararına uygun miktarda tedbir nafakasına hükmedilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunmuştur...", (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁵¹⁸ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 132; Ünsal, s. 207.

⁵¹⁹ Ayın biçiminde ödeme, ödemenin mal veya hizmet olarak yapılması anlamına gelmektedir.

⁵²⁰ Gençcan, Nafaka, s. 343.

⁵²¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2009/8040, Karar No: 2010/9659, Tarih: 12.05.2010, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2006/14663, Karar No: 2007/10410, Tarih: 19.06.2007, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2005/5661, Karar No: 2005/10161, Tarih: 28.06.2005, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

Hâkimin, gelecek yıllara ilişkin ödenecek tedbir nafakasının miktarı hakkında karar vermesine TMK'da engel bir hâl bulunmamaktadır. Yargıtay kararına bakıldığında; hâkimin nafaka miktarlarında gelecek yıllara ilişkin artış yapılması ile ilgili karar verebilmesi için mutlaka tarafların talebinin varlığı şartı aranmaktadır⁵²².

Nafakanın gelecek yıllara ilişkin artış miktarı ile ilgili hâkim, talep hâlinde karar verebilse⁵²³ de eşlerin özel hayatlarındaki ve ekonomik durumlarındaki değişikliklerin önceden bilinmeyeceği gerekçesi ile belirsiz bir durum için hüküm kurulmasının, tarafları mağdur edebileceği düşüncesindeyiz.

3.2.1.6.Faiz İşletilmesi

Geçici tedbir nafakası, boşanma veya ayrılık davalarında hâkim kararı ile doğan bir borçtur. Her ne kadar hâkim, vereceği ara karar ile dava tarihinden itibaren olmak üzere tedbir nafakasına hükmetse de dava tarihi itibari ile muacceliyet ve ödenecek nafaka miktarının ne olduğu hususunda belirlilik olmaması sebebi ile nafakada faiz ancak ara karar tarihi itibari ile talep edilebilir⁵²⁴. Bu sebeple, geçici tedbir nafakası için herhangi bir zaman diliminden başlatılarak faiz talep edilmesi mümkün değildir.

Yargıtay kararlarına bakıldığında; tedbir nafakası alacağının inşai özelliğe sahip olduğu, bu sebeple işlemiş olan nafakalar için karar tarihinden, işleyecek olan nafakalar için de nafaka yükümlüsünün nafakayı ödememesi hâlinde muacceliyet tarihinden itibaren faiz işletilmesine karar verildiği görülmektedir⁵²⁵. Tedbir nafakasına, hâkim tarafından re'sen hükmedilmesi gerekiyor ise de faize hükmedilebilmesi için nafaka alacaklısının talebi şarttır⁵²⁶.

3.2.1.7.Miktarının Değiştirilmesi

Boşanma veya ayrılık davalarında tedbir nafakası talebi fer'i niteliktedir ve ayrı bir davanın konusunu oluşturmamaktadır. Bu sebeple dava sırasında hükmedilen tedbir nafakası miktarının artırılması, azaltılması veya sona erdirilmesi farklı bir dava ile talep edilmemektedir.

---

⁵²² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2003/13969, Karar No: 2003/14709, Tarih: 03.11.2003, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁵²³ Ünsal, s. 207.

⁵²⁴ Gençcan, Nafaka, s. 340; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 132; Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 54; Girgin, s. 149.

⁵²⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2006/10365, Karar No: 2006/17026, Tarih: 16.12.2006, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2013/13119, Karar No: 2013/26770, Tarih: 18.11.2013, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁵²⁶ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2015/9231, Karar No: 2015/23415, Tarih: 07.12.2015, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Görülmede olan davanın tarafları eğer tedbir nafakasının miktarı ile ilgili talepte bulunacaklar ise tarafların dava içerisinde beyanda bulunmaları gerekmektedir. Yargılama devam ederken tedbir nafakasının miktarına ilişkin talepler sözlü ve yazılı şekilde yapılabilir. Ayrıca hâkim, yargılama aşamasında tarafların sosyal ekonomik durumlarında değişiklik fark eder ise ve bu değişikliğin hükmolunan tedbir nafakasına etki edeceğine kanaat getirirse; boşanma veya ayrılık kararı kesinleşene kadar re'sen de nafaka miktarında değişiklik yapabilme yetkisine sahiptir⁵²⁷.

Nafaka alacaklısı; tedbir nafakasının miktarını yetersiz buluyor ise ihtiyaçlarının arttığını, hükmedilen nafaka miktarının yetersiz geldiğini ispat ederek, hâkimden nafaka miktarının artırılmasına ilişkin talepte bulunma hakkına sahiptir. Hâkim, koşulların varlığını araştırarak ve nafaka yükümlüsünün ekonomik durumunu da değerlendirerek nafaka miktarı hakkında karar vermelidir. Tedbir nafakasının miktarına ilişkin talepler, temyiz aşaması da dahil olmak üzere mahkeme tarafından verilen hükmün kesinleşmesine kadar her zaman ileri sürülebilmektedir⁵²⁸.

Nafaka yükümlüsü de nafaka miktarının azaltılmasına ya da sona erdirilmesine ilişkin talebini, görülmekte olan boşanma veya ayrılık davasının her aşamasında ileri sürebilme hakkına sahiptir. Bu hâlde nafaka yükümlüsü, ekonomik durumunun kötüleştiğini ya da nafaka alacaklısının artık tedbir nafakasına ihtiyacı kalmadığını iddia ve ispat etmelidir. Tedbir nafakasının miktarındaki değişiklik hem eş hem çocuk için ayrı şekilde istenecekse, davanın tarafları nafaka miktarında kim için değişiklik istiyor ise bunu taleplerinde açıkça belirtmelidirler⁵²⁹.

3.2.2.Çocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Özellikleri

Evlilik birliği devam ettiği müddetçe eşler, TMK'nun 185. maddesinin ikinci fıkrasına göre; müşterek çocuklarının eğitime, bakımına, gözetimine birlikte özen göstermekle

---

⁵²⁷ **Gençcan**, Nafaka, s. 339; **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 37; **Erdem**, s. 157; **İnal**, s. 442; **Öztan**, s. 743; **Kurt**, s. 102; **Pekmez**, s. 145.

⁵²⁸ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2010/248, Karar No: 2010/1535, Tarih: 8.2.2010, “...Boşanma davasında yoksulluk nafakası talebi ve bu konuda verilmiş bir hüküm yok ise de, davacı, önceden verilmiş olan tedbir nafakasının artırılmasını istemiştir. Boşanma davasının derdest olması, tedbir nafakasının artırılması talebine engel değildir...”, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 15.05.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/6487, Karar No: 2014/25808, Tarih: 16.12.2014, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁵²⁹ **Özğür**, s. 57.

yükümlüdürler⁵³⁰. Boşanma veya ayrılık davalarında davaya bakan hâkim, TMK'nun 169. maddesine göre, eşler için geçici önlemler almakla yükümlü olduğu gibi çocukların da üstün yararını korumak adına re'sen önlemler almakla yükümlüdür. Yargıtay birçok kararında, “*çocuğun üstün yararı*” kavramına atıfta bulunmuştur⁵³¹. Hâkim, çocukların bakımı ve gözetimi için her türlü önlemi almak da serbesttir⁵³². Çocuğun bakımı kavramı, çocuğun hem ruhen hem bedenen bütün ihtiyaçları dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Boşanma veya ayrılık davalarında, eşlerin ayrı yaşama durumu mevcut ise hâkim, öncelikle ortak çocukların kimin yanında kalacağına karar vermelidir. Hâkimin bu kararı, velayete ilişkin değildir⁵³³. Hâkim; dava sürecinde çocukların yıpranmaması adına çocukların kimin yanında kalacağına ilişkin kararını, çocuğun menfaatleri doğrultusunda takdir hakkını kullanarak vermelidir. Çocuğun geçici velayeti kararında, tarafların talepleri hâkimi bağlamamaktadır.

Çocuk yararına hükmedilen nafakalar; iştirak, yardım ve tedbir nafakası olarak üçe ayrılmaktadır. TMK'nun 169. maddesine göre hâkim, boşanma veya ayrılık davalarında çocuklara ilişkin önlemleri re'sen almakla yükümlü olsa da Kanun metninde tedbir nafakası ibaresi geçmemektedir. Bu nedenle öğretide, dava sırasında çocuk lehine hükmedilen tedbir nafakasına ilişkin farklı görüşler yer almaktadır.

Doktrinde, dava sırasında çocuk için hükmedilen nafakanın iştirak nafakası olduğu görüşü yer alsa da⁵³⁴ dava devam ederken velayete ilişkin alınan kararlar da geçici nitelikte olduğu için⁵³⁵ velayete ilişkin nihai kararı içermeyen ara kararlarla birlikte verilen nafakaya, tedbir nafakası denilmesi daha doğrudur⁵³⁶. İştirak nafakasına ise boşanma davasının kesinleşmesi

---

⁵³⁰ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 150; **Hatemi**, Aile, s. 83; **Keskin**, s. 128; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 260; **Kavak**, s. 17.

⁵³¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/8661, Karar No: 2016/9147, Tarih: 04.05.2016, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021); Yargıtay H.G.K., Esas No: 2018/483, Karar No: 2016/1356, Tarih: 27.9.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/5382, Karar No: 2016/9290, Tarih: 5.5.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁵³² **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 35.

⁵³³ **Erdem**, s. 158; **Kurt**, s. 103.

⁵³⁴ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 286; **Hatemi**, Aile, s. 136; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 136; **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 45; **Erdem**, s. 158; **Helvacı/Erlüle**, Medeni Hukuk, s. 176; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 316; **Gedikli**, s. 39; **Velidedeoğlu**, s. 250.

⁵³⁵ **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 324.

⁵³⁶ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 47; **İnal**, s. 442; **Özkan**, s. 1090; **Kılıçoğlu**, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 324; **Girgin**, s. 149; **Özüğür**, s. 25; **Kurt**, s. 104.

sonucu hükmedilmektedir. Tedbir nafakasında ise geçici olarak alınan bir önlem söz konusudur.

Öztañ; boşanma veya ayrılık davası sırasında çocuk için hükmedilen nafakanın geçici nitelikte olması nedeniyle, dava sırasında çocuk lehine hükmedilen nafakanın, TMK'nun 197. maddesine göre belirlenmesi gerektiği görüşünü savunmakla beraber, bu kapsamda çocuk lehine hükmedilen nafakanın iştirak nafakası olduğunu dile getirmiştir⁵³⁷. Yargıtay bir kararında⁵³⁸; dava sırasında çocuk lehine hükmedilen nafakanın, davanın kesinleşmesi ile son bulunduğunu ve kesinleşme sonrasında işleyen nafakanın, iştirak nafakası olduğunu belirterek duruma netlik kazandırmıştır.

Dava sırasında hükmedilen nafakaya, iştirak nafakası der isek naçızane görüşümüz, bu durumun uygulamada kafa karışıklığı yaratacağıdır. Geçici önlemlerin, davada verilen hükmün kesinleşmesi sonucu son bulmaları sebebi ile çocuk lehine bağlanan nafakaya iştirak nafakası demek, hükmedilen nafakanın niteliği ile bağdaşmamaktadır. Kaldı ki; iştirak nafakası ile geçici önlem olarak bağlanan nafakanın, TMK'da düzenleniş yerleri de farklılık göstermektedir.

3.2.2.1. Çocuk ile Fiilen Bir Arada Yaşamamanın Gerekmesi

Boşanma veya ayrılık davalarında eşlerin ayrı yaşamaları hâlinde, fiilen çocukla birlikte kalan eş, diğer eşten tedbir nafakası talep etme hakkına sahiptir⁵³⁹. Eşlerin müşterek çocuklarına bakım yükümlülüğü, velayet hakkı ile ilgili değil soybağı ile ilgili bir durumdur. Bakım kavramından anlaşılması gereken, çocuğun ruhen ve bedenen gelişimi için ihtiyacı olan bütün harcamalardır. Çocuğun gelirinin olması, anne/babanın bakım yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Çocuk ile fiilen birlikte yaşamayan eş, çocuk yararına tedbir nafakası talep etme hakkına sahip değildir⁵⁴⁰.

Yargılama aşamasında hâkim, çocuğun fiilen kimin yanında kaldığını araştırarak tedbir nafakasına hükmetmelidir. Yargıtay bir kararında; ortak çocuğun baba yanında kaldığı ve çocuğun infak ve iâşesinin babası tarafından karşılandığı hâlde, dava tarihinden itibaren çocuk

---

⁵³⁷ **Öztañ**, s. 759.

⁵³⁸ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2011/17148, Karar No: 2012/3500, Tarih: 14.02.2012, "...Sözü edilen tedbir nafakası boşanma kararının kesinleşmesi ile sona erer. Takip dayanağı ilamda yer alan davacı ve müşterek çocuklar için aylık toplam 650,00 TL'de bu madde hükmüne göre verilmiş tedbir nafakası niteliğinde olup, boşanma kararının kesinleşmesine kadar devam eder. Kesinleşme tarihinden sonra ise iştirak nafakası işlemeye başlar...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

⁵³⁹ **Meydan/Yapal**, s. 137; **Keskin**, s. 124.

⁵⁴⁰ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 33.

için anne yararına tedbir nafakasına hükmedilmesini bozma nedeni kabul etmiştir⁵⁴¹.

Yargıtay başka bir kararında⁵⁴²; boşanma veya ayrılık davası açıldığında, hâkimin, davanın devamı süresince eş ve çocuk için gerekli gördüğü tedbirleri re'sen alması gerektiğini belirtmiştir. Somut uyuşmazlık hakkında; boşanma veya ayrılık davasında çocuk kendisine tevdi edilmemiş tarafın gücüne göre çocuğun bakım ve giderlerine katılmasına, davacı kadın lehine dava tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Talep olmasa da hâkim, fiilen birlikte yaşama hâlinin varlığını re'sen araştırmakla yükümlüdür. Tanıklar, okul kayıtları, zabıta tarafından yapılan incelemeler, bu konuda hâkime yol göstermektedir. Çocuğun kendisinin yanında kaldığını iddia eden eş, bu iddiasını her türlü delille ispatlayabilme hakkına sahiptir⁵⁴³.

Bir diğer önemli husus da çocuk yararına tedbir nafakasına hükmedilebilmesi için ergen olmama şartının aranmasıdır⁵⁴⁴. On sekiz yaşını doldurmuş çocuk yararına, tedbir nafakasına hükmedilmesi mümkün değildir. Çocuk, 18 yaşını doldurmuş ve bakıma muhtaç ise çalışmaya engel hâli var ise ya da eğitim hayatına devam ediyor ise bu hâlde kendisine bakmayan anne/babasından ancak yardım nafakası talep etme hakkına sahiptir⁵⁴⁵.

3.2.2.2.Hâkim Tarafından Re'sen Karar Verilmesi

Boşanma davasına bakan hâkimin, çocuğun üstün yararını gözетerek, taleplerle bağlı olmadan re'sen tedbir nafakasına karar verebilme hakkına sahip olduğunu belirtmiş idik. Fakat dava sırasında çocuk ile birlikte kalan eş, çocuk için tedbir nafakası talebi olmadığını belirtmiş

---

⁵⁴¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2003/3265, Karar No: 2003/4379, Tarih: 27.03.2003, "...Çocukların kimin yanında olduğu araştırılıp, davalı anne yanındaki çocuk veya çocuklar için dava tarihinden itibaren tedbir nafakası takdiri gerektiğinin düşünülmemesi doğru bulunmamıştır...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/9200, Karar No: 2017/15125, Tarih: 21.12.2017, "...Hal böyle olunca ortak çocuk dava süresince baba yanında kaldığı halde, bu yön gözetilmeden dava tarihinden itibaren çocuk için davacı anne yararına tedbir nafakasına hükümlenmesi doğru görülmemiştir...", <https://legalbank.net/>, (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 06.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2012/8658, Karar No: 2013/8743, Tarih: 29.03.2013, "...çocukların yargılama sırasında anne yanında mı yoksa baba yanında mı kaldıkları, ihtiyaçlarının kimin tarafından karşılandığı dosya kapsamıyla belirsizdir. Bu nedenle, mahkemece çocukların kimin yanında kaldığı ve ihtiyaçlarının kim tarafından karşılandığı araştırılarak, sonucuna göre tedbir nafakası takdiri gerekirken...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

⁵⁴² Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/3461 Karar No: 2021/5016, Tarih: 16.06.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁵⁴³ Gençcan, Nafaka, s. 362.

⁵⁴⁴ Özüğür, s. 25; Meydan/Yapal, s. 137; Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 50.

⁵⁴⁵ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2012/4452, Karar No: 2012/8976, Tarih: 04.04.2012, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

ise bu durumda hâkimin, çocuk için re'sen tedbir nafakasına hükmetmesi uygun değildir.

Öztan; çocuğun nafaka hakkından vazgeçmesinin geçerli olmadığını, hâkimin gerekli görmesi hâlinde nafakaya hükmedebileceğini belirtmiştir⁵⁴⁶. Yargıtay; dava sırasında çocuk için tedbir nafakası istemeyen eşin beyanının, ileride iştirak nafakası yönünden sonuç doğurmayacağını belirterek, yargılama esnasında eşin beyanının aksine tedbir nafakasına hükmedilmesini bozma nedeni kabul etmiştir⁵⁴⁷.

Kesin hüküm oluşturmama hâli, çocuk yararına hükmedilen tedbir nafakası için de geçerlidir. Dava başlangıcında, çocuk yararına tedbir nafakası istenmemesi ya da dava devam ederken çocuk lehine hükmedilen tedbir nafakasından feragat edilmesi hâlinde kesin hüküm oluşmamaktadır. Çocuk yararına her zaman, şartların varlığı hâlinde tedbir nafakası talep edilebilmektedir⁵⁴⁸.

3.2.2.3.Miktarının Belirlenmesi

Çocuk yararına hükmedilen geçici nitelikteki tedbir nafakasının miktarının belirlenmesinde, öncelikle tarafların aralarında belirledikleri ve nafaka yükümlüsünün kabul ettiği bir miktarın var olup olmadığı incelenmelidir. Tarafların anlaşmasındaki nafaka miktarını yetersiz gören hâkim, re'sen farklı miktardaki nafakaya hükmedebilmektedir⁵⁴⁹.

Hâkim tarafından çocuk lehine nafakaya hükmedilmeden önce eşlerin sosyal-ekonomik durumlarının araştırılması yapılmalıdır. Çocuğun ihtiyaçları ve giderleri hesaplandıktan sonra bir miktar belirlenmelidir. Çocuğun eğitimi, kişisel bakımı, sağlık giderleri, giyim, barınma, beslenme, kültürel aktiviteleri, ihtiyaçları bakımından değerlendirilmelidir⁵⁵⁰. Her ne kadar çocuk yaşta kişilerin çalışamayacağı düşünülse de Yargıtay, çocuk yararına verilen tedbir nafakasının miktarının hesaplanmasında çocuğun gelirlerini⁵⁵¹ de göz önünde bulundurmaktadır⁵⁵².

---

⁵⁴⁶ **Öztan**, s. 760.

⁵⁴⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2007/5027, Karar No: 2008/2436, Tarih: 28.02.2008, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 08.04.2021).

⁵⁴⁸ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/12503, Karar No: 2016/12457, Tarih: 28.6.2016, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021).

⁵⁴⁹ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 49; **Öztan**, s. 759.

⁵⁵⁰ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 160; **Akyüz**, s. 200.

⁵⁵¹ Günümüzde, sosyal medya aracılığı ile çocukların da gelir elde ettiği görülmektedir. Dizilerde ve reklamlarda oynayan çocukların gelirleri de kazanç unsurlarına örnek olarak gösterilebilir.

⁵⁵² **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 48; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2002/2607, Karar No: 2002/3516, Tarih: 14.03.2002, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021); Yargıtay 2.

Çocuk lehine hükmedilen nafakanın üst sınırı, nafaka yükümlüsünün geliri ve evlilik birliği içerisinde çocuğa sağlanan hayat standartıdır⁵⁵³. Çocuğun gelirinin veya malvarlığının bulunması, lehine tedbir nafakasına hükmedilmesine engel değildir. Bu durum sadece nafaka miktarına etki etmektedir⁵⁵⁴. Ayrıca tedbir nafakası talep edilen eşin, hiçbir geliri veya malvarlığı bulunmuyorsa ve kendi kusurundan bağımsız olarak çalışabilecek durumda değilse, eş aleyhine tedbir nafakasına hükmedilmemesi gereklidir⁵⁵⁵. Tedbir nafakasına ilişkin taleplerde, karışıklığa sebebiyet vermemek adına hükümde eş ve çocuk için takdir edilen nafaka miktarları ayrı ayrı belirtilmelidir⁵⁵⁶.

Yargıtay bir kararında; davalının tutuklu veya hükümlü olmasının, aleyhine tedbir nafakasına hükmedilmesine engel oluşturmadığını belirtmiştir. Kararda, cezaevinde olan davalı hakkında, mali gücü oranında annesi ile birlikte kalan çocuk lehine uygun miktarda tedbir nafakası ödemesi gerektiğine hükmedilmiştir⁵⁵⁷.

3.2.2.4. Evlât Edinilen Çocuğun Durumu

Çocuk ile anne/baba arasında soybağı, hukukî işlem olan evlât edinme yolu ile de kurulabilmektedir⁵⁵⁸. Evlât edinme işleminin gerçekleşmesi ile artık evlât edinilen çocuk üzerindeki haklar ve yükümlülükler, çocuğu evlât edinen ebeveynlere geçmektedir. Çocuğun evlât edinilmesi ile birlikte, velayet hakkı da artık çocuğu evlât edinen anne/babadadır. Bununla birlikte evlâtlık verilen çocuğun, biyolojik anne/babası ile kişisel ilişki kurma hakkı saklıdır⁵⁵⁹.

Çocuğun evlât edinilmesi ile birlikte çocuğun bakım yükümlülüğü, evlât edinme işlemini gerçekleştiren yeni ailesinin üzerindedir⁵⁶⁰. Dolayısı ile evlât edinen anne/babanın, evlât edindikleri çocuğa karşı nafaka yükümlülükleri doğmaktadır. Bu hâlde evlât edinilen çocuk, kendisini evlât edinenlere karşı nafaka isteme hakkına sahip olmaktadır⁵⁶¹. Burada

---

HD., Esas No: 2004/6496, Karar No: 2004/7374, Tarih: 07.06.2004, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁵⁵³ **Öztañ**, s. 759.

⁵⁵⁴ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 48.

⁵⁵⁵ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 48.

⁵⁵⁶ **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 131.

⁵⁵⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2019/223, Karar No: 2019/849, Tarih: 11.2.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021).

⁵⁵⁸ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 328; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 269; **Tekinay**, s. 465-466.

⁵⁵⁹ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 28.

⁵⁶⁰ **Aydos**, “Evlât Edinme”, s. 16.

⁵⁶¹ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 29.

dikkat edilmesi gereken husus ise çocuğu evlât edinen anne/babanın ekonomik durumunun yeterli olmaması hâlinde, çocuğun biyolojik anne/babasından nafaka isteyebilme hakkının devam etmesidir⁵⁶².

Boşanma veya ayrılık davalarının açılması ile birlikte hâkimin, evlât edinilen çocuk için de re'sen önlemler alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Hâkim, bu hâlde de çocuğun menfaatini önde tutarak gerekli gördüğü tüm önlemleri almak zorundadır. Çocuk için hükmedilecek nafaka miktarı hesaplanırken; çocuğun eğitimi, kişisel bakımı, sağlık giderleri, giyim, barınma, beslenme, kültürel aktiviteleri, çocuğun gelirleri vb. hususlar dikkate alınarak nafaka miktarı belirlenmelidir. Evlât edinilen çocuğun kimin yanında kaldığı, nafakaya hükmedilmesi açısından önem taşımaktadır. Dikkat edildiği üzere tedbir nafakasına ilişkin hususlarda, çocuğun evlâtlık olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Evlâtlık olmayan çocuk için geçerli olan bütün özellikler, evlât edinilen çocuk için de aynen geçerlidir.

Yargıtay kararına bakıldığında, evlilik dışı birliktelikten doğan çocuk adına babadan nafaka talep edilebilmesi için soybağının kurulması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Yargıtay bir kararında; evlilik dışı birliktelikten doğan çocuğun, baba ile soybağının kurulması sonucu, babanın ergin olmayan çocuk üzerinde bakım borcunun doğduğunu belirtmiştir⁵⁶³.

Başka bir Yargıtay kararında; çocuğun evlâtlık verilmesi ile evlât edinilen çocuğun terbiyesi, eğitimi, bakımı gibi yükümlülüklerin, artık evlât edinenler üzerinde olduğuna vurgu yapılmıştır. Sonrasında ise kararda, yukarıda izah edildiği üzere evlât edinenin ölümü ile evlâtlık ilişkisinin son bulması nedeniyle, artık evlât edinilen çocuğun geçiminden biyolojik anne/babasının sorumlu olduğu belirtilmiştir⁵⁶⁴.

3.2.2.5. Başlangıç Zamanı

Çocuk lehine hükmedilen tedbir nafakasında da kural olarak nafakaya, dava tarihinden itibaren hükmedilmektedir⁵⁶⁵. Fakat çocuk, davanın devamı sırasında, çocuk yararına tedbir nafakası talep eden eşin yanına geçmiş ise bu hâlde tedbir nafakasının başlangıç tarihi, fiilen bir arada yaşamın başladığı tarih olmalıdır. Yine aynı şekilde, dava devam ederken gerçekleşen

---

⁵⁶² **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 29.

⁵⁶³ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2019/3941, Karar No: 2019/8662, Tarih: 4.11.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021).

⁵⁶⁴ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2001/6751, Karar No: 2001/8604, Tarih: 1.6.2001, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021).

⁵⁶⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2018/2424, Karar No: 2018/7076, Tarih: 31.5.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

bir doğumla fiilen yaşam başlamış ise bu hâlde de tedbir nafakasının başlangıç tarihi doğum tarihidir⁵⁶⁶.

Yargıtay bu konu hakkında verdiği kararlarında; çocuğun, davanın tarafları arasında yer değiştirmesinde, fiilen birlikte yaşamaya başlama tarihi dikkate alınarak tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başka bir kararında ise yargılama esnasında doğan çocuk için dava tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmesini, bozma nedeni olarak kabul etmiştir⁵⁶⁷.

Başka bir Yargıtay kararında⁵⁶⁸; davacı kadının 2013 yılının Eylül ayında davasını açtığı ve müşterek çocukların 2014 yılının Aralık ayına kadar anne ile birlikte kaldıkları, sonrasında çocukların babaannelerinin yanına geçtikleri tespit edilmiştir. Kararda, çocukların anne yanında kaldıkları süre boyunca, çocuklar yararına tedbir nafakasına hükmedilmemesi bozma nedeni kabul edilmiştir.

3.2.2.6. Ödenme Şekli

Çocuk lehine ödenen nafaka, kural olarak irat biçiminde gerçekleştirilir⁵⁶⁹. Hâkim tarafından eşlerin sosyal ekonomik durumlarına bakılarak, çocuğun üstün yararı dikkate alınarak, nafakanın toptan olarak ya da ayın biçiminde ödenmesine de karar verilebilir⁵⁷⁰.

Kanaatimizce, çocuklar için ödenecek tedbir nafakasının toptan şekilde ödenmesi hususunda bir yasak olmasa da yargılama sürecinin belirsizliği, çocuk hakkında verilen tedbiren velayet kararının değişkenlik gösterebileceği ihtimallerine binaen, nafakanın toptan ödenmesine karar verilmesi uygun değildir. Nafakanın, kural olarak Türk Lirası şeklinde ödenmesine ilişkin kurallar burada da aynen geçerlidir.

3.2.2.7. Miktarının Değiştirilmesi

Değişen hâl ve şartların varlığı hâlinde, çocuk için hükmedilen tedbir nafakasının

---

⁵⁶⁶ **Özüğür**, s. 24; **İnan**, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 131; **Keskin**, s. 131; **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 49.

⁵⁶⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2007/1859, Karar No: 2007/14951, Tarih: 05.11.2007, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 08.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2019/1773, Karar No: 2019/9845, Tarih: 9.10.2019, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/2385, Karar No: 2021/3567, Tarih: 28.04.2021, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 11.10.2021).

⁵⁶⁸ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/729 Karar No: 2021/2103, Tarih: 10.03.2021, (Çevrimiçi), <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.10.2021).

⁵⁶⁹ **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 160.

⁵⁷⁰ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 52.

azaltılması ya da artırılması her zaman mahkemeden talep edilebilmektedir⁵⁷¹. Çocuğun masraflarının artması örneğin; özel okula giden çocuğun okul taksitlerinin artması, çocuğun pahalı ilaçlar ile tedavi görmeye başlaması vb. hâllerde nafaka alacaklısı eş, masrafların arttığını ispatlayarak nafakanın artırılmasını talep edebilir.

Nafaka yükümlüsü de çocuğun bakımı için yeterli miktarda yardımda bulunduğunu ispat eder ise nafaka miktarının azaltılmasını talep edebilme hakkına sahiptir. Bu duruma örnek olarak da okul taksitlerinin nafaka yükümlüsü tarafından ödendiği, çocuğun giyim ve sağlık giderlerinin nafaka yükümlüsü tarafından karşılandığı hâller örnek gösterilebilir. Dikkat edilmesi gereken husus, herhâlde hâkimin çocuğun üstün yararını göz ardı etmeden, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarını araştırarak karar vermesi gerektiğidir.

3.3.Öngörüldüğü Hâller

3.3.1.Boşanma Davalarında Tedbir Nafakası

Eşlerin boşanma ya da ayrılık davası açmaları hâllerinde, TMK'nun 169. maddesine göre; hâkimin, her iki tarafın da mağdur olmaması amacıyla geçici önlemler almakla yükümlü olduğunu daha önce belirtmiş idik. Bu aşamada alınacak önlemler, boşanma davasının kesinleşmesi ve ayrılık hâlinin ortadan kalkması ile son bulduğu için geçici niteliktedir.

Evlilik birliğinin sonlandırılması için açılan davanın kim tarafından açıldığının, tedbir nafakasına hükmedilmesi açısından bir önemi bulunmamaktadır⁵⁷², her iki taraf da hâkimden dava sırasında kendi lehine veya yanında birlikte yaşadığı çocuk lehine önlem almasını talep edebilmektedir⁵⁷³. Boşanma veya ayrılık davalarında, tedbir nafakasına eş ve çocuk için ayrı ayrı hükmedilmesi gerekmektedir⁵⁷⁴.

3.3.2.Evliliğin İptali Davalarında Tedbir Nafakası

Tedbir nafakası hakkında TMK'daki boşanma ile ilgili hükümler, aynı şekilde evliliğin iptali davalarına da uygulanmaktadır⁵⁷⁵. Evliliğin iptali davalarında, evlilik hâkim kararı ile son bulana kadar, evliliğin bütün hükümleri geçerliliğini korumaktadır⁵⁷⁶. İptal davası açılınca

---

⁵⁷¹ Özüğür, s. 56.

⁵⁷² Erdem, s. 155.

⁵⁷³ Özüğür, s. 23.

⁵⁷⁴ Kurt, s. 104.

⁵⁷⁵ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 99; Özüğür, s. 48; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 16.

⁵⁷⁶ Gedikli, s. 16; Köprülü/Kaneti, s. 97; Bozdağ, s. 38; Könezoglu, s. 34.

hâkim, tarafların mağduriyetlerini gidermek amacıyla re'sen önlem almakla yükümlüdür.

Yargıtay bir kararında, evliliğin iptali davalarında alınan önlemlerin sınırlı sayıda olmadığına değinerek; davaya bakan hâkimin, gerekli gördüğü bütün önlemleri bir arada almakta serbest olduğuna hükmetmiştir⁵⁷⁷. TMK'da, boşanma hükümlerinin hangilerinin çocuklar için uygulanacağı, hangilerinin eşler için uygulanacağı ayrı ayrı belirtilmiştir⁵⁷⁸.

Butlan sebepleri TMK'da mutlak butlan ve nisbi butlan olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Butlan hâllerinin izahı, TMK m.145 ila m.160 arasında yer almaktadır. TMK'nun 160. maddesine göre, iptal davalarında yetki ve yargılama usulü hakkında, boşanmaya ilişkin hükümler uygulanmalıdır⁵⁷⁹. Bu sebepler ile çalışmamızda geçici tedbir nafakasına ilişkin izah ettiğimiz açıklamalar, evliliğin iptali davaları için de aynen geçerlidir.

3.3.3. Ayrılık Davalarında Tedbir Nafakası

Kanunda sayılan boşanma sebeplerinin varlığı hâlinde eşler, ayrılık davası veya boşanma davası açma hakkına sahiptirler⁵⁸⁰. Açılmış olan ayrılık davasında, eşin sadece ayrılık talebi var ise hâkim taleple bağıllık ilkesi uyarınca boşanmaya karar verememektedir⁵⁸¹. Bununla birlikte Yargıtay kararında vurgulandığı üzere açılan boşanma davasında, boşanma sebeplerinin varlığının kanıtlanması hâlinde; davaya bakan hâkimde ortak hayatın sürdürülebileceği kanaati hasıl olursa, hâkim bu hâlde sadece ayrılık kararı verebilme yetkisine sahiptir⁵⁸².

⁵⁷⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2013/15682, Karar No: 2013/23477, Tarih: 10.10.2013, "...Boşanma, ayrılık ya da evliliğin iptali davalarının açılmasıyla talep olmasa da mahkemece kendiliğinden eşlere yönelik diğer geçici tedbirlerin yanında onların geçimi ve barınması gibi konularda tedbir nafakası da dahil her türlü önlemi alır (TMK. md. 169)...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

⁵⁷⁸ Evliliğin iptaline ilişkin davalar hakkında TMK'da yapılan düzenlemede; evlilik, butlan kararı ile son bulsa da evliliğin devamı sırasında doğan çocuklar evlilik birliği içinde doğmuş kabul edilmiştir. Butlan davalarında, evlilik birliği içinde doğan çocuklar ile ana ve baba arasındaki ilişkilere boşanmaya ilişkin hükümler uygulanmaktadır. Aynı şekilde TMK'da, butlan kararı ile son bulan evliliklerde eşler arasındaki mal rejimi tasfiyesi, tazminat, soyadı ve nafaka hakkındaki uyuşmazlıklara, boşanmaya ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Kanun maddelerine (TMK m.157, m.158) bakıldığında, atıf yolu ile boşanma hükümlerine gidildiği görülmektedir. Çocuklar ile anne/baba ilişkilerinde uygulanması gereken hükümlere ilişkin herhangi bir sınırlama yapılmamış iken, eşler arasındaki ilişkilere uygulanan hükümler sınırlı sayıda gösterilmiştir, bkz.: **Can/Tuna/Tuna**, Çocuk, s. 117.

⁵⁷⁹ **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 229; **Erdem**, s. 93; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 83; **Özğür**, s. 28.

⁵⁸⁰ **Yıldırım**, Aile, s. 88; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 275; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 128; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 139.

⁵⁸¹ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 128-129; **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 275; **Yıldırım**, Aile, s. 88; **Meydan/Yapal**, s. 66; **Erdem**, s. 158; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 123; **Zevkililer/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 314.

⁵⁸² **Akıntürk/Ateş**, Aile Hukuku, s. 275; **Yıldırım**, Aile, s. 88; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 129; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 140; **Meydan/Yapal**, s. 29; **Erdem**, s. 159; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 123;

Doktrinde; TMK m.166/III ve m.166/IV'te belirtilen hâllerin varlığında, hâkimin boşanma ya da ayrılık kararı verebilmesinde takdir hakkının olmadığı ve aynı zamanda eşlerin boşanma ya da ayrılık hakkındaki seçimlik haklarını kullanamayacakları görüşü yer almaktadır⁵⁸³. Şöyle ki; doktrinde TMK'nun 166. maddesinin üçüncü fıkrasına göre anlaşmalı boşanma ve 166. maddesinin dördüncü fıkrasına göre boşanma davalarının reddi sonucu üç yıl geçmesi ile ortak hayatın yeniden kurulamaması hâllerinde, hâkimin takdir yetkisi kullanarak ayrılık kararı vermesinin doğru olmadığı görüşü hakimdir. Belirttiğimiz bu iki hâlde, hayatın olağan akışı uyarınca, evlilik birliğinin yeniden sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, taraflardan beklenemeyeceği için davada eşler hakkında ayrılık kararı verilmesi doğru değildir⁵⁸⁴.

Eşler arasında ayrılık kararı, en az bir yıl en fazla da üç yıla kadar verilebilmektedir⁵⁸⁵. Hâkimin verdiği ayrılık hükmünün kesinleşmesi ile birlikte, ayrılık için verilen süre işlemeye başlamaktadır. Hâkimin verdiği ayrılık kararı ile birlikte, evlilik birliği sona ermediği için eşlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülükleri bir arada yaşama zorunluluğu hariç devam etmektedir⁵⁸⁶. Bu nedenle ayrılık süresi boyunca, hâkimin re'sen önlem alma yükümlülüğü sona ermemektedir⁵⁸⁷.

Ayrılık veya boşanma davasında, hâkimin ayrılık kararına hükmetmesi hâlinde, hükmedilen ayrılık süresince hâkim tarafından re'sen eş ve çocuk lehine tedbir nafakası hakkında karar verilmelidir⁵⁸⁸. Hâkim tarafından karar verilen ayrılık süresinin bitimi ile tedbir nafakası da son bulmaktadır⁵⁸⁹. Eşler, ayrılık süresi sonunda eğer bir araya gelmek istemiyorlar

---

Tekinay, s. 233; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/8574, Karar No: 2017/15168, Tarih: 21.12.2017, "...Mahkemece; "evlilik birliğinin yeniden tesis edilebileceği kanaati" gerekçesiyle karşılıklı açılan boşanma davaları hakkında ayrılık kararı verilmiştir...", (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 02.08.2021).

⁵⁸³ **Yıldırım**, Aile, s. 88; **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 128-129.

⁵⁸⁴ **Dural/Öğüz/Gümüş**, s. 127-128; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 141.

⁵⁸⁵ **Meydan/Yapal**, s. 66; **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 141; **Yıldırım**, Aile, s. 88; **Erdem**, s. 159; **Kılıçoğlu**, Aile Hukuku, s. 124; **Hatemi/Oğuztürk**, Aile Hukuku, s. 128.

⁵⁸⁶ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 31; **Zevkliler/Ertas/Havutçu/Acabey/Gürpınar**, Medeni Hukuk, s. 314.

⁵⁸⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/4398, Karar No: 2020/4939, Tarih: 21.10.2020, "...Boşanma veya ayrılık davası açılınca hakim, davanın devamı süresince, gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına (TMK.m. 186/1), geçimine (TMK m. 185/3), malların yönetimine (TMK m. 223, 242, 244, 262, 263, 264, 267, 215) ve çocukların bakım ve korunmasına (TMK m. 185/2) ilişkin geçici önlemleri kendiliğinden (re'sen) almak zorundadır...", (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021); **Köseoğlu/Kocaağa**, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 143.

⁵⁸⁸ **Özüğür**, s. 25; Erdem, ayrılık kararında hükmedilen nafakaya ilişkin TMK m.197/III çerçevesinde düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmiştir, bkz.: **Erdem**, s. 162.

⁵⁸⁹ **Özüğür**, s. 26.

ise ayrı yaşamaya devam etmek isteyen eş, haklılığını ispatladığı sürece açacağı bağımsız bir dava ile her zaman tedbir nafakası isteme hakkına sahiptir⁵⁹⁰. Ayrılık süresinin bitiminde, eşlerin boşanma davası açmaları hâlinde, açtıkları davada yeniden tedbir nafakası talep etme hakları bulunmaktadır⁵⁹¹.

Evliliğin iptali, boşanma ya da ayrılık davalarında, davanın devamı sırasında hükmedilen tedbir nafakasının, hâkimin alacağı geçici önlemlerden olduğuna şüphe yoktur. Bu sebeple çalışmamızda, genel açıklamalara başlık olarak sadece boşanma veya ayrılık davası ibaresi konulsa da açıklamaların yukarıda saydığımız üç hâli de (boşanma davaları, evliliğin iptali davaları, boşanma veya ayrılık davaları) kapsadığını hatırlatmak isteriz.

3.4.Hüküm ve Sonuçları

3.4.1.Talep Edilmesi

3.4.1.1.Görevli ve Yetkili Mahkeme

Geçici tedbir nafakasında görevli ve yetkili mahkeme, mevcut olan boşanma veya ayrılık davalarının görüldüğü aile mahkemesidir⁵⁹². Dava devam ederken hükmedilen tedbir nafakasının tahsiline ilişkin takiplerde, itirazlara ilişkin iptal davalarında da görevli mahkeme aile mahkemesidir⁵⁹³.

Boşanma veya ayrılık davalarında yetkili aile mahkemesi, TMK'nun 168. maddesine göre eşlerden birinin yerleşim yeri veya eşlerin davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer aile mahkemesidir⁵⁹⁴. Tedbir nafakası, boşanma davalarında boşanma isteminin fer'isi niteliğinde olduğu için yetkili mahkeme, boşanma veya ayrılık davalarının görüldüğü yer aile mahkemesidir⁵⁹⁵.

3.4.1.2.Davada Taraflar

Geçici tedbir nafakası isteminde taraflar, görülmekte olan boşanma veya ayrılık davasının taraflarıdır. Tedbir nafakası talep edebilmek için davacı ya da davalı olmanın bir

---

⁵⁹⁰ Kılıçoğlu, Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku, s. 323; Özüğür, s. 26.

⁵⁹¹ Özüğür, s. 26.

⁵⁹² İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 123; İnal, s. 443; Özüğür, s. 51.

⁵⁹³ Gençcan, Nafaka, s. 595.

⁵⁹⁴ Keskin, s. 142; İnal, s. 443.

⁵⁹⁵ Gençcan, Nafaka, s. 584-585.

önemi bulunmamaktadır⁵⁹⁶. Kadın/erkek, davacı/davalı fark etmeksizin, koşulların varlığı hâlinde, ihtiyacı olan taraf lehine hâkim, re'sen taleple bağlı olmaksızın tedbir nafakasına hükmetmekle yükümlüdür.

Boşanma veya ayrılık davalarında çocuk için istenecek nafakada, çocuk ile fiilen bir arada yaşayan eş nafaka alacaklısı konumundadır, birlikte yaşadığı çocuk lehine nafaka talep edebilme hakkına sahiptir.

3.4.1.3. Talepten Feragat Edilmesi

Boşanma veya ayrılık davalarında, hüküm kesinleşene kadar her aşamada nafaka alacaklısı, tedbir nafakası isteminden feragat edebilmektedir. Feragat, mahkemeye sunulacak bir dilekçe ile ya da dava sırasında sözlü olarak beyan edilebilir. Boşanma veya ayrılık davası devam ederken, tedbir nafakası istemediğini belirten eş için hâkimin kendiliğinden nafakaya hükmetmesi mümkün değildir⁵⁹⁷. Davanın devamı sırasında şartların oluşması hâlinde, öncesinde nafaka istemediğini belirten eş sonrasında tekrar tedbir nafakası talep edebilme hakkına sahiptir. Nafakaya hükmedilme tarihi olarak bu duruma ilişkin uygulamada, dava tarihinden itibaren değil talep tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵⁹⁸. Boşanma veya ayrılık davası açmadan önce, eşlerin aralarında yaptıkları nafakadan feragat sözleşmeleri geçerli değildir. Tedbir nafakası hakkı, boşanma davası açılmasından önce doğmadığı için bu hâlde, doğmamış bir haktan vazgeçilmesi de mümkün olmamaktadır⁵⁹⁹.

Yargıtay kararlarına bakıldığında; kararlarda yargılama esnasında tarafların tedbir nafakası haklarından feragat etmelerinin, kesin hüküm teşkil etmediği belirtilmiştir. Konuya ilişkin verilen Yargıtay kararlarında, tedbir nafakasından feragatin kural olarak geriye doğru etkili olduğu ve yeniden talep edilmesi hâlinde, talep tarihinden itibaren tedbir nafakasına hükmedilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır⁶⁰⁰.

---

⁵⁹⁶ Kurt, s. 101.

⁵⁹⁷ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 126; Bozan, s. 32; Tekinay, s. 251; Gençcan, Nafaka, s. 319; Yargıtay H.G.K., Esas No: 1997/2-23, Karar No: 1997/228, Tarih: 19.03.1997, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁵⁹⁸ Özüğür, s. 48; Keskin, s. 132.

⁵⁹⁹ Keskin, s. 126; Özüğür, s. 50; Öztan, s. 752; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2003/1076, Karar No: 2003/2320, Tarih: 24.02.2003, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁶⁰⁰ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2010/14029, Karar No: 2011/13286, Tarih: 13.09.2011, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2011/9279, Karar No: 2012/6449, Tarih: 19.03.2012, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Yargıtay H.G.K. bir kararında; erkeğin 09.08.2011 tarihinde boşanma davası açtığını, kadının ise boşanma davasından dört gün önce 05.08.2011 tarihinde bağımsız tedbir nafakası davası açtığını ve kadının 04.10.2011 tarihinde görülmekte olan bağımsız tedbir nafakası davasında nafakadan feragat ettiğini tespit etmiştir. Kararda, 09.08.2011 tarihinde açılan boşanma davasında tedbir nafakasına, feragat tarihi olan 04.10.2011 tarihinden itibaren hükmedilmesi gerektiğine karar verilmiştir⁶⁰¹.

3.4.1.4.Tavzih

Boşanma veya ayrılık davalarında, nihai hüküm verildikten sonra tavzih yolu ile hükmün değiştirilmesi mümkün değildir. Bu nedenle nihai hüküm öncesi tedbir nafakasına hükmedilmediyse, sonrasında tavzih yolu ile eş lehine tedbir nafakasına hükmedilemez⁶⁰².

Yargıtay konuya ilişkin verdiği bir kararında; yargılamanın sona ermesinden ve kararın verilmesinden sonra hükmedilmemiş tedbir nafakasına, sonradan tavzih yolu ile hükmedilemeyeceğini belirtmiştir⁶⁰³.

3.4.1.5.Terekeye Dahil Olması ve İcranın Geri Bırakılmaması

Tedbir nafakasına hükmedilmesi hâlinde, nafaka alacaklısının ya da borçlusunun ölümü üzerine tarafların ölüm tarihine kadar olan işlemiş nafaka alacakları, tarafların terekelerinde borç ya da alacak olarak yerini almaktadır⁶⁰⁴. Yargıtay bir kararında, ara karar ile hükmedilen tedbir nafakasının ölüm tarihine kadar olan birikmiş kısmının, terekeye dahil olduğuna hükmetmiştir⁶⁰⁵.

Geçici tedbir nafakasının tahsilinde, icra takibinin ertelenmesi mümkün değildir. İİK'nun 36. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, nafaka alacaklarında icranın geri bırakılması için süre verilemeyeceği açık bir şekilde belirtilmiştir⁶⁰⁶. Yargıtay verdiği kararında; nafaka alacaklarının zorunlu yaşam ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olduğunu belirterek, icranın

---

⁶⁰¹ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-3102, Karar No: 2018/46, Tarih: 17.1.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁶⁰² **Gençcan**, Nafaka, s. 1338.

⁶⁰³ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2005/7334, Karar No: 2005/9638, Tarih: 21.6.2005, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁶⁰⁴ **Gençcan**, Nafaka, s. 242.

⁶⁰⁵ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2008/658, Karar No: 2008/1969, Tarih: 21.02.2008, (Çevrimiçi), <https://www.sinerjias.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁶⁰⁶ **Mavzer**, s. 95.

geri bırakılması hâllerinde nafaka alacağına istisna olduğuna vurgu yapmıştır⁶⁰⁷.

3.4.1.6. Yargılama Giderleri ve Adli Tatil

Geçici önlem niteliğindeki tedbir nafakasında, bağımsız tedbir nafakası davasından farklı olarak ayrı bir harç ödenmesi söz konusu değildir. Taraflar bu hâlde sadece boşanma veya ayrılık davasının açılabilmesi için gereken harçları ödemekle yükümlüdürler⁶⁰⁸.

Boşanma veya ayrılık davalarında, eş lehine takdir edilen tedbir nafakası miktarı üzerinden vekâlet ücretine hükmedilmemektedir⁶⁰⁹ ve Avukatlık Asgari Ücret tarifesinde yargılama yılına ilişkin belirlenen maktu vekâlet ücretine karar verilmesi gerekmektedir⁶¹⁰.

Adli tatilde görülecek işlerde, HMK'nun 103. maddesine göre boşanma veya ayrılık davaları yer almamaktadır⁶¹¹. Adli tatil süresince boşanma davası açılmasına ilişkin bir yasak olmasa da açılan davaya ilişkin süreler adli tatilde işlememektedir.

3.4.1.7. Yabancılık Unsuru

Boşanma davalarında yabancılık unsurunun olması hâlinde, MÖHUK m.14 uygulanmalıdır. Kanun maddesi uyarınca boşanma veya ayrılık davalarında, sebepler ve hükümler, eşlerin müşterek milli hukukuna tâbidir. Eğer eşler ayrı vatandaşlıkta bulunuyor ise müşterek mutad mesken hukuku, müşterek mutad mesken hukuku bulunmuyorsa Türk hukuku uygulanmaktadır⁶¹².

Kanun maddesi nafaka ile ilgili taleplerde yukarıda belirttiğimiz genel kuralın uygulanması gerektiğini belirtmiştir; fakat maddenin son fıkrasında “geçici tedbir taleplerine” Türk hukukunun uygulanması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Boşanma veya ayrılık davalarında istenen tedbir nafakası da geçici tedbir niteliğinde olduğu için tedbir nafakası ile ilgili yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklarda Türk hukuku uygulanmalıdır⁶¹³.

---

⁶⁰⁷ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2017/10449, Karar No: 2017/15408, Tarih: 16.11.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁶⁰⁸ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 119; **Bulut**, s. 76.

⁶⁰⁹ **Gençcan**, Nafaka, s. 1095; **Özğür**, s. 58; **Bozdağ**, s. 57; **Bulut**, s. 97.

⁶¹⁰ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2020/6218, Karar No: 2021/1520, Tarih: 18.2.2021, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

⁶¹¹ **Budak/Karaaslan**, s. 102-103.

⁶¹² **Aygün**, s. 28.

⁶¹³ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 128; **Aygün**, s. 28; **Çınar**, Kazım: “Yabancılık Unsuru İçeren Nafaka İlişkilerinde İrade Serbestisi”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 179 (Temmuz 2019), (s. 1511-1536), s. 1519, (Çevrimiçi), <https://jurix.com.tr/article/5626>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

3.4.1.8.Ara Kararın Yazılması

Geçici tedbir nafakasının, yargılama esnasında eşlerin hayati ihtiyaçlarının karşılanması adına önemli olması sebebi ile tedbir nafakasına, nihai karar beklenmeden ara karar ile hükmedilmektedir⁶¹⁴. Fakat bazı hâllerde, tedbir nafakasının son celsede talep edildiği ya da unutulduğu durumlarda, hâkim tarafından ara kararda değil nihai kararda belirtildiğine de uygulamada rastlanmaktadır.

Tedbir nafakasına ilişkin hüküm, ara kararda ve nihai kararda yazılırken dikkat edilmesi gereken unsurlar bulunmaktadır. Tedbir nafakası hakkında verilen kararda; nafakanın kime verildiği, niteliği, başlangıcı, miktarı, var ise sona erme zamanı açık ve net olarak belirtilmelidir. Bağımsız tedbir nafakasından farklı olarak, geçici önlem olan tedbir nafakasının icrasının ara karar ile yapılması sebebi ile gerekçeli kararda tedbir nafakasına değinilmemiş olmasının bir önemi bulunmamaktadır⁶¹⁵.

3.4.1.9.Kanun Yollarına Başvurulması

Boşanma veya ayrılık davalarında tedbir nafakasına ara karar ile hükmedildiği için tek başına ara karara karşı olağan kanun yollarına başvurmak mümkün değildir. Ancak yargılamanın bitiminde verilen nihai kararla birlikte, taraflar tedbir nafakası için olağan kanun yollarına başvurma hakkına sahiptirler⁶¹⁶.

Bağımsız tedbir nafakasına ilişkin anlatılan olağan kanun yollarına başvuru hakkındaki izahlar burada da geçerlidir. Tarafların, nihai hükümle birlikte istinaf ve temyiz yollarına başvurma hakları bulunmaktadır. Ayrıca kesinleşmiş mahkeme kararlarına karşı tarafların, olağanüstü kanun yollarına başvuru hakkı boşanma veya ayrılık davalarında da mevcuttur.

3.4.1.10.İnfaz Edilmesi

Geçici tedbir nafakasının infazı, yargılama aşamasında verilen ara karar ile mümkündür⁶¹⁷. Nafaka hakkında verilen karar, yargılama devam ederken ara karar ile verildiği için ilam niteliğinde değildir. Bu sebeple tedbir nafakası hakkında verilen ara karar ile birlikte nafaka alacaklısı, nafaka yükümlüsüne karşı ilamsız icra takibi yapma hakkına sahiptir⁶¹⁸.

---

⁶¹⁴ Koçoğlu, “Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları”, s. 401; Özüğür, s. 52.

⁶¹⁵ Gençcan, Nafaka, s. 879.

⁶¹⁶ Girgin, s. 148.

⁶¹⁷ Gençcan, Nafaka, s. 200.

⁶¹⁸ Girgin, s. 148; Yargıtay 12. HD., Esas No: 2016/12349, Karar No: 2017/3363, Tarih: 07.03.2017, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

Hâkim tarafından verilen ara kararın bir örneği alınarak, görülmekte olan davanın ait olduğu aile mahkemesi kaleminden ara karara aslı gibidir şerhi vurdurulmalıdır. Böylece ara karar ile birlikte nafaka alacaklısı, nafaka yükümlüsüne karşı icra takibi yoluna başvurabilir⁶¹⁹. Dava devam ederken hükmedilen tedbir nafakasının tahsiline ilişkin takiplerde, itirazlara ilişkin iptal davaları aile mahkemesinde görülmektedir. Nafaka alacaklısı, başlattığı takibe yapılan itirazın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir sene içerisinde aile mahkemelerinde itirazın iptali davası açma hakkına sahiptir.

İtirazın kaldırılması için ise icra hukuk mahkemesine başvurulmalıdır. Nafaka alacaklısı, itirazın kendisine tebliğinden itibaren altı ay içinde icra mahkemelerine itirazın kaldırılması için başvurma hakkına sahiptir. İlamsız icra takibi sırasında, dava esnasında nafaka alacaklısına ödenen tedbir nafakaları veya mükerrer ödemeler mahsuplaşmaya tâbi tutulabilir⁶²⁰. Uygulamada, yargılama esnasında eş lehine tedbir nafakasına hükmedilmiş ve bu önlemin infazı gerçekleşmiş ise artık ödenen bedellerin nafaka alacaklısından geri talep edilememesi gerektiği belirtilmiştir⁶²¹.

Ara karar ile hükmedilen ve takibe konulan nafaka alacaklarının ödenmemesi hâlinde, İİK'nun 344. maddesine göre, nafaka yükümlüsü hakkında tazyik hapsi kararı verilebilir. Yargıtay, verdiği bir kararda konuya açıklık getirmiştir. Kararda; 30.07.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un⁶²² 97. maddesine göre, ara karar ile verilen nafaka alacaklarına da İİK m.344'ün uygulanmasına karar verildiği belirtilmiştir. Daha sonra kararda, 31.05.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5358 sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesi ile İİK'nun 344. maddesine son hâlinin verildiği ve ilgili maddede "*Nafakaya dair kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir...*" ibaresinin yer aldığı belirtilmiştir⁶²³. Görüldüğü üzere m.344'ün son hâlinde "*nafakaya dair kararların...*" ibaresi ile genel bir ifade kullanılarak, ilamlı ya da ilamsız nafaka alacağına ilişkin ayırım kaldırılmıştır. Ara karar ile hükmedilen tedbir nafakasına ilişkin edimlerin yerine getirilmemesi hâlinde de bağımsız tedbir nafakasında

---

⁶¹⁹ **Ruhi/Ruhi**, Nafaka, s. 106.

⁶²⁰ **Gençcan**, Nafaka, s. 179.

⁶²¹ **Gençcan**, Nafaka, s. 190.

⁶²² Resmî Gazete: Tarih: 30.07.2003, Sayı: 25184.

⁶²³ Yargıtay 16. HD., Esas No: 2009/1884, Karar No: 2009/2991, Tarih: 24.4.2009, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

izah ettiğimiz tazyik hapsine ilişkin esaslar geçerlidir.

3.4.1.11.Zamanaşımı

Geçici tedbir nafakası; boşanma veya ayrılık davalarında, yargılamanın bitmesi ve verilen hükmün kesinleşmesine kadar her zaman istenebildiği için herhangi bir zamanaşımı söz konusu değildir⁶²⁴. Nafaka alacakları hakkında, genel olarak zamanaşımına ilişkin birinci bölümde yaptığımız açıklamalar, geçici tedbir nafakası alacağının tahsil edilmesinde de geçerlidir.

Kanaatimizce ara karar ile verilen tedbir nafakasının, dava devam ederken takibe konulması hâlinde eşler arasında zamanaşımı işlemeyeceği için alacağın tahsili bakımından süre sorunu meydana gelmemektedir. Davanın kesinleşmesinden sonra takibe konulan nafaka alacakları ise artık adi alacak niteliğine büründüğü için genel olarak on senelik zamanaşımına tâbidirler.

3.4.2.Hükmedilmesine Engel Hâller

Nafaka yükümlüsünün işsiz olması, zorunlu hizmet olan askerliğini yapması, akıl hastası olması, tutuklu ya da hükümlü bulunması, çalışmasına engel bir sağlık probleminin olması gibi hâller yanında, kişinin gelirinin ve paraya çevrilecek malvarlığının da bulunmaması hâllerinde nafakaya hükmedilemez⁶²⁵. Burada dikkat çekilmesi gereken bir husus, eşin gelir elde edecek durumu olduğu hâlde kötü niyetli bir şekilde, kendi kusuru ile gelir elde etmekten kaçınması hâlidir. Eşin kötü niyetli davranarak gelir elde etmekten kaçınması durumunda hâkim, nafaka yükümlüsü eşin gelir elde etmiş olsa idi ne kadar kazancı olabileceğini farazi şekilde hesaplayarak eş aleyhine nafakaya hükmetmelidir⁶²⁶.

Bağımsız tedbir nafakası bölümünde bahsettiğimiz eşin evlilik dışı birlikteliği hâlindeki hususlar burada da geçerlidir. Nafaka talep eden eşin evlilik dışı birlikteliği var ise ve ekonomik ihtiyaçları birlikte yaşadığı kişi tarafından karşılanıyor ise artık diğer eşin evlilik birliği

---

⁶²⁴ Gençcan, Nafaka, s. 322.

⁶²⁵ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 128; Yargıtay 2. HD., Esas No: 1997/1617, Karar No: 1997/2607, Tarih: 10.03.1997, “...Davacı akıl hastası olup geliri bulunmamaktadır. Herhangi bir mal varlığı olmadığı da toplanan delillerle belirlenmiştir. Buna rağmen tedbir nafakasına hükümlenmesi da bozma nedenidir...”, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁶²⁶ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/8491, Karar No: 2017/14586, Tarih: 14.12.2017, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2007/7258, Karar No: 2007/8392, Tarih: 21.05.2007, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021); Bayram, s. 230.

giderlerine katılma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır⁶²⁷.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, nafaka talep eden eşin bir başkası ile fiili olarak birlikte yaşıyor olması, ihtiyaç ve giderlerinin bu kişi tarafından karşılanıyor olmasıdır. Bu şartların yokluğu hâlinde eş, bir başkası ile beraber ise nafaka isteği sadece bu sebeple reddedilmemelidir. Evlilik dışı birlikteliği olan ve ihtiyaçları birlikte yaşadığı kişi tarafından karşılanan ve karı/kocasına ekonomik olarak ihtiyacı kalmamış kimse adına, sırf evlilik birliğinin devam etmesi sebebi ile tedbir nafakası bağlanması doğru değildir. Eğer evlilik dışı birliktelikte, nafaka talep eden eşin ihtiyaçları, evlilik dışı birliktelik kurduğu kişi tarafından karşılanmıyorsa eş lehine nafakaya hükmedilebilmektedir⁶²⁸.

Yargıtay'ın kararlarında; nafaka alacaklısı eşin, başkası ile evliymiş gibi birlikte yaşadığı ve nafaka alacaklısının infak ve iaşesinin birlikte yaşadığı kişi tarafından karşılandığı hâllerde, eşin tedbir nafakası alma hakkının bulunmadığına ilişkin kararlar verildiği görülmektedir⁶²⁹. Dava tarihi itibari ile veya dava içerisinde herhangi bir zaman diliminde hükmedilmiş olan tedbir nafakası, somut olayın şartları değerlendirildiğinde nafakaya engel hâllerin tespit edilmesi hâlinde hâkim tarafından her zaman kaldırılabilir.

Dava sırasında nafaka talep eden eş lehine, önceden açtığı bağımsız nafaka davası sonucu ya da AKDK m.5 uyarınca tedbir nafakasına hükmedilmiş ise kural olarak açılan boşanma veya ayrılık davalarında artık eş lehine tedbir nafakasına hükmedilemez. Bu durumun istisnası ise daha önceden hükmedilen nafaka miktarının, hâkimin yapacağı ekonomik araştırma sonucu yeterli olmadığı kanaatine varılması hâlidir. Hâkim; önceden hükmedilen nafaka miktarının, eşin bakım ve giderleri için yeterli gelmediği gerekçesi ile görülmekte olan dava sırasında tedbir nafakasına hükmedebilir. Açılan boşanma davasında nafaka talep eden eşin, aynı zamanda daha önceden açtığı bağımsız tedbir nafakası davasının bulunduğu tespit edilirse,

---

⁶²⁷ İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 130.

⁶²⁸ Yargıtay H.G.K., Esas No: 2017/2-1578, Karar No: 2018/791, Tarih: 18.04.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021).

⁶²⁹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2004/6820, Karar No: 2004/7919, Tarih: 16.6.2004, “...Davacı bir başka kişi ile beraber yaşamakta ve onun geçimi bu kişi tarafından karşılanmaktadır. Bu açıklama karşısında davacı yararına tedbir nafakası verilmesi de yerinde değildir...”, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 26.03.2021); Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/27865, Karar No: 2015/250, Tarih: 13.01.2015, “...Davalı-karşı davacı (kadın)'ın, 2007 yılının Ocak ayından beri bir başka erkekle evliymiş gibi fiilen birlikte yaşadığı, infak ve iaşesinin bu kişi tarafından karşılandığı, yapılan soruşturma ve toplanan delillerden anlaşılmaktadır. Bu halde yararına tedbir nafakası (T.M.K. madde 169) tayin edilemez. Bu husus nazara alınmadan, kadın yararına tedbir nafakasına hükümlenmesi doğru bulunmamış olup, hükmün BOZULMASI gerekmektedir...”, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021); Gençcan, Nafaka, s. 309-311.

derdestlik itirazında bulunulamaz⁶³⁰.

3.4.3.Sona Erme Hâlleri

3.4.3.1.Eş İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri

Kural olarak boşanma veya ayrılık davalarında, verilen hükmün kesinleşmesi ile tedbir nafakası son bulmaktadır⁶³¹. Eğer tedbir nafakasına belli bir süre için hükmedilmiş ise bu hâlde sürenin bitmesi ile tedbir nafakası sona ermektedir⁶³². Davanın taraflarının dava sırasında ölmesi, ölüm karinesi veya gaiplik hâlinin söz konusu olması hâllerinde de tedbir nafakası son bulmaktadır⁶³³. Nafaka alacaklısı eşin başka bir kişi ile ekonomik ihtiyaçlarının da karşılandığı bir birliktelik yaşaması hâlinde, eş lehine verilen tedbir nafakası hâkim kararı ile sona ermektedir⁶³⁴.

Boşanma veya ayrılık davalarında, davacı tarafın açtığı davadan feragat etmesi ile birlikte dava son bulmaktadır. Boşanma davasının son bulması ile birlikte, tedbir nafakası da kendiliğinden ortadan kalkmaktadır. Davacı tarafın, davadan feragat etmesi hâlinde dikkat edilmesi gereken husus, tedbir nafakasının bu hâlde feragat tarihi itibari ile son bulduğudur⁶³⁵. Bunun dışında tedbir nafakası; boşanma veya ayrılık davasının açılmamış sayılması hâlinde, davanın açılmamış sayılması kararı tarihi itibari ile sona ermektedir⁶³⁶.

3.4.3.2.Çocuk İçin Hükmedilen Nafakanın Sona Erme Hâlleri

Boşanma veya ayrılık davalarında çocuk lehine verilen tedbir nafakası, verilen hükmün kesinleşmesi ile son bulmaktadır⁶³⁷. Fakat bunun haricinde tedbir nafakasına, davanın kesinleşmesine kadar değil de süre ile sınırlandırılarak hükmedilmiş ise bu hâlde sürenin bitmesi ile tedbir nafakası sona ermektedir. Ayrıca tarafların ölmeleri hâlinde, hükmedilen

---

⁶³⁰ Bayram, s. 224-225; Gençcan, Nafaka, s. 321; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2002/6665, Karar No: 2002/7412, Tarih: 03.06.2002, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁶³¹ Akıntürk/Ateş, Medenî, s. 277; Gençcan, Nafaka, s. 320; Velidedeoğlu, s. 248; Odabaşı, s. 47; Özüğür, s. 49; Köseoğlu/Kocaağa, Aile Hukuku ve Uygulaması, s. 161; İnal, s. 441; Meydan/Yapal, s. 137; Pekmez, s. 145; Hamzaçebi, s. 29; İnan, Hukukî Himaye Tedbirleri, s. 123; Keskin, s. 132; Sağıroğlu, s. 101; Erdem, s. 157; Yücel, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 37; Yargıtay 2. HD., Esas No: 2002/2130, Karar No: 2002/3242, Tarih: 08.03.2002, (Çevrimiçi), <https://legalbank.net/>, (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

⁶³² Gençcan, Nafaka, s. 328.

⁶³³ Ölüm karinesi ve gaiplik ile ilgili izahatlar, bağımsız tedbir nafakası bölümünde yapıldığı için tekrara düşmemek adına bu bölümde açıklanmamıştır.

⁶³⁴ Gençcan, Nafaka, s. 328.

⁶³⁵ Gedikli, s. 58.

⁶³⁶ Gençcan, Nafaka, s. 331.

⁶³⁷ Ruhi/Ruhi, Nafaka, s. 37; Kurt, s. 101.

tedbir nafakası kendiliğinden son bulmaktadır⁶³⁸.

Bir diğerk son bulma hâli de lehine tedbir nafakası hükmedilen çocuğun ergin olmasıdır. Hükmedilen tedbir nafakası, dava sırasında çocuğun ergin olması ile sona ermektedir⁶³⁹. Yargıtay bir kararında⁶⁴⁰, çocuğun ergin olması ile beraber anne ve babanın çocuğa karşı bakım borcunun son bulması sebebi ile çocuk lehine hükmedilen tedbir nafakasının kendiliğinden sona erdiğini belirtmiştir.

Lehine tedbir nafakasına hükmedilen çocuk, nafaka yükümlüsü ile beraber yaşamaya başlamış ise bu hâlde de nafaka yükümlüsü, çocuk lehine hükmedilen nafakanın kaldırılmasını talep edebilir. Yargıtay bir kararında; çocukların davalı anne ile yaşadıklarını, sonrasında ise çocukların babaları ile fiilen yaşamaya başladıklarını tespit etmiştir. Kararda, çocuklar için anne yararına hükmedilen tedbir nafakasının, çocukların annelerinin yanından ayrıldıkları tarihten itibaren kaldırılması gerektiğine karar verilmiştir⁶⁴¹.

---

⁶³⁸ **Yücel**, Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, s. 51.

⁶³⁹ **Tekinay**, s. 280-281.

⁶⁴⁰ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2015/19208, Karar No: 2017/663, Tarih: 26.1.2017, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 15.05.2021).

⁶⁴¹ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/9830, Karar No: 2018/1115, Tarih: 25.1.2018, (Çevrimiçi), <https://www.kazanci.com.tr/>, (Erişim Tarihi: 15.05.2021).

SONUÇ

Tedbir nafakasına ilişkin hükümlerin, kanunlarda düzenleniş şekillerine bakıldığında, ayrıntılara yer verilmeden ele alındığını görmekteyiz. Kanunlarda, tedbir nafakasının özelliklerine ilişkin birçok düzenlemenin yer almaması, doktrinde ve uygulamada görüş farklılıklarına yol açmıştır.

Evlilik birliğinin korunmasına ilişkin olarak hâkim tarafından alınan önlem olan parasal katkı hakkında, TMK içerisinde tedbir nafakası ibaresi bulunmamaktadır. Öğretide bazı görüşlerin, tedbir nafakası tanımlamasını kullanmadığı ve parasal katkıyı bakım nafakası olarak nitelendirdiği buna karşılık uygulamada TMK m.196 ve m.197 uyarınca hükmedilen parasal katkının, tedbir nafakası olarak adlandırıldığı görülmektedir.

Boşanma veya ayrılık davalarında, eşlerin geçimi ve barınmasına ilişkin hâkimin alması gereken önlem olarak ifade edilen tedbir nafakasının niteliği de doktrinde tartışmalıdır. TMK m.169'da tedbir nafakası ibaresinin geçmemesi nedeniyle, boşanma ya da ayrılık davalarında, eşlerin birbirlerinin ve müşterek çocuklarının barınmaları ve geçimleri için yaptıkları parasal katkının iştirak nafakası olarak nitelendirilmesi gerektiğine ilişkin görüşler bulunmaktadır. Kanaatimce burada yapılacak düzenleme ile tedbir nafakası kavramının kullanılması gerekmektedir.

Evliliğin Genel Hükümleri alt başlığında düzenlenen TMK m.196 ve m.197 incelendiğinde, kusur durumuna ilişkin bir düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum da doktrinde görüş ayrılığına sebebiyet vermiştir. Kusur durumuna ilişkin görüş birliğine varılabilmesi için ilgili maddelerde kusura ilişkin düzenlemelerin yapılmasının faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Eşlerin geçmişe dönük bir yıl için nafaka talep edebileceklerine ilişkin TMK m.196'nın kıyasen TMK m.197'ye de uygulanacağına ilişkin görüşe katılmıyoruz. Zira TMK m.197 uyarınca tedbir nafakasına hak kazanabilmek için ayrı yaşama ve ayrı yaşamada haklılığın ispatı aranmaktadır. Ayrı yaşama hâli geriye dönük mümkün olamayacağı için, tedbir nafakasına da geçmiş bir yıl için hak kazanılması mümkün değildir.

Gelir durumuna hakkında eşler arasında var olan farklılıklara ilişkin ilgili hükümlerde bir düzenleme bulunmaması nedeniyle nafaka talep eden veya edilen eşin gelir düzeyi uygulama ile belirlenmiştir. Bu konuda yargının, somut olay adaletinin gözeterek hareket etme

hassasiyeti önemlidir.

Kanaatimizce, eşlerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için önem arz eden tedbir nafakası konusu hakkında, kanun maddelerinde bu kadar fazla boşluk bulunması doğru değildir. Benzer olaylar arasında istikrarlı kararlar alınabilmesi ve kişilerde adaletin gerçekleştiği duygusunun oluşabilmesi için ilgili maddelerde, yukarıda belirtilen hususların ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Doktrinde yer alan bazı eserlerde TMK m.170'de düzenlenen ayrılık kurumu ile TMK m.197'de yer alan eşlerin ayrı yaşama hâlinin birbirinin yerine geçecek şekilde hatalı olarak ifade edildiği görülmüştür. Bu iki müessesenin ayrı değerlendirilmesi gerekir. Şöyle ki; evlilik birliği devam ederken eşlerin ayrı yaşaması hâlinde (TMK m.197), eşlerin ayrı yaşayabilmesi için hâkim kararına ihtiyaç bulunmamaktadır. Eşlerin ayrı yaşama süreleri belirsizdir, ayrı yaşamaya neden olayların sona ermesi ile eşler, hâkim kararına gerek olmadan bir araya gelebilmektedir. Ayrıca eşlerin ayrı yaşamaları hâlinde, eşlerin birbirlerine yapacakları parasal desteğin belirlenebilmesi için hâkimden tedbir nafakasının talep edilmesi gereklidir. Boşanma veya ayrılık davası açılması hâlinde ise tedbir nafakasına ancak hâkim kararı ile hükmedilebilmektedir. Boşanma veya ayrılık talebiyle açılan davada, hâkim tarafından verilen ayrılık kararında, ayrılık süresi bellidir. Ayrıca boşanma veya ayrılık davalarında hâkim, taleple bağlı olmaksızın re'sen tedbir nafakasına hükmetmekle yükümlüdür.

Her ne kadar boşanma veya ayrılık davası açıldığında, talep aranmaksızın hâkimin re'sen tedbir nafakasına hükmetmesi gerekmekte ise de uygulamada, hâkimlerin talep olmadan tedbir nafakasına hükmetmediği ve tarafların mağduriyet yaşadığı görülmektedir. Boşanma veya ayrılık davası açıldığında, ön inceleme duruşmasına kadar hâkimin gerekli araştırmaları yapması ve en geç ön inceleme duruşmasında, tedbir nafakasına hükmetmesi gerektiğine ilişkin düzenlemenin kanunda yapılmasının, mağduriyetlerin giderilmesi açısından faydalı olabileceğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Şahin: Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler)**, 12. B., Sayram Yayınları, Konya 2021.
- Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya: Medenî Hukuk**, 26. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2020, (Medenî).
- Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya: Borçlar Hukuku: Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri**, 29. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2020, (Borçlar Hukuku).
- Akıntürk, Turgut/Ateş, Derya: Türk Medenî Hukuku İkinci Cilt: Aile Hukuku Yenilenmiş**, 23. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2021, (Aile Hukuku).
- Akyüz, Emine: Çocuk Hukuku: Çocukların Hakları ve Korunması**, 7. B., Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara 2020.
- Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Ayvaz, Sema Taşpınar/Hanağası, Emel: İcra ve İflâs Hukuku**, 7. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (İcra ve İflâs).
- Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Ayvaz, Sema Taşpınar/Hanağası, Emel: Medenî Usul Hukuku**, 7. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (Medenî Usul Hukuku).
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim: İcra ve İflâs Hukuku (Takip Hukuku- I- Takip Hukuku II)**, 4. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, (Takip Hukuku).
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin: İcra ve İflâs Hukuku**, 4. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (İcra).
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin: Medenî Usûl Hukuku**, 4. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (Medenî Usûl).
- Atar, Eray Aksın: "Nafakadan Feragat"** Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, S. 22, C. 3, Y. 2016, s. 251-267.
- Ayan, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması**, 1. B., Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2004.
- Aydemir, Efrail/Ruhi, Ahmet Cemal/Uçakhan, Sema Güleç/Bahadır, Çilem/Dinç, Mutlu: Hukuk Davaları Cilt V: İcra Mahkemelerinin Görevine Giren Davalar**, 2. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

- Aydos**, Oğuz Sadık: "*Yeni Medenî Kanuna Göre Evlât Edinme*", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 4, Y. 2000, s. 0-0, (Evlât Edinme).
- Aydos**, Oğuz Sadık: **Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)**, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, (Borçlar Hukuku).
- Aygün**, Mesut: **Milletlerarası Özel Hukukta Nafakaya İlişkin Yeni Sistem**, 1. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2017.
- Badur**, Emel: "*Kadının Şiddet Nedeniyle Uğradığı Zararların Tazmini ve Nafaka*", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C. 3, Y. 2018, s. 11-28.
- Bayer**, Ali: "*Değişen Toplumsal Yapıda Aile*", Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 8, C. 4, Y. 2013, s. 101-129.
- Bayram**, Aziz Erman: "*Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun Tedbir Nafakasına Dair 25.10.2018 Tarihli ve 2017/2- 1891 Esas, 2018/1577 Karar Sayılı Kararının Değerlendirilmesi*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 144, C. 32, Y. 2019, s. 213-249.
- Bozdağ**, Gonca Gülfem: **Türk Hukukunda ve Uluslararası Hukukta Nafaka**, 1. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- Bozovalı**, Halûk: **Mevzuattaki Son Değişikliklerle Öğretide ve Uygulamada Türk Medenî Hukukunda Bakım Nafakaları**, 1. B., Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1990.
- Budak**, Ali Cem/Karaaslan, Varol: **Adalet Meslek Yüksekokulları İçin Medenî Usul Hukuku**, 1. B., Adalet Yayınevi, Ankara 2021.
- Bulut**, Harun: **Aile Hukukunda Velayet (Çocukla Kişisel İlişki Kurulması) ve Nafaka Davaları**, 1. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2007.
- Can**, Hacı/Tuna, Ekin/Tuna, Nehir: **Çocuk Hukuku**, 1. B., Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2019, (Çocuk).
- Çetintaş**, Recep: "*İslâm Hukukunda Evlenmeden Doğan Haklar Bağlamında Nafaka*", İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, S. 24, C. 12, Y. 2014, s. 185-203.
- Ceylan**, Ebru: "*İştirak Nafakasının Belirlenmesiyle İlgili Seçilmiş Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 133, C. 30, Y. 2017, s. 299-324, (İştirak).

- Ceylan, Ebru:** "*6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler*", İstanbul Barosu Dergisi, S. 1, C. 91, Y. 2017, s. 15-29, (Ailenin Korunması).
- Ceylan, Ebru:** "*Geçmişten Bugüne Yargıtay Kararlarında Yoksulluk Nafakası Talebinde Etkili Olan Unsurları Değerlendirme*", İstanbul Barosu Dergisi, S. 5, C. 92, Y. 2018, s. 15-32, (Yoksulluk Nafakası).
- Çakırca, Seda İrem:** "*Kardeşler Arasında Nafaka Yükümlülüğü*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C. 64, Y. 2015, s. 65-101.
- Çınar, Kazım:** "*Yabancılık Unsuru İçeren Nafaka İlişkilerinde İrade Serbestisi*", Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 179, C. 14, Y. 2019, s. 1511-1536.
- Demir, Mehmet:** **Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler**, 2. B., Adalet Yayınevi, Ankara 2012.
- Demir, Mecit:** **Türk Medeni Hukuk Öğreti ve Uygulamasında Yoksulluk Nafakası**, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, (Yoksulluk Nafakası).
- Dirik, Mehmet:** "*İslâm Aile Hukukunda Kocanın Nafaka Mükellefiyetini Düşüren Haller*", İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, S. 25, C. 13, Y. 2015, s. 135-159.
- Doğan, İzzet:** "*Türk Medeni Kanununun Düzenlemelerine Göre Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası*", Miiletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, S. 1, C. 35, Y. 2015, s. 59-95, (Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası).
- Doğan, Murat:** "*Türk Medenî Kanunu'nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 4, C. 52, Y. 2003, s. 93-129, (Evliliğin Genel Hükümleri).
- Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Mustafa Alper:** **Türk Özel Hukuku Cilt III: Aile Hukuku**, 16. B., Filiz Kitabevi, İstanbul 2021.
- Duran, Osman:** **Medenî Usûl Hukukunda Taleple Bağlılık İlkesi: - Medeni Usul Hukuku Monografileri-**, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- Engin, Baki İlkay:** **Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları Cilt II - Aile Hukuku (20 Nisan 2017)**, 1. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

- Erdem, Mehmet: Aile Hukuku: Nişanlanma Evlenme Boşanma Evliliğin Genel Hükümleri Mal Rejimleri**, 2. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 26. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021.
- Erkan, Vehbi Umut: "Türk Medeni Kanunu'nda Evlilik Birliği İçerisinde Kadının Ekonomik ve Sosyal Hakları"**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 134, C. 30, Y. 2018, s. 431-450.
- Ersöz, Oğuz: "Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi"**, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 12, Y. 2018, s. 463-509.
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin: Aile Hukuku**, 3. B., Filiz Kitabevi, İstanbul 1986.
- Gençcan, Ömer Uğur: Boşanma Davaları Bağlamında Medenî Usul Hukuku**, 4. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (Medenî Usul Hukuku).
- Gençcan, Ömer Uğur: Nafaka Hukuku**, 2. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (Nafaka).
- Gençcan, Ömer Uğur: Evlenecek ve Evlenmiş Bireyler İçin Evliliğin Genel Hükümleri: Eşlerin Hak ve Yükümlülükleri-Evliliğin Korunması**, 1. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2019, (Evliliğin Korunması).
- Girgin, Yasin: Evlilik Birliğinin Sona Ermesi**, 1. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- Gödekmerdan, Ayhan: "Aile İçi Şiddet ve Ailenin Korunması"**, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C.9, Y. 2007, s. 409-417.
- Gökkaya, Vildan: "Eğitimi Devam Eden Ergin Çocuğa Ana ve Babası Tarafından Verilen Eğitim Nafakasının) Nafakanın Hukuki Niteliği ve Nafakaya Hükmenebilme Koşulları"**, İstanbul Barosu Dergisi, S. 4, C. 91, Y. 2017, s. 274-286.
- Görgün, Lütfi Şanal/Börü, Levent/Kodakoğlu, Mehmet: Medenî Usûl Hukuku**, 10. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021.
- Gürpınar, Damla: "Eşlerin Evlilik Birliğinin Giderlerine Katılma Borcu"**, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, S. Özel, C. 8, Y. 2013, s. 1293-1339.
- Hamzaçebi, Mehmet: "Türk Medeni Kanununa Göre Boşanma ve Ayrılık Hallerinde Tedbir, Yoksulluk ve İştirak Nafakası"**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 3-4, C. 10, Y. 2002, s. 23-48.
- Hasırcı, Hakan: "İflâsın Müflisin Nafaka Borçlarına Etkisi"**, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C. 5, Y. 2020, s. 1671-1690.

- Hatemi, Hüseyin: Aile Hukuku**, 9. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, (Aile).
- Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 5. B., Filiz Kitabevi, İstanbul 2021, (Borçlar Hukuku).
- Hatemi, Hüseyin/Oğuztürk, Burcu Kalkan: Aile Hukuku**, 6. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, (Aile Hukuku).
- Helvacı, İlhan: Gerekçeli- Karşılaştırmalı- İctihatlı- Notlu Türk Medenî Kanunu Cilt II: Aile Hukuku**, 1. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, (Aile Hukuku).
- Helvacı, Serap/Erlüle, Fulya: Medeni Hukuk: Medeni Hukuka Giriş Kişiler Hukuku Aile Hukuku**, 7. B., Legal Yayıncılık, İstanbul 2021, (Medeni Hukuk).
- İnal, Nihat: Örnek Kararlar ve Dilekçelerle Açıklamalı Boşanma ve Nafaka Davaları**, 2. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- İnan, Ali Naim/Yücel, Özge: İnan Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 4. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, (Borçlar Hukuku).
- İnan, Esra Günay: Aile Hukukunda Geçici Hukukî Himaye Tedbirleri**, 1. B., Adalet Yayınevi, Ankara 2018, (Hukukî Himaye Tedbirleri).
- Karaosmanoğlu, Dila Okyar: "Yargıtay Kararları Işığında Yoksulluk Nafakası Ödeme Yükümlülüğünün Şartları ve Ortadan Kalkması"**, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2-2, C. 15, Y. 2016, s. 421-434.
- Karınca, Eray: "Aile İçi Şiddet Mağdurunun Hukukî Korunmasına İlişkin Düzenlemeler"**, Terazi Hukuk Dergisi, S. 9, C. 2, Y. 2007, s. 127-136.
- Kayıhan, Şaban/Ünlütepe, Mustafa: Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 6. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, (Borçlar Hukuku).
- Kayıhan, Şaban/Ünlütepe, Mustafa: Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri**, 4. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, (Medeni Hukuka Giriş).
- Keskin, Alper: Boşanma Davaları 1. Cilt**, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- Kılıçoğlu, Ahmet Mithat: Medenî Kanun'umuzun Aile- Miras- Eşya- Hukukuna Getirdiği Yenilikler**, 3. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2014, (Yenilikler).
- Kılıçoğlu, Ahmet Mithat: Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Genel Olarak Hukuk Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Aile Hukuku Miras Hukuku Eşya Hukuku**, 7. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2018, (Medeni Hukuk Temel Bilgiler: Aile Hukuku).

- Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: **Aile Hukuku**, 5. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2020, (Aile Hukuku).
- Kılıçoğlu**, Ahmet Mithat: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 25. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2021, (Borçlar Hukuku).
- Koçoğlu**, Safa: **Boşanmanın Çocuk Açısından Sonuçları**, 1. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2018, (Çocuk Açısından Sonuçları).
- Koçoğlu**, Safa: "**Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları Bağlamında Yoksulluk Nafakasına İlişkin Değerlendirme**", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 70, Y. 2021, s. 389-427, (Boşanmanın Eşler Açısından Genel Sonuçları).
- Köprülü**, Bülent/**Kaneti**, Selim: **Aile Hukuku**, 2. B., Filiz Kitabevi, İstanbul 1989.
- Köse**, Eylül Can: "**TMK'nın 197. Maddesi Kapsamında Eşlerin Ayrı Yaşama Hakkı ve Hâkimin Alacağı Önlemler**", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 133, C. 30, Y. 2017, s. 349-368.
- Köseoğlu**, Bilâl: "**Boşanma Hukukunda Kusur İlkesinin Önemi**", Terazi Hukuk Dergisi, S. 1, C. 1, Y. 2006, s. 7-14.
- Köseoğlu**, Bilâl/**Kocaağa**, Köksal: **Aile Hukuku ve Uygulaması: Bilimsel Görüşler Yargı İctihatlar**, 2. B., Ekin Yayınevi, Bursa 2011, (Aile Hukuku ve Uygulaması).
- Kurt**, Ekrem: "**Boşanma Davasında Hakimin Alacağı Geçici Önlemler (MK m. 169)**". Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C. 1, Y. 2014, s. 97-109.
- Kuru**, Baki/**Aydın**, Burak: **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı**, 6. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (İcra ve İflâs).
- Kuru**, Burak/**Aydın**, Burak: **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku (Ders Kitabı)**, 6. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2021, (Medenî Usul Hukuku).
- Mavzer**, Tahsin: **İlâmlı İcrada İcranın Durdurulması (İcranın Geri Bırakılması- İİK m.36)**, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Meydan**, Nihat/**Yapal**, Fadime: **İlgili Mevzuat , Açıklamalar ve Emsal Kararlarla Boşanma ve Mal Rejimi**, 1. B., Zigana Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Nart**, Serdar: **Medeni Hukuk: Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Aile Hukuku Eşya Hukuku Miras Hukuku**, 1. B., Orion Kitabevi, Ankara 2009.

Odabaşı, Büşra: "*Yoksulluk Nafakasında Süre Sorunu*", İstanbul Barosu Dergisi, S. 2, C. 94, Y. 2020, s. 44-82.

Oğuzman, Mustafa Kemal/Barlas, Nami: **Medenî Hukuk: Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar**, 27. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, (Medenî Hukuk).

Oğuzman, Mustafa Kemal/Öz, Maya Turgut: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 19. B., Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021, (Borçlar Hukuku).

Özdemir, Hayrunnisa: "*Yargıtay Kararları Işığında Türk Medeni Hukukunda Yardım Nafakası*", Terazi Hukuk Dergisi, S. 100, C. 9, Y. 2014, s. 65-78.

Özkan, Hasan: **(Açıklamalı- İctihatlı- Örnekli) Türk Medeni Yasası ve Uygulaması Aile Hukuku- I 2. Cilt**, 1. B., Legal Yayıncılık, İstanbul 2017.

Öztañ, Bilge: **Aile Hukuku**, 6. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2015.

Özüğür, Ali İhsan: **Gerekçeli- Açıklamalı- İctihatlı Nafaka Hukuku: Kanunlar- Milletlerarası Sözleşmeler- Yönetmelikler**, 6. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet: **Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı**, 9. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, (Medenî Usûl).

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özkan, Sungurtekin/Özekes, Muhammet: **İcra ve İflâs Hukuku**, 8. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021.

Pekmez, Cüneyt: "*Tedbir Nafakasına İlişkin Güncel Yargıtay Kararlarının İncelenmesi*", İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi , S. 1, C. 7, Y. 2021, s. 141-160.

Remzi, Mehmet/Aydın, Sezer: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 12. B., Adalet Yayınevi, Ankara 2020.

Ruhi, Canan/Ruhi, Ahmet Cemal: **Nafaka Hukuku**, 4. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, (Nafaka).

Sağıroğlu, Mehmet Şerif: **Ulusalüstü Belgeler ve İlgili Mevzuat Birlikte Açıklamalı, Gerekçeli, Tutanaklı, Raporlu, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, 1. B., Legal Yayıncılık, İstanbul 2013.

Saraçoğlu, Simge: "*6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa Kapsamında Tedbir Nafakasına Hükm edilmesinin Koşulları*", İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2-2, C. 15, Y. 2016, s. 483-499.

- Serozan, Rona: Çocuk Hukuku: Genişletilmiş İkinci Bası'dan Tıpkı Bası, 3. B., Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.**
- Şener, Esat: Uygulamalı- İctihatlı Nafaka Velâyet- Vesayet Evlatlık- Babalık, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 1994.**
- Taneri, Gökhan: Uygulamadan Örnek Hükümler BAM ve Yargıtay Kararlarıyla Haczedilemezlik Şikayeti, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.**
- Tekinay, Selahattin Sulhi: Türk Aile Hukuku, 7. B., Filiz Kitabevi, İstanbul 1990.**
- Tuna, Oğuzhan: Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı).**
- Tuncay, Burak: "Yoksulluk Nafakası", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, C. 4, Y. 2019, s. 191-224.**
- Tutumlu, Mehmet Akif: Zamanaşımı Def'i, 1. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.**
- Uyamık, Mehmet Zeki: "İslam Aile Hukukunda Evlilik ve Boşanma Nafakası Bağlamında Süresiz Nafaka Yasası", Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 47, C. 47, Y. 2019, s. 57-88.**
- Uzun, Mine: Türk Medeni Kanunu ve Yargıtay Kararları Kapsamında Yoksulluk Nafakası, 1. B., Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.**
- Ünal, Aslı: "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Işığında Tedbir Nafakası", İstanbul Barosu Dergisi, S. 5, C. 92, Y. 2018, s. 244-251.**
- Ünsal, Yağmur: "Nafaka Çeşitleri ve Koşulları", İstanbul Barosu Dergisi, S. 5, C. 90, Y. 2016, s. 204-223.**
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet: Türk Medeni Hukuku Cilt II: Aile Hukuku, 5. B., Nurgök Matbaası, İstanbul 1965.**
- Yavuz, Nihat: Nafaka, Nişan ve Eşlerin Katkı Payı ile İlgili Dâvalar, 1. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2008.**

Yazıcı, Samet: "*Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna ve Uygulama Yönetmeliğine İlişkin Bir İnceleme*", Terazi Hukuk Dergisi, S. 79, C. 8, Y. 2013, s. 26-29.

Yıldırım, Abdulkerim: **Türk Aile Hukuku**, 4. B., Monopol Yayınları, Ankara 2021, (Aile).

Yılmaz, Ejder: **(Öğrenciler İçin) Hukuk Sözlüğü**, 7. B., Yetkin Yayınları, Ankara 2017, (Hukuk Sözlüğü).

Yılmaz, Kumru Kılıçoğlu: "*Evlilik Birliğinin Korunması*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 120, C. 28, Y. 2015, s. 423-464, (Evlilik).

Yılmaz, Süleyman/Yıldırım, Abdulkerim: **Medeni Hukuk -I: (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)**, 2. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, (Medeni).

Yücel, Yeliz: **Türk Medeni Hukukunda Boşanma Halinde Velayet, Çocukla Kişisel İlişki Kurulması Ve Çocuğun Soyadı**, 1. B., On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.

Zapata, Tan Tahsin: **Borçlar Hukuku**, 24. B., Savaş Yayınevi, Ankara 2021.

Zevkliler, Aydın/Ertaş, Şeref/Havutçu, Ayşe/Acabey, Mehmet Beşir/Gürpınar, Damla: **Medeni Hukuk (Temel Bilgiler)**, 10. B., Turhan Kitabevi, Ankara 2018.

Zeytin, Zafer/Ergün, Ömer: **Türk Medeni Hukuku Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş**, 5. B., Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

Elektronik Kaynaklar

Bozan, Ayşe Gül Memişoğlu: "*Boşanma Davalarında Nafakalar*", İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Gedikli, Halük: "*Boşanma ve Ayrılık Davalarında Alınacak Geçici Önlemler ve Tedbir Nafakası*", Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

<https://dergipark.org.tr/tr/>

<https://karararama.yargitay.gov.tr/>

<https://legalbank.net/arama>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

<https://www.jurix.com.tr/>

<https://www.kazanci.com.tr/>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>

Kavak, Ayşe Kıvılcım: “*Evlilik Birliğinin Korunması*”, Çankaya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Könezoğlu, Bilge: “*Aile ve Ailenin Korunması*”, Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

Meriç, Nedim: “*HMK ve İİK’da Yer Alan Parasal Sınırlar*”, 2021, <https://legalbank.net/>

Sarı, Muhammet: “*İslâm Hukukunda Borçlusunu ve Alacaklısını Bakımından Nafaka Mükellefiyeti*”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van, 2006.

Şenyuva, Ardahan Hüsnü: “*Evlilik Birliğinin Hâkimin Müdahalesi Yoluyla Korunması*”, Başkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

T.C. Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü, 2021, <http://www.sozluk.adalet.gov.tr/>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2021, <https://sozluk.gov.tr/>

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 2021, <https://islamansiklopedisi.org.tr/>